

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI**  
**FAKULTA EKONOMICKÁ**

Diplomová práce

**Problémy rozvoje venkovských regionů  
Plzeňského kraje**

**Development Issues of Rural Areas  
of Pilsen Region**

Helena Korsová

Plzeň 2022



Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

*„Problémy rozvoje venkovských regionů Plzeňského kraje“*

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 24.4.2022

v. r. *Helena Korsová*

## Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce, panu doc. PaedDr. Jaroslavu Dokoupilovi, Ph.D., nejen za věcné a velmi cenné rady, které byly využity při zpracování této diplomové práce, ale také za milé a vstřícné jednání i podporu, která mi byla ze strany pana docenta poskytována.

# Obsah

Úvod .....	11
<b>1 Zhodnocení literatury .....</b>	<b>12</b>
<b>2 Cíl práce a metodika .....</b>	<b>14</b>
2.1 Cíl práce .....	14
2.2 Metodika .....	14
<b>3 Teoretická východiska .....</b>	<b>17</b>
<b>4 Vymezení základních pojmů .....</b>	<b>19</b>
<b>5 Venkovský region .....</b>	<b>21</b>
5.1 Vymezení venkovského regionu .....	21
5.2 Vymezení venkovského regionu Plzeňského kraje .....	22
5.2.1 Vymezení dle Atlasu rozvoje venkova .....	22
5.2.2 Typologie mikroregionů Česka .....	23
5.2.3 Typologie venkovského prostoru .....	25
5.2.4 Komplexní model klasifikace venkova – kvalitativní přístup .....	28
<b>6 Rozvojový potenciál venkovského regionu .....</b>	<b>30</b>
6.1.1 Sociální kapitál .....	32
6.1.2 Kulturní kapitál .....	33
6.1.3 Teritoriální kapitál .....	33
6.1.4 Intelektuální kapitál .....	33
6.1.5 Vybavenost .....	34
6.1.6 Cestovní ruch .....	35
6.1.7 Ekonomika a podnikání .....	36
<b>7 Regionální rozvoj venkovských regionů .....</b>	<b>38</b>
7.1 Modely regionálního rozvoje .....	38

7.1.1	Exogenní model .....	38
7.1.2	Endogenní model .....	39
<b>8</b>	<b>Samospráva jako základní prvek rozvoje .....</b>	<b>41</b>
<b>9</b>	<b>Regionální politika na úrovni venkovských regionů Plzeňského kraje .....</b>	<b>43</b>
9.1	Rozvojové dokumenty jako nástroj regionální politiky .....	44
9.1.1	Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ .....	44
9.1.2	Koncepce rozvoje venkova 2021-2027.....	44
9.1.3	Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+ .....	45
9.1.4	Spolek pro obnovu venkova Plzeňského kraje .....	45
<b>10</b>	<b>Základní geografická charakteristika Plzeňského kraje .....</b>	<b>46</b>
10.1	Poloha a dostupnost kraje .....	47
10.2	Potenciál a vybavenost kraje .....	48
<b>11</b>	<b>Vybrané obce a jejich problémy v oblasti rozvoje.....</b>	<b>51</b>
11.1	Obec Nezdrěv .....	51
11.1.1	Charakteristika obce .....	51
11.1.2	Představení obce .....	52
11.1.3	Problémy rozvoje.....	53
11.2	Obec Bezděrov .....	54
11.2.1	Charakteristika obce .....	54
11.2.2	Představení obce .....	55
11.2.3	Problémy rozvoje.....	56
11.3	Obec Prášíly.....	57
11.3.1	Charakteristika obce .....	57
11.3.2	Představení obce .....	58
11.3.3	Problémy rozvoje.....	59
11.4	Obec Obora.....	59

11.4.1	Charakteristika obce .....	59
11.4.2	Představení obce .....	60
11.4.3	Problémy rozvoje.....	61
11.5	Městys Dešenice.....	62
11.5.1	Charakteristika obce .....	62
11.5.2	Představení obce .....	63
11.5.3	Problémy rozvoje.....	65
11.6	Obec Nezdice na Šumavě.....	66
11.6.1	Charakteristika obce .....	66
11.6.2	Představení obce .....	67
11.6.3	Problémy rozvoje.....	68
11.7	Obec Mrákov.....	69
11.7.1	Charakteristika obce .....	69
11.7.2	Představení obce .....	69
11.7.3	Problémy rozvoje.....	71
11.8	Obec Nevřeň.....	71
11.8.1	Charakteristika obce .....	71
11.8.2	Představení obce .....	72
11.8.3	Problémy rozvoje.....	74
11.9	Obec Bezděkov.....	75
11.9.1	Charakteristika obce .....	75
11.9.2	Představení obce .....	76
11.9.3	Problémy rozvoje.....	77
11.10	Obec Kozolupy.....	78
11.10.1	Charakteristika obce.....	78
11.10.2	Představení obce.....	79

11.10.3	Problémy rozvoje .....	79
11.11	Obec Borovy.....	80
11.11.1	Charakteristika obce.....	80
11.11.2	Představení obce.....	81
11.11.3	Problémy rozvoje .....	82
11.12	Obec Lužany.....	83
11.12.1	Charakteristika obce.....	83
11.12.2	Představení obce.....	84
11.12.3	Problémy rozvoje .....	85
<b>12</b>	<b>Venkov v pohraničních Sudech .....</b>	<b>86</b>
12.1	Život v Sudetech.....	86
12.2	Venkov v Sudetech.....	87
<b>13</b>	<b>Vyhodnocení a diskuse analytické části .....</b>	<b>90</b>
13.1	Vyhodnocení.....	90
13.2	Diskuse .....	92
<b>14</b>	<b>Návrhy a opatření pro lepší rozvoj vybraných obcí .....</b>	<b>93</b>
	<b>Závěr .....</b>	<b>94</b>
	<b>Seznam použitých zdrojů .....</b>	<b>96</b>
	<b>Seznam tabulek .....</b>	<b>105</b>
	<b>Seznam obrázků.....</b>	<b>106</b>
	<b>Seznam map.....</b>	<b>107</b>
	<b>Seznam použitých zkratk .....</b>	<b>108</b>
	<b>Seznam příloh.....</b>	<b>109</b>
	<b>Přílohy</b>	
	<b>Abstrakt</b>	
	<b>Abstract</b>	



„Pokud se daří obci, daří se i občanům.“

- Ing. Dana Lesak, starostka obce Obora



# Úvod

Venkovské regiony Plzeňského kraje mají stejně jako venkovské regiony jiných krajů svá územní specifika, která jsou složena z ekonomických, sociálních, environmentálních, historických i jiných charakteristik.

Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+ o tomto kraji tvrdí, že jde o:

„kraj rozlehlých a postupně se vylidňujících venkovských prostorů, jejichž ekonomická základna, dopravní, technická a sociální infrastruktura nezajišťuje dostatečné jistoty a životní standard pro trvale bydlící obyvatelstvo a atraktivitu pro investory“ (Plzeňský kraj, 2014, s. 55).

Právě těmto, i dalším výzvám, které jsou jakýmsi propojením mnoha oblastí života, čelí dnešní venkovské regiony Plzeňského kraje. A není to oblast jen tohoto kraje. Všechny venkovské regiony České republiky čelí mnoha výzvám i problémům. Některé z nich jsou obecně platné a lze je generalizovat, jiné jsou naopak pro daný kraj jedinečné, specifické.

Při pohledu na problematiku rozvoje venkovských regionů je nutné nejprve zkoumanou oblast dobře poznat, analyzovat, rozčlenit do dílčích oblastí na základě vymezené rozdílnosti, jednotlivé oblasti podrobněji prozkoumat a hledat v odlišnostech problémy, ale i příležitosti.

Každý venkovský region, každá venkovská obec Plzeňského kraje je specifická. Je to dáno nejen jeho polohou k jinému celku (vnitřní i vnější hranice), ale i místním potenciálem v podobě hmotných i nehmotných prvků, které mohou být tím, co může tvořit základ rozvoje dané oblasti, jen je potřeba je nalézt. A právě v rámci této diplomové práce bude hlavním předmětem hledání odlišností jednotlivých venkovských oblastí Plzeňského kraje, hledání i definování jejich problémů, ale i rozvojových možností.

Studijním oborem autorky práce je Ekonomická a regionální geografie, a proto bude problematika rozvoje venkovských regionů v Plzeňském kraji řešena právě z pohledu geografie, která ale zahrnuje mnoho dalších oblastí, oborů, mezi které patří například ekonomie, sociologie i ekologie, a tím tato práce nabízí mnoho rozdílných, ale vzájemně se doplňujících pohledů právě na problémy při rozvoji na úrovni venkovských regionů.

# 1 Zhodnocení literatury

V rámci této kapitoly bude zhodnocena základní literatura, ze které bude čerpáno při řešení problematiky rozvoje venkovských regionů Plzeňského kraje. Ovšem zde zmíněná literatura je jen základním stavebním kamenem. Další, která na ni navazuje, je předmětem seznamu použitých zdrojů.

Knihy *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí* od (Klufová, 2015) nabízí přehlednou orientaci v pochopení vnímání významu venkova i venkovského prostoru. Postupně se zaměřuje na jeho vnímání z mnoha hledisek. Venkov je v této knize charakterizován jak z pohledu české nebo zahraniční literatury, tak i například jako protiklad městského prostoru. Kapitoly zaměřené na vývoj venkova ve vymezených letech pomáhají pochopit kořeny současných potenciálů i problémů, se kterými se venkov potýká. Přínosná je i zmíněná typologie venkova, na základě které bude vytvořený teoretický rámec praktické části práce.

Článek *Typologie mikroregionů Česka* (Perlín et al., 2019), *Komplexní model klasifikace venkova* (Perlín, 1999) a publikace *Atlas rozvoje venkova* (Krtička et al., 2021) spolu s *Typologie venkovského prostoru* (Perlín & Hupková, 2010) vytváří ucelený pohled na různé možnosti vymezení venkovských oblastí. Tyto typologie jsou velmi přínosné a poučné díky tomu, že každá typologie nabízí odlišnou metodiku na základě kvalitativních i kvantitativních charakteristik, které zobrazují různé možnosti pojetí venkova z mnoha úhlů pohledů. Přínosem je také rok, ke kterému byly typologie publikovány. Nejstarší zmíněná pochází z roku 1999, nejnovější z roku 2021, což přináší mimo kvalitativní a kvantitativní charakteristiky nově i časový pohled a postupný vývoj v přístupu k vymezení venkovských oblastí. Typologie sledovaného území bude základním kamenem pro teoretickou část práce i pro komparaci v části analytické.

Více konkrétní podobu českého venkova přidává v publikaci *Venkovský prostor a jeho oživení* (Binek et al., 2007), který se více zaměřuje na jednotlivé charakteristiky společnosti ve vztahu k venkovu. Publikace napomáhá k pochopení umístění úlohy lidských zdrojů, potenciálu, ekonomiky nebo dopravy v oblasti rozvoje venkova a jejich možných nástrah. Stěžejní přínos je ale spatřován v přehledné charakteristice možných impulsů pro oživení venkova jako takového, a to v mnoha oblastech života a pomocí několika nástrojů. Právě tyto informace budou stěžejní pro návrh řešení zjištěných problémů v oblasti rozvoje.

Příklady z praxe, které jsou nedílnou součástí každodenního života přinese kniha *Možnosti vesnice: Portréty architektonické proměny českého venkova* od autorů (Hečková & Chabera, 2021), která přináší vhled do vybraných obcí, jejichž nedostatky a problémy byly pomocí územně samosprávného celku, ale i jeho občanů přeměněny v jejich prospěch. Kniha je přínosná nejen svou aktuálností, ale také tím, že zobrazuje mnoho typů venkova, které dokázaly vyřešit problémy, které brzdily jejich rozvoj. Příklady z této dobré praxe představují nejen vliv a efektivitu rozvoje řízeného zdola, ale také nastiňují naději a potenciál, který se na venkovské obci nachází.

Vzhledem k faktu, že se Plzeňský kraj nachází jak na vnitřní, tak i vnější hranici/periferii, a také vzhledem k tomu, že v rámci analytické části práce budou sledovány kritéria perifernosti, kniha *Nic se tady neděje... Životní podmínky na periferním venkově* (Bernard et al., 2018) přinese zajímavý vhled do problematiky života v periferii v mnoha jeho podobách. Kniha nejen že nastíní problémy, se kterými se obyvatelé musí potýkat, a to spolu s konkrétními příklady, ale také bude dobrým podkladem pro komparaci dat se zjištěnými daty z dotazníkového šetření i řízeného polostrukturovaného rozhovoru se starostou obce, ležící na vnější periferii.

Následující publikace přehledně a detailně charakterizují konkrétní problémy malých obcí, které budou předmětem diplomové práce. Tato literatura napomůže k pochopení konkrétních problémů v jednotlivých oblastech spolu s jejími možnými dopady. Publikace *Kritická analýza strategického plánování obcí, měst a regionů v České republice. Identifikace problémových oblastí a návrh řešení* (Ježek, 2015a) představuje pohled na problémové oblasti, v této práci využité z pohledu strategických plánů obcí, jejichž závěry mohou být komparovány se zjištěnými skutečnostmi v analytické části práce. Pro zpracování práce bude využita také *Adaptační strategie rozvoje venkova. Příklady dobré praxe* (Ježek, 2020a) a *Rozpočtové příjmy malých obcí a měst a posilování lokální konkurenceschopnosti* (Kadeřábková & Khendriche Trhlínová, 2011). Obě publikace představují nejen problémy, kterým venkovské obce v současnosti čelí, ale také nabízí možná řešení, která mohou být využita v návrhu řešení v rámci analytické části práce.

## **2 Cíl práce a metodika**

### **2.1 Cíl práce**

Cílem diplomové práce je zhodnotit současné problémové oblasti rozvoje venkovských regionů na území Plzeňského kraje s detailnějším pohledem na vybrané obce a navrhnout možné varianty jejich řešení.

Ke splnění cílů v teoretické části bude diskutována venkovská problematika, a to prostřednictvím odborné literatury se zaměřením na vymezení venkovských regionů, na charakteristiku jejich regionálního rozvoje, regionální politiky i rozvojového potenciálu.

Dílním cílem analytické části práce je na základě dotazníků zaslaných starostům obcí Plzeňského kraje zjistit problémové body rozvoje venkovských obcí v důsledku diferenciací prostoru i populační velikosti, a pomocí komparace zjistit možnou rozdílnost v přístupu k řešení problémů. Dílním cílem je také pomocí rozhovoru se starostou obce nacházející se na česko-německé hranici nastínit současnou podobu tohoto venkova na území bývalých Sudet.

### **2.2 Metodika**

Diplomová práce zabývající se problematikou rozvoje venkovských regionů na úrovni Plzeňského kraje bude rozdělena do dvou základních kapitol reprezentující část teoretickou a analytickou. Každá z těchto částí bude následně rozdělena do kapitol a navazujících podkapitol.

Teoretická část diplomové práce bude zpracována na základě sekundárních dat získaných z odborné literatury, rozvojových dokumentů i internetových článků, přičemž bude využito metod obsahové analýzy a následné syntézy tak, aby byl vytvořen kvalitní teoretický základ pro analytickou část (Ochrana, 2019).

Naopak analytická část práce bude vytvořena smíšeným výzkumem složeným kombinací kvalitativního i kvantitativního výzkumu, přičemž kvalitativní výzkum bude proveden hloubkovou výzkumnou sondou do rozvojových problémů celkem 13-ti vybraných venkovských obcí. Operováno přitom bude s primárními daty získanými pomocí dotazníků s otevřenými otázkami, zaslaných starostům venkovských obcí v kombinaci s detailnějšími sekundárními daty získanými z Českého statistického úřadu. Získání

primárních dat v případě analytické části je zcela klíčovým bodem tím, že budou aktuální. Dotazníky budou směřovány na starosty obcí proto, že je to právě činnost starostů a jejich úřadu (zastupitelstvo obce, rada obce apod.), kdo řeší otázky rozvoje, jeho projednání, schvalování i aplikování v praxi. Jsou tak osobami pro předmět této práce těmi nepovolanějšími.

Výběr 12-ti starostů bude vytvořen pomocí záměrného kvótního výběru na základě předem stanovených kritérií, které budou odrážet současnou diferenciaci venkovských regionů v Plzeňském kraji. Mezi vybraná kritéria patří:

**1. počet obyvatel v obci (v rozmezí)**

- a. 1–199 obyvatel
- b. 200–499 obyvatel
- c. 500–999 obyvatel
- d. 1 000–1 999 obyvatel

Rozmezí počtu obyvatel odpovídá vymezení Malého lexikonu obcí ČR s populační hranicí počtu 1 999 obyvatel i vymezení obcí dle Českého statistického úřadu. Tato hranice je také zmíněná a aplikována v dokumentu Koncepce rozvoje venkova 2021-2027. Populačním rozdělením venkovských obcí bude zajištěna rozdílnost plánování i velikosti rozpočtu pro potřeby rozvoje.

**2. blízkost k vnitřní (krajské) nebo vnější (státní) hranici**

Hranice jsou obecně chápány jako oblast v bezprostřední blízkosti linie rozdělující území, jak v případě státní, tak i krajské hranice, neexistuje jednotně stanovená vzdálenost, ta se liší na základě účelu výzkumu i zkoumající vědy. Častým vymezením mnoha autorů, ale i Evropské komise, které bude využito i v tomto kritériu, bude území náležící od dané hranice do vzdušné vzdálenosti 10 kilometrů.

**3. blízkost k městu nad 10 000 obyvatel**

Stejně jako v případě vymezení kritéria blízkosti vnitřní nebo vnější hranice, i zde bude aplikována maximální vzdušná vzdálenost 10 kilometrů od hranice území

daného města. Bude tak zjišťován vliv vyššího centra i spádovosti v otázce rozvoje venkovské obce.

#### **4. poloha na hlavním dopravním tahu silnice 1. třídy nebo železniční zastávce**

V tomto případě bude kritériem fakt, že vybranou obcí musí vést hlavní dopravní tah 1. třídy nebo se na ni musí nacházet fungující železniční stanice. Tím bude zjišťován vliv polohy a úrovně dopravní infrastruktury na rozvoj či problematiku rozvoje vybraných venkovských obcí.

Starostům, kteří budou odpovídat výše uvedeným kritériím, bude zaslán v měsíci březen roku 2022 seznam 17-ti otázek vytvořených autorkou práce, rozdělených do 3 oblastí, zaměřených na představení obce, problémy rozvoje i osobu starosty. Seznam zasláných otázek starostům bude obsahem příloh. Jednotlivé odpovědi budou volně přepsány do kapitoly zhodnocující přístup jednotlivých obcí tak, aby formální podoba odpovědí byla v rámci práce jednotná. Obsah samotných odpovědí ale zůstane nezměněn. Na základě komparace dat budou jednotlivé výsledky dále komparovány, a ze shody či odlišností bude vytvořeno vyhodnocení.

V rámci analytické části budou také zjišťovány informace o současné podobě venkova na česko-německé hranici, a to pomocí telefonického řízeného polostrukturovaného rozhovoru se starostou, v pořadí, 13. obce, která bude splňovat kritérium blízkosti ke státní hranici, a jejíž starosta bude ochoten popsat podobu života v takové obci. Pomocí 12-ti, předem zasláných otázek, bude zjišťován nejen pohled na venkov v bývalých Sudetech z pozice obyvatele, ale i starosty obce v jedné osobě. Odpovědi budou následně volně přepsány do práce tak, aby význam slov i vět zůstal nezměněn. Seznam konkrétních otázek pro starostu obce bude předmětem příloh.

Pro lepší přehlednost, srozumitelnost i představivost budou v jednotlivých kapitolách představeny tabulky, obrázky i mapy, které doplní řešenou problematiku tak, aby byla představena nejen psaná, ale i vizuální stránka věci. Tabulkové i některé obrázkové výstupy budou vytvořeny v programu Microsoft Word a Microsoft Excel. Vytvořené mapy budou zpracovány pomocí Geografického informačního systému za využití podkladových map ArcČR 500, ArcČR 4.0 i podkladové mapy dostupné v programu GIS online vztahujících se k řešenému problému.



### 3 Teoretická východiska

„Problémy české krajiny stále pocházejí především z historického vývoje po roce 1948, z nedostatečné výchovy, vzdělání, osvěty a práce s lidmi.“ – Klára Salzmann, Ústav krajinářské architektury, FA ČVUT (Rýpar et al., 2015, s. 27).

Venkov není konstantní jednotkou, není tím, čím býval. Jeho funkce i přístup zkoumání se postupně měnil. Měnil se na základě potřeb i problémů, mnoho problémů ale danou změnou také vzniklo. Například přeměna venkovských regionů i obyvatel v nich žijících je základem i důvodem současných výzev, ale i problémů.

V minulosti byl venkov silně vyhraněn od města. Město bylo chápáno jako centrum služeb, obchodu i veškerého dění, zatímco venkov byl vnímán jako zemědělsky využívaná krajina obklopena sídly, ve kterých žijí obyvatelé obhospodařující tuto krajinu (Bínek et al., 2007). Zatímco život ve městě plynul rychle, vesměs neosobně, život na venkově byl plný tradic a sociálních kontaktů. Tento přístup zohledňující a poukazující na jednotlivé odlišnosti je nazýván jako tzv. koncept kontinua. Postupem času i doby se pohled na zcela rozdílné město a venkov měnil, a stále více docházelo ke sbližování jejich vztahu až do dnešní doby, kdy není vztah těchto dvou proměnných chápán jako dichotomický, rozdílný (takto viděl město a venkov například Max Weber či David Émile Durkheim), ale naopak se doplňují a společně rozvíjí, tvoří tak tzv. koncept konvergence a divergence, který město a venkov nově vidí jako rovnocenné oblasti, které mají právo vedle sebe existovat a vzájemně si pomáhat, například v otázkách rozvoje. Tento přístup v dnešní době ve společnosti převládá (Majerová, 2009).

Vlivy působící na změny venkovského regionu nebyly pouze ekonomické nebo sociální, ale také politické. Právě politické motivy byly v minulém století zásadní pro oblast západních Čech. Docházelo k odsunu německých obyvatel, sídla poznamenaná válkou byla uměle doosidlovaná, a v rámci celé republiky došlo ke kolektivizaci zemědělství. Vraťme se ale zpět k výše zmíněnému roku 1948. V tomto období došlo ke dvěma, pro venkov zásadním, změnám. V únoru roku 1948 byla přijata novela zákona č. 44/1948 Sb., zákon o revizi první pozemkové reformy, pomocí které bylo možné vyvlastnění půd nad rozlohu 50 ha. Tato půda byla převedena do vlastnictví státu, a přestože měli bývalí vlastníci dle zákona nárok na vykoupení, ve skutečnosti dostalo za půdu zapláceno jen velmi málo z nich. Druhou změnou, která se v roce 1948 udála, byla restrukturalizace tehdejší československé ekonomiky. Ekonomika byla nově silně orientovaná na těžký

průmysl, a do pozadí pozornosti se dostalo nejen zemědělství, ale i celý venkov, který byl právě na zemědělství závislý. Zemědělská výroba produkcí už nedosáhla na svou předválečnou úroveň, a byla tak nesoběstačná. Zatímco průmyslová výroba v letech 1949-1953 vzrostla téměř na dvojnásobek, zemědělská výroba vzrostla pouze o 36 %. Snižování zemědělské úrovně navíc nebylo kompenzováno jeho mechanizací, a tak nejenže klesal počet pracovníků v tomto odvětví, kteří odcházeli do města pracovat v rostoucím těžkém průmyslu, ale klesala i produktivita zemědělské práce (Kubátová, 2016).

Proces přerodu ekonomiky ze zemědělské na průmyslovou lze nazvat průmyslovou revolucí, která na našem území započala na začátku 19. století. Tento proces industrializace souvisel nejen se změnou zaměření výroby, ale i s procesem urbanizace, tedy hromadným stěhováním z venkova do měst. Tím se měnily venkovské regiony nejen z pohledu ekonomické výkonnosti, ale také z pohledu demografie, kdy mluvíme o přechodu společnosti z agrární na společnost industriální. Obyvatelé se stávají závislí na službách ve městech, mladí, vzdělání odchází do měst a český venkov stárne, populačně se snižuje, a s tím dochází i k utlumení služeb v podobě zániku prodejen potravin i rušení základních škol (Binek et al., 2007).

Zásadní změnou je i znovu získaná samospráva venkovských obcí, díky které je možné, do určité míry, určovat své vlastní linie rozvoje. Stalo se tak v roce 1990 zrušením národních výborů a vytvořením obecního zřízení (Čmejrek, 2016). Samosprávné obce tak na základě nového zákona č. 367/1990 Sb., zákon České národní rady o obcích získaly po 40-ti letech znovu svou samostatnost v rozhodování (Perlín, 1999). „Vesnice znovu získala samostatnost a jakoby se i znovu narodila. Dodnes v lidech cítím hrdost, že si o sobě můžeme sami rozhodovat“ (Hečková & Chabera, 2021, s. 16).

Přestože mnoho historických kroků a dějů bylo napraveno (sbližování města s venkovem i industrializace zemědělství apod.), problémy existují nadále. A je to dnešní společnost, dnešní zemědělci i venkované, kteří se s těmito nástrahami musí potýkat i v této době (Hečková & Chabera, 2021). Jistou nadějí do budoucna jsou pro venkovské regiony informační a komunikační technologie ničící hranici odlehlosti venkova, aktivní účast starostů i venkovanů nebo postupně sílící tendence kontraurbanizace<sup>1</sup> i snaha o život na klidném a čistém venkově.

---

<sup>1</sup> migrace z města zpět na venkov

## 4 Vymezení základních pojmů

Regionům je obecně přičítáno mnoho významů. Nejčastěji je chápán jako abstraktně vymezené území, které se se svými vybranými charakteristikami liší od okolí. Regiony jsou vymežovány pomocí tzv. regionalizace. Hlavní proměnnou, která určuje charakter, velikost i oblast patřící do regionu je účel vymezení nebo pohled vědy, skrze kterou region vnímáme. V tomto případě například geografie (Oremusová, 2009).

Region je podle Jáče a kol., (2010) vymezen jako:

Část území charakterizovaná souborem přírodních a socioekonomických prvků a vazeb, jejichž specifickým charakterem, lokalizací, uspořádáním a rozsahem integrace se utváří prostorová struktura s vnitřními vazbami, jimiž se toto území odlišuje od okolních prostorových jednotek (s. 14).

Region se také vyznačuje svou celistvostí, relativní uzavřeností i vzájemnou funkční organizací (Oremusová, 2009). Předmětem práce jsou venkovské regiony, region jako takový byl již charakterizován, jak je to ale s venkovem? Venkov je: „prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Pojem venkov tedy integruje jak nezastavěná, tak i zastavěná území malých sídel – vesnic“ (Rýpar et al., 2015, s. 53).

Venkovu se věnuje mnoho oborů, příkladem sociologie, kulturní antropologie, etnologie i sociální geografie. Výzkum venkova má na našem území dlouhou tradici, mezi nejvýznamnější autory patří Arnošt Bláha, Mojmír Hájek, Antonín Obrdlík nebo Josef Bernard (Kubátová, 2016). Ovšem výzkum a pohled na tento prostor není ani v dnešní době jednotný. Zatímco v západních zemích je venkov chápán jako místo klidu a sousedských vztahů, země střední a východní Evropy zobrazují tento prostor jako silně nevyhovující. I vztah venkova a města je i v současnosti chápán jako rozdíl mezi blahobytem a pokrokem vůči chudobě a zaostalosti (Bernard et al., 2018). Navíc nelze již s přesností tvrdit, že venkov je svou podstatou zaostalým místem s převahou zemědělství, bohatými sociálními vazbami nebo nevzdělaným obyvatelstvem s nízkými příjmy, ba naopak. Venkov v posledních letech prochází velkými změnami, týkající se kvalitativních i kvantitativních charakteristik, které se svým vymezením blíží městu.

Od 70. let minulého století je venkov také pevně spjat s dobrou kvalitou životního prostředí i s udržitelným rozvojem.

Ministerstvo životního prostředí (2021) uvádí, že:

Udržitelný rozvoj je takový druh rozvoje, který se zároveň snaží odstranit nebo zmírnit negativní projevy dosavadního způsobu vývoje lidské společnosti...udržitelný rozvoj proto nebere v potaz pouze ekonomický růst, ale i společenské hodnoty a přírodní bohatství...

Jde tak o rozvoj, který je na jednu stranu rozvojem tím, že často přináší do venkovských oblastí nové stavby, technologie i myšlení, ale na druhou stranu je potřeba mít na paměti, že i přes rozvoj by měl venkovský prostor zůstat venkovským prostorem. Je nutné předem vnímat veškeré možné následky jakékoli změny tak, aby nedošlo zásahem do současných struktur k jejich narušení. A o to více to platí v případě venkova, jehož struktury se oslabují (snižování počtu obyvatel i služeb), a je nutné je navrátit zpět (Hudečková, 2018).

Rozvoj venkovských regionů je tvořen tzv. aktéry, za které lze považovat jednotlivce, ale i instituce, které se podílejí na činnosti chodu venkova. Jejich hlavním úkolem je pomocí svých nástrojů zkvalitňovat a rozvíjet život na venkově (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2019). Přehledné zobrazení úrovně aktérů v rozvoji venkova je předmětem přílohy A. Za nejdůležitější aktéry na úrovni venkovských regionů nejsou považovány firmy nebo jiné ekonomické subjekty, ale jednotlivci, občané, a zejména rodáci, kteří se pomocí svých schopností a dovedností snaží napomoci rozvoji místa, ve kterém žijí. Vznikají tak zájmové spolky, které vytváří iniciativy a podporu. Nejznámějšími je Červený kříž, myslivecký spolek nebo sbor dobrovolných hasičů.

Nejlepší kombinací, která by měla v praxi fungovat, je spojení místních, znajících venkovský region, s experty, kteří znají naopak teorie. Dohromady tak vytvoří dva důležité pohledy. Tuto skutečnost dokazují následující slova:

„Mluvili jsme o tom, kam by se měla obec i společenství obce v následujících letech ubírat. Místní měli sice proti nám výhodu daleko lepší znalosti místa, my měli zase možnost pohledu zvenčí, nezatíženou místními stereotypy“ (Rýpar et al., 2015, s. 21).

## 5 Venkovský region

### 5.1 Vymezení venkovského regionu

Venkovský region vymezují autoři na základě kvantitativních i kvalitativních charakteristik. Mimo zmíněné charakteristiky je možné také vymezení na základě našich představ, či na základě specifického výzkumu. Často také dochází k situacím, kdy nejsou kvantitativní a kvalitativní charakteristiky striktně odděleny, ale vzájemně splývají a doplňují se. Ani vymezení venkova jako opaku města není v dnešní literatuře již dostačující. Ač se jedná o kvantitativní a kvalitativní nebo objektivní a subjektivní vymezení, záleží na konkrétní situaci, která si žádá propojení či striktní oddělení vnímaných charakteristik (Klufová, 2015; Sandnerová, 2021).

Kvalitativní znaky se tak často mísí se znaky subjektivními, které vnímá jedinec jako své vlastní, právě kombinace těchto dvou znaků je důvodem mnoha rozvojových aktivit (Leimgruber & Chang, 2019). Příkladem jsou sociální znaky venkovského regionu charakteristické úzkými sociálními vazbami či pocitem sounáležitosti mezi obyvateli, dále také ekonomické znaky obyvatelstva žijícího ve venkovských regionech nebo charakteristiky území, představující například znaky urbanistické i architektonické (Perlín & Hupková, 2010).

Kvalitativní obraz venkovského regionu shrnuje Milena Hauserová v publikaci od Rýpara et al., (2015):

Vžitá podoba venkova, to, k čemu se většina lidí obrací, když se řekne venkov, je už nejméně od 19. století vnímána jako obraz zásadního, pozitivního či vyladěného vztahu mezi člověkem a přírodou na lokální i celospolečenské úrovni. Jeho podoba získala symbolickou roli stálosti a trvání, s nimiž si můžeme pojit pozitivní i negativní konotace“ (s. 29).

I rozdělení na základě kvantitativních charakteristik se vzájemně liší, a to především na základě organizace, která regiony vymezuje. Například metodika OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development, česky Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) vymezuje správní regiony na základě tzv. nomenklatury územních statistických jednotek, známé pod zkratkou NUTS, kterou využívají především státy Evropské unie pro rozdělení oblastí s přibližně shodným počtem obyvatel pro mezinárodní porovnání a jiné účely. V případě této metodiky jsou venkovské obce, přiřazeny do jednotky NUTS LAU 2. Jiná je metodika zkoumající tzv. „stupeň

venkovskosti“, pomocí kterého je stupeň určen na základě podílu počtu obyvatel, kteří žijí ve venkovských regionech k celkovému počtu obyvatel v daném regionu. Výsledkem jsou pak tři skupiny regionů určující, zdali je region venkovský či městský (Hudečková et al., 2015). Grafické zobrazení je předmětem přílohy B.

Obecně je ovšem v České republice aplikována metoda vymezení venkova na základě maximálního počtu obyvatel regionu, která je stanovena na hodnotě 1 999 obyvatel. Po překročení této číselné hranice je region považován za městský (Klufová, 2015; Vidovićová et al., 2018).

## 5.2 Vymezení venkovského regionu Plzeňského kraje

### 5.2.1 Vymezení dle Atlasu rozvoje venkova

Atlas rozvoje venkova z roku 2021 operuje na úrovni Plzeňského kraje se dvěma typy území, kterými je městský region s metropolitními funkcemi a venkovský region. Jako městské regiony s metropolitními funkcemi byly vymezeny krajská města (vyjma 3 metropolí – Praha, Brno a Ostrava). Tyto města se vyznačují metropolitními funkcemi, ale nemají dostatečnou ekonomickou ani populační velikost, která by je řadila mezi výše uvedená metropolitní jádra (Krtička et al., 2021). Autory následující mapy jsou Luděk Krtička a Jan Ženka.

Venkovské regiony byly vymezeny na základě tří kritérií, mezi které patří:

- nízká hustota zalidnění – počet obyvatel na hektar zastavěné plochy
- fragmentovaná sídelní struktura – podíl obcí s méně, než 300 obyvateli k celkovému počtu obyvatel na území správního obvodu obcí s rozšířenou působností (SO ORP)
- nízká prostorová produktivita – zohledňuje vyšší podíl zemědělství a nižší množství znalostně náročných aktivit, které produkují vyšší přidanou hodnotu

Z těchto tří proměnných byl vytvořen index rurality (Krtička et al., 2021).

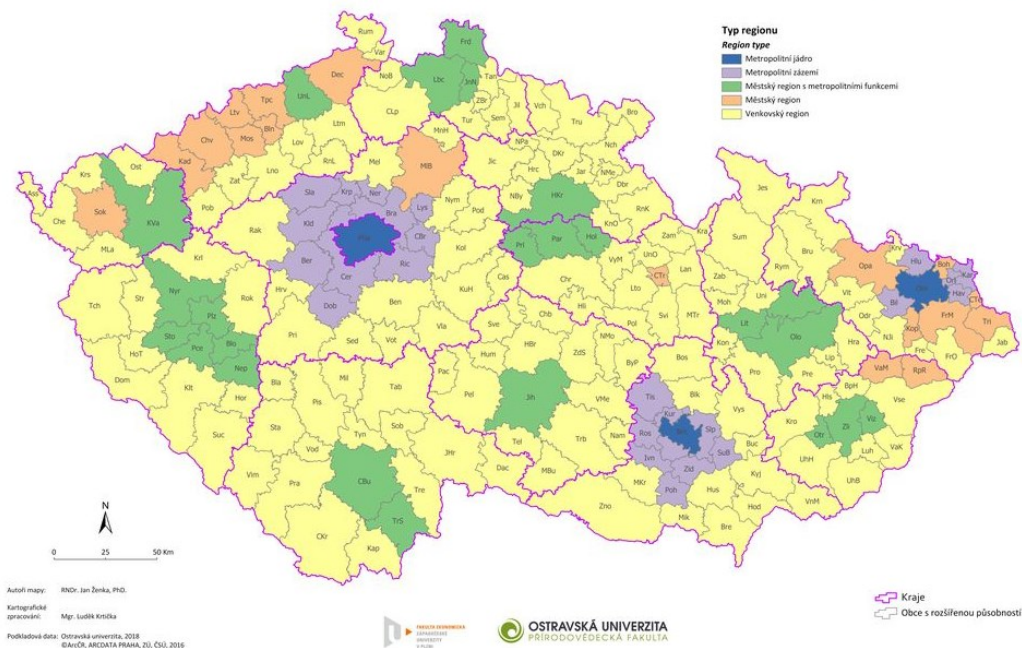
$$Index\ rurality = \frac{fragmentace\ sídelní\ struktury + 2 \times hustota\ zalidnění + 2 \times prostorová\ produktivita}{5} \quad (1)$$

## Mapa 1

### Vymezení venkova dle Atlasu rozvoje venkova z roku 2021 na území České republiky dle Krtičky a Ženky

1.1 TYPOLOGIE ÚZEMÍ ČESKA  
NA ÚROVNI SPRÁVNÍCH OBVODŮ OBČÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ  
TYPOLOGY OF CZECH REGIONS AT THE LEVEL OF ADMINISTRATIVE DISTRICTS  
OF MUNICIPALITIES WITH EXTENDED POWERS

Program **ĚTA** T A  
Budoucnost venkova v České republice?  
Vývoj, vize, rozvojové scénáře a adaptační strategie  
Číslo projektu: TL01000110  
**ČR**



Zdroj: Krtička, L. & Ženka, J., (2021)

Jak bylo zmíněno výše, mapa zobrazuje na úrovni Plzeňského kraje 2 typy vymezeného území na úrovni SO ORP, a to:

- městský region s metropolitními funkcemi – jedná se zejména o oblast okolí krajského města Plzně
- venkovský region – zbylé území

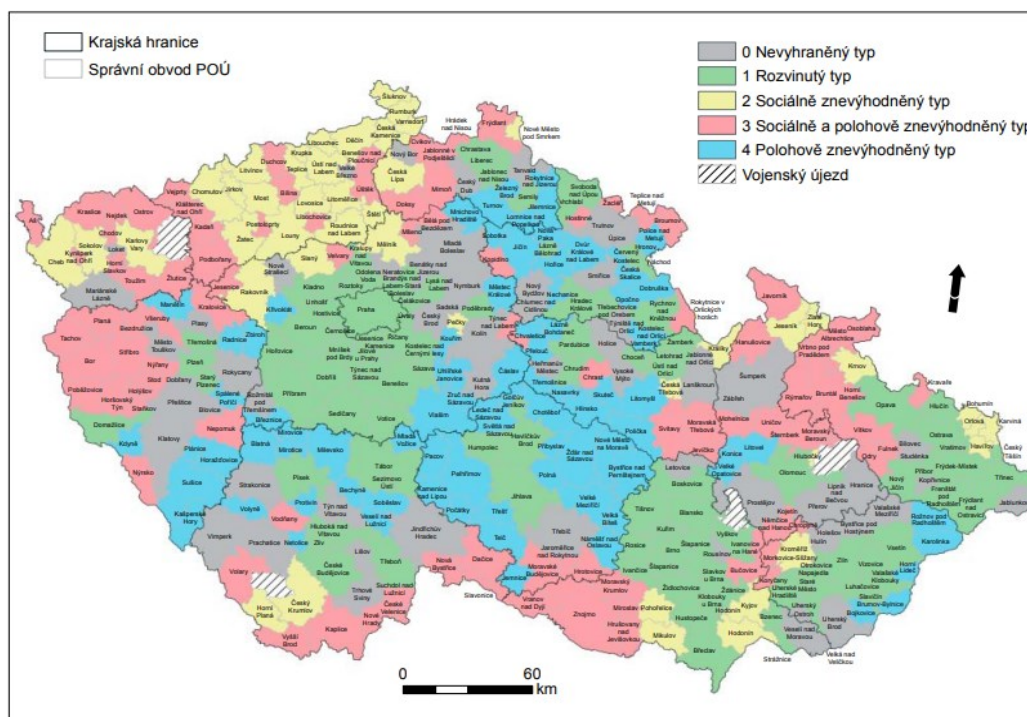
### 5.2.2 Typologie mikroregionů Česka

Typologie od autorů Radima Perlína, Miroslava Marady, Tomáše Havlíčka, Víta Jančáka a Pavla Chromého vycházející z programu BETA2 projektu Ministerstva pro místní rozvoj, zpracovávaného v rozmezí let 2018-2020, nese název Socioekonomický vývoj nemetropolitních oblastí České republiky se zřetelem na rozvojové potřeby jednotlivých regionů (TAČT STARFOS, 2020). Typologie vymezuje oblasti na úrovni správního obvodu obcí s rozšířenou působností i správního obvodu obcí s pověřeným obecním úřadem (SO POÚ), přičemž vychází z ukazatelů rozdělených do vnějších (poloha regionu, koncentrace obyvatelstva) a vnitřních (kvalita sociálního a lidského kapitálu)

podmínek/potenciálu. Data z veřejných i neveřejných informací byla zjišťována na úrovni obcí a jejich hodnoty byly následně sloučeny na úroveň vyšších územních jednotek. Zjišťována byla mimo jiné skrze Registr ekonomických subjektů i obecní statistiky. Získáno bylo 214 ukazatelů, které byly pomocí faktorové analýzy přeměněny v obecnější ukazatele (Perlín et al., 2019). Vnější ukazatele tvoří funkční velikost přepočtenou na obyvatele, index ekonomické progresivity, podíl obyvatel žijících v obcích do 250 obyvatel a diverzitu ekonomické struktury. Vnitřní ukazatele pak index vzdělanosti, nezaměstnanost, podíl obyvatel regionu s alespoň 1 exekucí, podnikavost a podíl voličů (Perlín et al., 2019).

## Mapa 2

*Typologie mikroregionů Česka z roku 2020 na úrovni SO POÚ dle Perlína, Marady, Havlíčka, Jančáka a Chromého*



Zdroj: Perlín et al. (2019)

Na území Plzeňského kraje lze na základě mapy vymezit tyto oblasti s příklady:

- sociálně a polohově znevýhodněný typ – nepříznivé vnější i vnitřní podmínky, charakteristické pro příhraniční oblasti se špatným dosídlením
  - SO POÚ – Tachovsko, Nýřany, Nýrsko, Nepomuk
- nevyhraněný typ – průměrné hodnoty sledovaných ukazatelů, silné centrum s rozsáhlým územím



- SO POÚ – Klatovy, Přeštice, Město Touškov, Plasy, Rokycany
- polohově znevýhodněný typ – úroveň lidských zdrojů je vysoká, oblast se ale nenachází v exponované poloze, obyvatelé jsou úspěšní, i přes nevýhodnou polohu
  - SO POÚ – Manětín, Kdyně, Sušice, Zbiroh
- rozvinutý typ – metropolitní zázemí a úspěšná centra
  - SO POÚ – Plzeň, Třemošná, Domažlice (Perlín et al., 2019)

### 5.2.3 Typologie venkovského prostoru

Typologie venkovského prostoru autorů Radima Perlína, Silvie Kučerové, Zdeňka Kučery a Miroslava Marady z roku 2010 je typologií, která je složena z mnoha ukazatelů reprezentující nejen počet obyvatel, ale i úroveň hospodářství, osídlení či kulturní aspekty v obcích s 3 000 a více obyvateli, typologie je vytvořena na úrovni správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (Perlín & Hupková, 2010).

V práci je operováno s 16 proměnnými, které byly sloučeny do 4 tzv. komponent.

1. velikost – populačně velké obce, mladší obyvatelstvo, nízká vyjíždka za prací, dobrá dostupnost veřejnou dopravou i dobrá vybavenost technickou infrastrukturou
2. růst – vysoká úroveň migrace převážně mladých lidí, růst nových domů, vysoký objem dotací
3. lidský potenciál – nadprůměrně vzdělaní obyvatelé, mnoho rodáků, vysoká vyjíždka za prací, nízká míra nezaměstnanosti
4. stabilita – mnoho rodáků, nízká úroveň turisticko-rekreační funkce, místo k trvalému bydlení, velmi dobrá vybavenost technickou infrastrukturou (Perlín & Hupková, 2010)

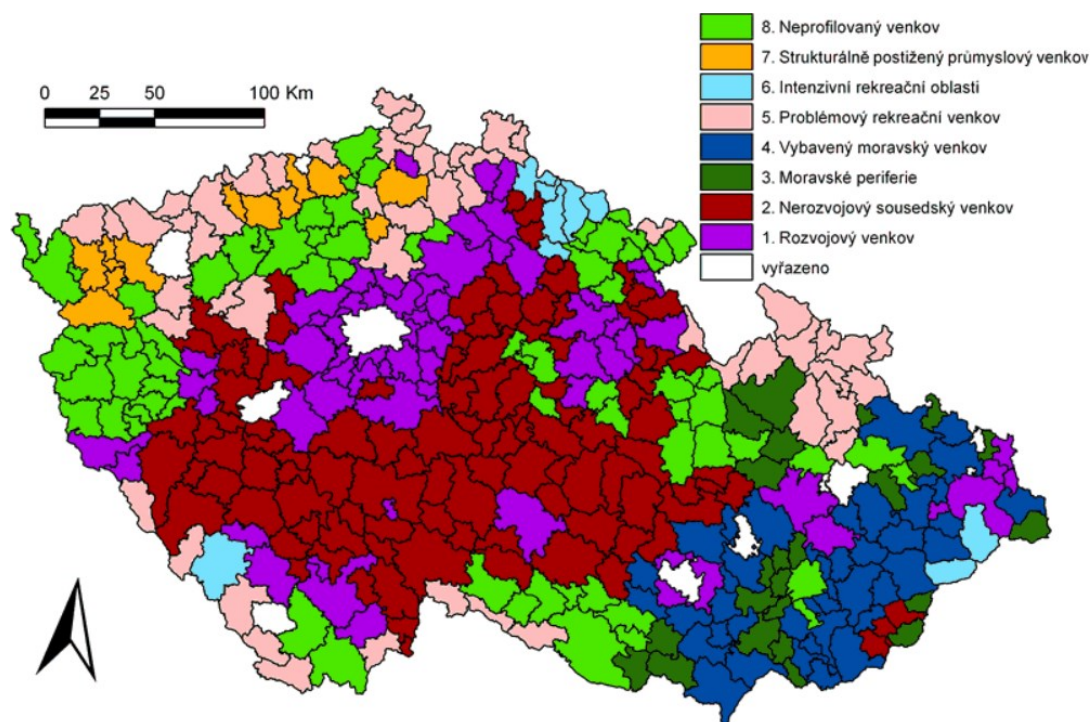
Propojením těchto komponent vznikla mapa rozlišující 16 typů venkovského prostoru. Jelikož je ale takto vysoký počet v praxi jen těžko využitelný, došlo na základě podobnostních charakteristik ke sloučení 16 typů venkova do osmi. Tento počet je v praxi přijatelný co do počtu, a stále ještě odráží skutečnou podobu českého venkova i jeho rozdílných charakteristik (Perlín & Hupková, 2010).

Výhodou tohoto vymezení je zohlednění nejen ekonomických a populačních ukazatelů, ale i tzv. měkkých faktorů, tedy zohlednění lidského a sociálního kapitálu nebo občanské

angažovanosti i historických a kulturních oblastí venkovského prostoru, které jsou často důvodem problémů, ale i možnostmi rozvoje, zvláště v dnešní době, jejíž úspěch není budován pouze a čistě na ekonomických charakteristikách, ale je stavěn čím dál tím více na hodnotách, které nelze vyčíslit nebo nejsou na první pohled viditelné. Typologii venkovského prostoru prezentuje následující mapa.

### Mapa 3

*Typologie venkovského prostoru z roku 2010 na úrovni SO POÚ dle Perlína, Kučerové, Kučery a Marady*



Zdroj: Perlín (2010)

Z mapového výstupu lze vymezit 8 kategorií venkovského prostoru, z toho celkem 4 na území Plzeňského kraje. Území Plzeňského kraje lze vymezit následovně:

## Mapa 4

Typologie venkovského prostoru z roku 2010 na úrovni SO POÚ Plzeňského kraje dle Perlína, Kučerové, Kučery a Marady



Zdroj: Perlín (2010), vlastní zpracování v Geografickém informačním systému

Na mapě zobrazující typologii Plzeňského kraje a jeho venkovských regionů lze definovat tyto čtyři kategorie s příklady:

- rozvojový venkov – oblasti v zázemí měst a rozvojových os, jsou charakteristické silným hospodářským i populačním růstem, vysokým lidským potenciálem, kulturní potenciál je nižší, stejně tak i volební účast v komunálních volbách
  - SO POÚ – Domažlice, Kdyně, Starý Plzenec, Třemošná
- nerozvojový sousedský venkov – nízká občanská vybavenost i ekonomická sféra, oblast nejvíce populačně stárne, nejnižší počet spojů veřejné dopravy, oblast se ale vyznačuje vysokou úrovní sociálního kapitálu i sousedskou angažovaností
  - SO POÚ – Klatovy, Horažďovice, Sušice, Plasy, východní hranice kraje

- problémový rekreační venkov – české pohraničí, které bylo po 2 světové válce doosidlováno, populačně větší obce, nejnižší počet trvale obydlených domů, potenciál turistických oblastí, nízká společenská i ekonomická úroveň, oblast se vyznačuje nejnižší úrovní vzdělanosti i nízkým lidským potenciálem
  - SO POÚ – Nýrsko, Manětín, Kašperské hory
- neprofilovaný venkov – zbylá území, která nebyla zahrnuta do vybraných kategorií, oblast spadající do průměrných hodnot, tato venkovská území mají nejistou budoucnost a malý rozvojový potenciál
  - SO POÚ – Touškov, Nýřany, Všeruby, Tachov, Planá, Bezručice, Horšovský Týn (Perlín et al., 2010)

#### 5.2.4 Komplexní model klasifikace venkova – kvalitativní přístup

Tzv. komplexní model klasifikace venkova je typem přístupu vymezení venkova z roku 1999, který Radim Perlín vymezil na základě proměnných, zohledňující historický vývoj jednotlivého území, urbanistické struktury, socioekonomické ukazatele i přírodní prostředí. Tento model tedy více, než samotná čísla spíše hodnotí podobu, historii a změny venkovských oblastí. Svě vymezení tak není specifikováno a rozřazeno do konkrétních administrativních úrovních. Dle samotného autora je už tak těžké vymezit přesné hranice jednotlivých kategorií vymezení, hranice jsou tak spíše chápány jako pozvolný přechod od jednoho typu vymezení k druhému, než přesně stanovené okraje sledovaného území (Perlín, 1999).

Na úrovni Plzeňského kraje lze venkovské regiony vymezit následovně:

- příměstská zóna – v zóně okolo velkých měst se ve venkovském prostoru prosazují městské činnosti i městský způsob života, nově postavené domy mají pouze obytnou funkci, venkov ztrácí svou funkci a více se začíná podobat městu
  - zázemí krajského města Plzně
- chudé Sudety – málo osídlené oblasti, historicky nízká úroveň investičních činností, nízká sounáležitost obyvatel, omezený rozvoj oblastí, malé množství ekonomických příležitostí, ale nachází se zde velmi cenné a chráněné přírodní prostředí, obyvatelé využívají blízkosti státní hranice jako možnost pracovní příležitosti
  - vymezení podél západní státní hranice, vymezení kopíruje původní hranici Sudet napříč celým Plzeňským krajem

- *vnitřní periferie* – tradiční venkovská oblast s malými sídly, tím je i občanská vybavenost nízká, v historii byla tato oblast velkým zdrojem pracovních sil, je zde historicky nízká úroveň dopravního spojení, pracovní příležitosti se nachází v regionálních centrech
  - pás na východní straně kraje od krajského města Plzeň, který pak vede do oblasti Českomoravské vrchoviny (Perlín, 1999)

Vybraná vymezení venkova, ale i další, se na základě rozdílných proměnných i autorů zaměřuje téměř vždy na národní nebo regionální charakteristiky, a nezohledňují charakteristiky místní. Zatímco při vymezení na národní úrovni mnohé oblasti splývají v jednu kategorii, při zkoumání na nižší úrovni bychom našli mnohá rozdílná specifika, která odlišují jednotlivé obce i v rámci jednoho kraje, ale na národní úrovni nejsou tak značná, a proto spadají do stejné kategorie. U příkladu Plzeňského kraje lze zmínit vymezení dle Perlína, Kučerové, Kučery a Marady, kdy téměř polovina území spadá do neprofilovaného venkova, který je charakteristický průměrnými hodnotami. Pokud bychom se ale na tento venkov zaměřili z bližšího hlediska, rozdílnosti mezi oblastmi by se s vysokou pravděpodobností našly. Nelze tedy říci, že by zmíněné proměnné věrohodně odrážely skutečnou podobu venkova na území Plzeňského kraje.

Zajímavé rozdělení a hodnocení venkovských regionů na základě kvality života nabízí nová databáze z roku 2022, nesoucí název Kde je dobře. Tato databáze vznikla za spolupráce agentury STEM (Ústav empirických výzkumů) a společnosti DATLAB v rámci projektu TAČR ÉTA. (STEM, 2022) Databáze tvoří pohled na kvalitu života v obcích, složenou ze 160 ukazatelů rozdělených do 11 oblastí (demografie, vybavenost obce, občanská angažovanost i dobré vládnutí apod.) (Kde je dobře, 2022).

„Nový web s dostupnou datovou sadou přitom nabízí nejen komplexní srovnání pro celorepublikovou úroveň, ale i možnost zhodnotit situaci v konkrétní obci a porovnat ji s celkovou situací v podobných obcích“ (Šlechta, 2022).

## 6 Rozvojový potenciál venkovského regionu

Potenciálem rozumíme soubor schopností a předpokladů k určité činnosti nebo výsledku. Ve spojení se slovem „rozvoj“ se pak jedná o rozvojový potenciál, tedy o soubor schopností a předpokladů, které jsou určitým předpokladem k rozvoji daného území. Potenciály se navzájem prolínají a doplňují, což má za následek to, že často existuje pouze tenká hranice, kdy je potenciál přínosem, a kdy je naopak ohrožením (Binek et al., 2007). Rozeznávání unikátního potenciálu obce či regionu se nazývá tzv. čtení obce/čtení regionu, označení místa pak záleží na vymezeném území (Rýpar et al., 2015).

Existuje velké množství členění, které se zabývají rozvojovým potenciálem venkovského území, zde budou představeny jeho dvě úrovně.

### Obrázek 1

*Obecné prvky rozvojového potenciálu na úrovni venkovského regionu*



Zdroj: Portál na podporu rozvoje obcí ČR (2012a), vlastní zpracování

Schéma zobrazuje vybrané prvky, které jsou klíčové v analýze potenciálu venkovského regionu. Přestože je obecně těžké vybrat či posléze seřadit jednotlivé prvky dle důležitosti (už jen díky faktu, že pro každý účel výzkumu bude důležitý jiný prvek), obecně lze jako jeden z těch nejdůležitějších zvolit rozvojové zdroje, konkrétněji polohu, pod kterou se skrývá její vzdálenost od krajského města, vzdálenost k jiným městům vyššího řádu nebo naopak k jiným venkovským regionům i obcím. Poloha venkovského regionu určí také jeho perifernost. Dále na základě polohy regionu můžeme stanovit podnebné podmínky, které předurčují zemědělskou úrodu nebo polohu vůči hlavním dopravním tepnám.

Jelikož se na úrovni Plzeňského kraje nachází chráněná území, je potřeba řešit i jejich polohu vůči sledovaným oblastem.

Dalším příkladem jsou dostupné nástroje rozvoje, tedy nástroje administrativní (územní plán, strategický plán obce apod.), infrastrukturní (technická, občanská apod.), ekonomické (obecní rozpočet, disponibilní fond apod.) i informační (propojení a podpora výše zmíněných nástrojů) (Portál na podporu rozvoje obcí ČR, 2012b). Právě na úrovni těchto nástrojů často vznikají problémy rozvoje. Pokud bychom totiž vedle sebe „položili“ a porovnali dvě zprvu srovnatelné venkovské obce sídlící vedle sebe, úroveň jejich rozvoje může být diametrálně odlišná, přestože polohou i počtem obyvatel mohou být podobné (Bernard et al., 2018). Pouhá existence takových nástrojů totiž není zárukou úspěšného rozvoje, ba naopak. Jejich existence sama o sobě znamená jen dobrý začátek. Pro úspěšný rozvoj venkovských regionů je potřeba i fungující územní samospráva a jiné dotčené orgány.

I zájmové skupiny tvoří rozvojový potenciál, a to díky tomu, že to jsou právě tyto skupiny, které jsou často iniciátorem změn i velkým pomocníkem při rozvoji.

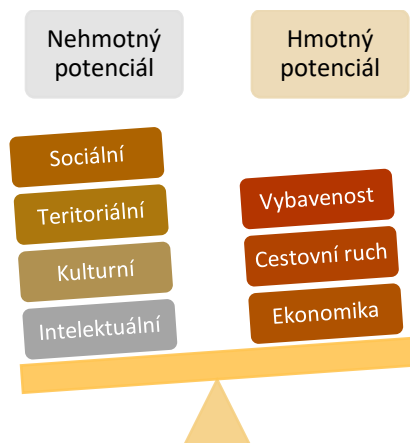
Potenciál je dán také velikostí a rozlohou územně samosprávného celku nebo regionu právě tím, že udává počet osob, pro které je rozvoj tvořen. Mimo to je počet obyvatel důležitý i z hlediska rozpočtového určení daní.

Při rozvoji obecně je vždy důležitým bodem otázka, pro koho je vlastně rozvoj území tvořen. Odpovědí je samotné obyvatelstvo daného regionu, které disponuje mnohými kapitálami, myšlenkami, iniciativou ke změně i svou participací na těchto změnách.

Posledním bodem jsou další prvky, které nejsou zařazeny do žádné výše uvedené kategorie. Příkladem je veřejná hromadná doprava s dostatečným počtem spojů, která je čím dál tím více důležitá v otázkách venkovských regionů, ve kterých žije velké množství obyvatel vyššího věku. Mnohdy je právě veřejná hromadná doprava tím, co drží zvláště malé obce „nad vodou“. V minulosti bylo téměř pravidlem, že každá obec disponovala prodejnou potravin, v posledních letech ale dochází k rušení venkovských prodejen, což je pro mnoho starších obyvatel venkova, kteří si nejsou schopni zajistit velký nákup sami, značný problém. Dále mezi tuto skupinu lze řadit úroveň politické činnosti a formy politikaření ve venkovském regionu nebo existenci národních a nadnárodních struktur, které vytváří legislativní rámce rozvoje a výzvy podpory, bez kterých by mnohé venkovské oblasti neměly možnost větší rozvoj finančně realizovat.

## Obrázek 2

*Podmínky potenciálu rozvoje na úrovni venkovského regionu*



Zdroj: Vlastní zpracování v Microsoft Word

Obrázek zobrazuje dvě oblasti potenciálu, kterými jsou nehmotné prvky, dané převážně lidmi a tím, čím disponují. Je to potenciál často skrytý, těžko měřitelný, ale v praxi vysoce účinný. Na druhé straně se nachází skupina zastupující potenciál hmotný, tedy potenciál „viditelný“ i měřitelný, který je dán převážně polohou a charakterem místa.

### 6.1.1 Sociální kapitál

Sociální kapitál, a obecně nehmotné prvky rozvoje, se v posledních letech objevují čím dál tím více. Přitom mohou být příčinou zaostalosti, ale i důvodem úspěchu.

Podle Majerové et al., (2011):

Sociální kapitál představuje specifické zdroje nebo hodnotu vyplývající z kvality i kvantity sociálních interakcí založených na vzájemně akceptovaných pravidlech sociálních vztahů, na důvěře v taková pravidla a instituce je zajišťující a na důvěře v ostatní aktéry sociální skupiny, sítě či společnosti (s. 12).

Pokud bychom se snažili vysvětlit sociální kapitál jednodušeji, řekli bychom, že se jedná o bohatost mezilidských vztahů založených na vzájemných interakcích. Sama Světová banka uvádí, že: „sociální kapitál zahrnuje instituce, vztahy, postoje a hodnoty, které usměrňují interakce mezi lidmi a přispívají k sociálnímu a ekonomickému rozvoji“ (Česká zemědělská univerzita v Praze, n.d., s. 46).

Pojem sociální kapitál byl poprvé zmíněn v článku z roku 1916 Lydou Judsonem Hanifanem, do všeobecného povědomí se ale dostal až díky pracím francouzského sociologa Pierra Bourdieuho a amerického politologa Roberta Putnama. Zvláště v posledních letech nabývá pojem sociálního kapitálu stále více na významu, a to hlavně



v problematice rozvoje venkovských oblastí, kde je například v přístupu LEADER základním stavebním kamenem (Česká zemědělská univerzita v Praze, n.d.). Sociální interakce se realizují v sociálním prostoru, který je tvořen sociálními vztahy. Německý filozof Gottfried Wilhelm Leibniz tvrdí, že prostor jako takový neexistuje, vzniká až prostorovými vztahy, které prostor vymezují a utváří (Matoušek & Osman, 2014). Sociální kapitál je významný tím, že je mnohými odborníky chápán jako prvek, který v mnoha charakteristikách odlišuje městské a venkovské oblasti v závislosti na jejich vzájemné intenzitě.

### **6.1.2 Kulturní kapitál**

Kulturnímu kapitálu se v minulosti věnoval především Pierre Bourdieu. Kulturní kapitál zdůrazňuje fakt, že znalosti, které v sobě každý jedinec nosí, nejsou dány jen vzděláním, ale jsou ve velké míře dány i tím, odkud daný jedinec pochází, z jaké kultury i rodiny, která tomuto jedinci vštěpovala určité hodnoty dané kulturou a jejím věděním, které považuje za své (Česká zemědělská univerzita v Praze, n.d.).

### **6.1.3 Teritoriální kapitál**

Teritoriální kapitál specifikuje každý region svým prostředím, které je tvořeno materiálními i nemateriálními prvky nebo jiným symbolickým bohatstvím lišícího se od ostatních oblastí. Právě díky teritoriálním odlišnostem a uvědoměním si jejich existence jsou dobrým základem k vyšší úspěšnosti rozvoje tím, že budou na daném území efektivněji využity. Právě v teritoriálním kapitálu se kloubí také síla kapitálu sociálního i kulturního.

### **6.1.4 Intelektuální kapitál**

Intelektuální kapitál představuje bohatství skupiny osob, tedy bohatství, které je tvořeno znalostmi a vědomostmi konkrétního regionu a obyvatel v něm žijících. V případě venkovských regionů mohou být intelektuálním kapitálem dlouhodobé vazby obcí, sdílené znalosti i postupy při rozvoji v rámci jednoho regionu (Česká zemědělská univerzita v Praze, n.d.).

### 6.1.5 Vybavenost

Pod vybaveností venkovského regionu si můžeme představit dvě základní složky životní úrovně, kterými je občanská vybavenost a technická infrastruktura.

Občanskou vybaveností je chápána budova či jiná stavba sloužící pro společenský prospěch. Dle jejich funkce je možné členění například na:

- stavby pro vzdělání – školky, školy (malotřídní školy apod.)
- stavby pro služby a obchod – prodejny občerstvení (Coop apod.)
- zdravotnická zařízení – ordinace, lékárny (obvodní praktický lékař apod.)
- kulturní stavby – kulturní domy (Miras, 2021)

V otázce občanské vybavenosti se v posledních letech hodně diskutuje snižující se počet i úroveň služeb, kterým obce do 2 000 obyvatel čelí. S vylidňováním, nákupem ve městě, kde vesničané pracují i stárnutím obyvatelstva přichází venkovské služby o zákazníky a zákazníci přichází o služby (Bernard et al., 2018). Asi nejvýraznějším problémem, se kterým se venkovské obce potýkají je snižování počtu prodejen potravin na jejich území. Jako počáteční bod vysokého úbytku prodejen potravin je považován rok 2016, kdy zaniklo celkem 395 prodejen s potravinami, o rok později to bylo už 1 082 prodejen a jejich počet stále klesá (Vavřoň & Holý, 2019). Přitom venkovské prodejny nejsou pouze místem nákupu základních potravin, ale také místem, kde se obyvatelé setkávají. „Odkakživa platilo, že prodejna na vesnici není jen místem nákupu a poskytování doplňkových služeb, ale i místem setkávání lidí“ (TN, 2018). Navíc v dnešní době nemusí být prodejna potravin nutně umístěna v chátrající budově, ale může být novým architektonickým prvkem, který bude lákat obyvatele z okolí (Hečková & Chabera, 2021). Mnoho aktérů se snaží prodejny na venkov vrátit. Zatímco obce tak bojují zavedením nízkých nájmu, Sdružení místních samospráv ČR zpracovává projekt, pomocí kterého řeší dostupnost i hledání funkčního modelu pro znovuoobnovení prodejen (Pro města a obce, 2021).

Právě zmíněný problém vybavenosti nebo spíše nevybavenosti, který nespočívá jen v prodejnách potravin, ale i v dalších oblastech (rušení malotřídních základních škol, snižování počtu obvodních lékařů...) je důvodem dalšího odchodu lidí z venkova a nízké atraktivity venkovských obcí. Naopak ty, které mají co svým obyvatelům nabídnout jsou cílem mnoha potenciálních zájemců o bydlení (Bernard et al., 2018).

Technická vybavenost je druhým ze základních předpokladů vybavenosti venkovského regionu. Mezi ní patří vybudovaná kanalizace, vodovod, připojení k internetu, zásobení plynem i elektrickou energií. Dalším typem je pak dopravní vybavenost, která je dána nejen existencí zpevněné komunikace, ale především její kvalitou i počtem a frekvencí spojů veřejné dopravy, která spojuje venkovské obce s městy, ale i obcemi navzájem (Databáze strategií, 2020). Důležitost kvalitní komunikace dokládá i denní praxe malé obce na Třeboňsku: „Vzestup vesnice začal i díky rekonstrukci přístupové silnice... nikomu se nechtělo stěhovat do obce, do které se téměř nedá dostat“ (Grohová & Pacovský, 2020).

### **6.1.6 Cestovní ruch**

Cestovní ruch je činností osob, které cestují mimo své bydliště na dobu menší, než je jeden rok z důvodu trávení volného času (Šauer et al., 2015). Cestovní ruch a následující potenciál z jeho existence je pro venkovské oblasti dán nejen existencí významné přírodní či kulturní atraktivity (Klufová, 2015). Aby byl skutečným potenciálem, je nutné k samotné atraktivitě připojit služby a činnosti na něj vázané. Právě tyto související činnosti jsou pak důvodem rozvoje. Mezi tyto činnosti patří například stravování, prodejny se suvenýry i ubytování. S rozvojem služeb se pak i přirozeně zvyšuje technická i občanská vybavenost v podobě zlepšení dopravní dostupnosti nebo zvýšení podnikatelských aktivit maloobchodu (Slach et al., 2021). Právě pokud dojde k propojení atraktivity s dopravní dostupností i stravováním, vzniká zde potenciál k úspěšnému cestovnímu ruchu, který je pro rozvoj přínosem nejen zvýšením investic do zajištění infrastruktury a tvorbou nových pracovních míst, ale také zvýšený zájem a využívání místních služeb je i finančním přínosem pro podnikatele a obec. Jako hlavní důvod vysokého rozvoje cestovního ruchu na venkově uvádí Jiří Ježek ten, že: „městské obyvatele přitahuje volná venkovská krajina a také větší klid“ (Ježek, 2020a, s. 6).

Při rozvoji cestovního ruchu na venkově je ale nutné nezapomínat ani na udržitelnost, která právě v případech venkova nabírá o to více na důležitosti. Jakýkoli rozvoj cestovního ruchu na obecní úrovni by měl být koordinován, jinak může dojít k pomyslnému převrácení vah v podobě nevratného poškození krajiny nebo k negativním sociálním dopadům, příkladem k narušení místní komunity. Fyzické i sociální dopady cestovního ruchu lze označit jako tzv. turistické znečištění (Horáková & Fialová, 2014). Obecné možnosti a omezení cestovního ruchu stanoví Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice.

### 6.1.7 Ekonomika a podnikání

Podle Kadeřábkové & Khendriche Trhlínové (2011):

Vytváření úspěšných dlouhodobých rozvojových strategií na úrovni obcí a měst je ovlivněno mnoha faktory exogenní i endogenní povahy. Mimo právního prostředí, sociálního prostředí...i charakteristik lidských zdrojů hraje významnou roli také místní ekonomika a finanční kapacita územních samospráv (s. 109).

Z pohledu ekonomické stránky je v posledních letech diskutovaným tématem problematika převážně malých obcí (obce do 2 000 obyvatel), jejichž objem finančních prostředků, závislého především na rozpočtovém určení daní, je pro kvalitní rozvoj a řešení disparit venkovského území nedostatečný (Dušek, 2011).

„Za největší nedostatky současného systému financování měst a obcí lze považovat... nerovnosti měst/obcí z hlediska příjmů na obyvatele“ (Dušek, 2011, s. 118).

Mnoho zástupců populačně malých venkovských obcí se tak považuje za „daňově znevýhodněné obce“ z toho důvodu, že systémové rozdělení spíše zvýhodňuje populačně větší obce, přestože jsou to právě malé obce, které čelí největším nárokům na rozvoj, který je často klíčovým pro udržení velikosti populace. Nadějí pro takové obce jsou nadnárodní i národní dotace, které tvoří druhou nejvýznamnější položku příjmů do obecního rozpočtu, ovšem i pro jejich žádost a následné využití je potřeba určitá finanční úroveň vlastních zdrojů financování z obecního rozpočtu (Kadeřábková & Khendriche Trhlínová, 2011).

Problematika využití dotačních titulů se ovšem netýká pouze ekonomické stránky, ale i personálního obsazení úřadu, konkrétně v podobě funkce starosty obce a zastupitelstva obce (Hečková & Chabera, 2021). Zvláště v případě, kdy je obec žadatelem, je iniciativa samosprávy klíčová. Mimo iniciativu je důležitým bodem i vzdělanost a srozumitelnost procesů týkající se administrativních úkonů spojených s podáním žádosti i následujícími kroky po uplatnění dotace, zvláště pak u dotací účelových. Samotná složitost zejména evropských dotací je poměrně vysoká, což samo o sobě funguje v mnoha případech jako demotivující prvek. Dalším negativním bodem se pak stává následná administrativa po přijetí dotace, která může, v případě nezasvěcení starosty do těchto procesů, obec stát až desítky tisíc korun navíc (zpracování monitorovací zprávy externí společností...). Snaha o rozvoj tak není vždy splněna za ideálních okolností, které na sebe mohou později vázat neplánované problémy (Korsová, 2021).

Podnikání ve venkovských regionech je další oblastí, se kterou se poji mnoho debat, týkající se problematiky rozdílnosti místa podnikání a příjmů z tohoto podnikání, které se váže k oficiálnímu sídlu společnosti. Přestože se aktivity společnosti, zejména v zemědělství, uskutečňují v obci, které rostou náklady na údržbu silnic, znečištění nebo je obecně více zatěžována technická infrastruktura, finanční příjmy plynou do sídla, kde je společnost oficiálně vedena, což ve většině případů není daná obec (Kadeřábková & Khendriche Trhlínová, 2011).

Potenciál venkovských regionů je skryt v oblasti zemědělské výroby. Mezi výhody patří kvalitní zemědělské produkty, vztah dodavatele s odběratelem, často nízký časový úsek mezi výrobou a spotřebou, výroba v malém množství, regionální potraviny a snaha podpory regionálních producentů. Přestože v mnoha regionech nalezneme tyto charakteristiky, neznamenají ovšem automaticky zaručený úspěch. K přeměně těchto proměnných v rozvojový potenciál je zapotřebí zapojení klíčových aktérů (samospráva, výrobci, malé a střední podniky, výzkumné instituce apod.) do aktivit podporující posílení ekonomického růstu, který vytvoří potenciál na daném území (Pavlík, 2016). Jsou jimi například investice do lidských zdrojů v podobě vzdělání a kvalifikace, důraz na využití endogenního potenciálu, důraz na kulturní dědictví (výrobky s příběhem, tradicí) či image regionu (Klufová, 2015).

Vzhledem ke snižujícímu se podílu zemědělství v návaznosti na úbytek zemědělské půdy a ohrožení ekonomické aktivity ve venkovských regionech, je potřeba se zaměřit na diverzifikaci venkovské ekonomiky směrem i k jiným, než zemědělským činnostem vedoucím k vyváženému socio-ekonomickému rozvoji venkovského území (Svobodová & Věžník, 2014). Nebo také na modernější technologie a inovace.

Právě technologické změny, které tvoří venkov více dostupným, by mohly podnikání právě na venkově v blízké budoucnosti podpořit. Mezi nově se objevující tržní příležitosti patří zelená ekonomika, bioekonomika nebo znalostní ekonomika. Venkov v této souvislosti nabízí lepší podnikatelské podmínky v podobě levnější půdy i bydlení nebo také v podobě kvalitnějšího vzduchu (Ježek, 2020a).

Veškeré činnosti na venkově budou postupem let čím dál tím více ohroženy také nepříznivým demografickým vývojem v podobě stárnutí obyvatelstva nebo odchodu mladých lidí do měst. Proto je potřeba venkov podpořit novými impulsy, právě například pomocí nových technologií (Ježek, 2020a).

## 7 Regionální rozvoj venkovských regionů

„Regionální rozvoj je proces, který vede ke zvyšování životní úrovně a kvality života obyvatel a kvality životního prostředí daného regionu, k jeho konkurenceschopnosti a vyrovnání regionálních rozdílů“ (Bartoněk, 2015).

Rozvoj je tvořen sociálním, environmentálním, ekonomickým a institucionálním prvkem. Poslední zmíněný je poměrně novou, mladou úrovní rozvoje, která se stává čím dál tím více důležitou (Majerová et al., 2011). Cílem regionálního rozvoje je vyrovnávat nerovnosti mezi regiony a přispívat k jejich vyváženému rozvoji. Mnoho nerovností se vyskytuje na území venkovských regionů přirozeně, ne všechny ale lze považovat za nežádoucí. Naopak, některé jsou často kladným přínos a motorem rozvoje (Beneš et al., 2008; Jáč et al., 2010).

„Protiklad město-venkov může být také chápán jako forma prostorové disparity“ (Fachinelli et al., 2010, s. 10).

Venkovský prostor je složen z mnoha struktur mnoha oborů, které musí být sladěny, aby nejlépe odpovídaly konkrétním potřebám (Bernard et al., 2018). Jaroslav Sýkora z katedry architektury ČVUT tvrdí, že v rozvoji venkova mimo urbanisty mají slovo také: „specialisté z oboru zemědělství, vodního a lesního hospodářství, krajinné tvorby a ekologie, technické infrastruktury, ochrany přírody...“ (Rýpar et al., 2015, s. 23).

### 7.1 Modely regionálního rozvoje

V důsledku urbanizace a industrializace docházelo k rozevírání nůžek mezi venkovem a městem. Na venkově se začaly hromadit kumulativní disparity, které bylo potřeba řešit.

#### 7.1.1 Exogenní model

Cílem exogenního modelu byla snaha snižovat rozdíly mezi venkovem a městem pomocí industrializace zemědělství a podpory mobility pracovní síly. Nástrojem ke splnění cílů měla být modernizace venkova. Tedy nemodernizace, která byla důvodem marginalizace<sup>2</sup> venkova, měla být i jejím řešením. Cílem bylo vytvoření tržně orientovaného zemědělství, fungujícího pomocí dotací a pokrokové techniky. Model fungoval do 80. let minulého století, kdy se začaly objevovat první negativní důsledky, nejzásadnějším byla

---

<sup>2</sup> odsunutí na okraj, odloučení od zbytku

finanční závislost na podpoře zvenku i nerozlišování specifik venkova (Česká zemědělská univerzita v Praze, n.d.).

### 7.1.2 Endogenní model

Na počátku 80. let 20. století se začaly rozvíjet regiony, jejichž úspěch nebyl založen čistě na ekonomických ukazatelích, ale spíše na základě nehmotných hodnot. Tyto snahy následovala hnutí prosazující rozvoj za pomoci vlastních sil, a to aktéry, kteří v regionu žijí (Klufová, 2015). Projekty, které byly nově tvořeny uvnitř venkovského regionu si již uvědomovaly regionální rozdílnosti, a mohly tak být šité územím na míru. Studie prokazují, že jakákoli změna je místními akceptována mnohem lépe v případě, kdy se na změně sami podílejí (Dokoupil et al., 2011). V současné době dochází k vzájemnému propojení obou modelů (Klufová, 2015).

„Ve stabilizovaném venkovském prostoru věřím hlavně na endogenní rozvoj, na iniciativu zdola...nevěřím, že něco mohou posunout k lepšímu dotace, programy nebo moudra poskytovaná shora“ – Radim Perlín (Rýpar et al., 2015, s. 32).

Princip endogenního rozvoje reprezentuje přístup LEADER (Liasion Entre Actions Développement de l'Économie Rurale) a místní akční skupiny.

#### Obrázek 3

*Základní principy LEADER*



Zdroj: Binek et al. (2020), obrázky: Microsoft Word, vlastní zpracování

Obrázek zobrazuje základní principy, pomocí kterých dochází k rozvoji venkovských regionů harmonicky a efektivně. Yves Champetier, jeden ze zakladatelů myšlenky, řekl: „LEADER představoval přístup založený na rozhodování aktérů na lokální úrovni respektující místní specifika. Klíčová nebyla masivní finanční podpora, nýbrž změna myšlení a přístupu k rozvoji venkovských území“ (Binek et al., 2020, s. 19).

K tomu, aby byl takový rozvoj vůbec možný, je zapotřebí existence uskupení, které teoretické základy principu LEADER převedou do praxe. A právě proto vznikly místní akční skupiny (MAS), které jsou společenstvím občanů, soukromé a veřejné sféry i neziskových organizací. Plzeňský kraj čítá ke dni 1.12.2021 celkem 11 místních akčních skupin, jsou jimi MAS Zlatá cesta, Český les, Český Západ, Radbuza, Aktivios, Světovina, Svatého Jana z Nepomuku, Pošumaví, Ekoregion Úhlava, Kraj živých vod a Vladař. Poslední dvě zmíněné MAS se nachází na území Plzeňského kraje, ale oficiálně jsou vedeny krajem Karlovarským, protože se na jeho území nachází jejich větší část (NS MAS České republiky, 2021). Mapa MAS je v příloze C.

O úspěšnosti metody LEADER mluví fakta jasně, 98 % obcí, ve kterých byl LEADER aplikován, se rozhodly i nadále svůj rozvoj na těchto principech vést (Binek et al., 2020). LEADER byl aplikován do roku 2013. S nástupem nového sedmiletého období 2014–2020 došlo ke změnám, tou nejzásadnější byla přeměna přístupu LEADER na komunitně vedený místní rozvoj, tzv. CLLD (Community-led Local Development). LEADER ale nezanikl, naopak se stal jeho součástí, a komunitně vedený místní rozvoj je na LEADERu založen (Klufová, 2015). Hlavní odlišnost je v uplatnění většího počtu fondů, ze kterých mohou místní akční skupiny žádat o podporu. Zatímco přístup LEADER čerpal svou podporu pouze z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, CLLD má možnost mimo tyto fondy čerpat podporu také z Evropského sociálního fondu a Evropského fondu pro regionální rozvoj (Binek et al., 2020). Definovaných cílů je dosaženo pomocí Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD), která je střednědobou strategií určující základní směr rozvoje venkovského regionu (Místní akční skupina MEZILESÍ, 2021).

Na úrovni obcí jsou tvořeny i další formy meziobecní spolupráce, které jsou založeny za mnoha účely. Jiří Ježek na základě výzkumu uvádí, že mezi nejčastější důvody sdružení obcí do 1 999 obyvatel patří společné řešení odpadového hospodářství, dopravní obslužnosti, životního prostředí, kultury nebo infrastruktury (Ježek, 2015b).



## 8 Samospráva jako základní prvek rozvoje

Jakou spojitost při řešení problematiky rozvoje venkovských regionů má samospráva nebo starosta? Je to právě územně samosprávný celek v čele se zastupitelstvem obce a starostou, kdo nejčastěji udává rozvojové linie, a je to právě funkce starosty, která nejen že stanoví směr rozvoje, ale hlavně rozhodne o tom, zdali nějaký rozvoj je vůbec možný a zdali bude aplikován.

Radmila Fingerová z Ústavu krajinářské architektury FA ČVUT v publikaci od Rýpara et al., (2015) uvádí:

„U příkladů, které uvádím, vždy zdůrazňuji význam a roli starostů, protože jejich podíl na výsledku je zcela zásadní...často je to pouze starosta zatížený různorodou agendou, která mu časově neumožňuje být neochvějným partnerem upozorňujícím na odbornou problematiku...“ (s. 25).

Samospráva je typem veřejné správy, která v mimo zákonem přidělenou přenesenou působnost vykonává působnost samostatnou, pomocí které spravuje své území (Horzinková & Novotný, 2008). Rozvoj venkovské obce je řízen orgány obce, kterými je dle zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, zastupitelstvo obce, rada obce, starosta i obecní úřad, přičemž k hlavním dvěma orgánům, které jsou pro předmět této práce klíčové, patří zastupitelstvo obce a starosta, protože právě tyto orgány v rámci samostatné působnosti rozhodují o budoucím rozvoji obce (Kopecký et al., 2015).

Rozvoj venkovské obce je většinou stanoven rozvojovými dokumenty, které jsou iniciovány a vytvářeny ze strany orgánů obce. Základním dokumentem je územní plán a strategický plán rozvoje obce. Další rozvojové dokumenty jsou pak zaměřené na konkrétní oblast rozvoje, příkladem je dlouhodobý plán rozvoje zeleně a životního prostředí nebo plán rozvoje cestovního ruchu.

Strategické dokumenty ovšem na rozdíl od územního plánu, jehož podoba je stanovena zákonem č. 183/2006 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu, nemají danou strukturu ani právní závaznost plnění (Podnikatel, 2021). Pro koordinovanější rozvoj je tak potřeba zakotvit v právní úpravě strategické plánování a stanovit alespoň jeho minimální požadavky. S tím souvisí také implementace metodického postupu. „Metodická podpora plánování obcí je nedostatečná a chybí ucelený a jednotný odborný plánovací rámec“ (Ježek, 2015a, s. 42).

Mimo lepší zakotvení plánování rozvoje ve venkovských obcích je důležité i jejich praktické využití a přínos. Z kritické analýzy strategického plánování zpracované Jiřím Ježkem vychází, že strategický plán obce byl využit jako vodítko pro rozhodování o budoucnosti pouze u 39,2 % obcí. Zajímavější je pak zjištění, že po schválení strategického plánu se zlepšila komunikace mezi aktéry rozvoje jen u 5,4 % obcí (Ježek, 2015a). Pro zlepšení rozvoje venkovských oblastí tak musí dojít ke zlepšení přístupu jak na straně státní správy, tak i na straně samotných samospráv.

V rámci vyhodnocení diplomové práce na téma Úloha a postavení starosty obce na České zemědělské univerzitě v Praze, kterou autorka této práce zpracovala vyplývá, že jedním z hlavních problémů rozvoje z pohledu činností starosty je jejich nízká úroveň vzdělanosti v oboru veřejné správy a dalších oborů potřebných k výkonu této funkce (problematika pramenící již z podstaty systémových nedostatků veřejné správy), a také neznalost a administrativní náročnost žádostí a následných monitorovacích a podobných zpráv v rámci využití národních i nadnárodních dotačních titulů k rozvoji venkovské obce. Tyto faktory jsou často pro starosty, kteří nemají se žádostmi o výzvy z dotačních titulů zkušenosti, často demotivující, což může být zvláště v případě malých obcí s malým rozpočtem problém. Tyto menší obce nemají dostatek financí pro budování kanalizace, vodovodu, občanské ani technické vybavenosti, a tím, že chátrají, stárnou, přichází o své obyvatele, kteří se stěhují do měst nebo jiných obcí s lepší vybaveností. Malé obce tím mají ještě nižší rozpočet, pomocí kterého by financovaly rozvoj a dostávají se tak do bludného kruhu, ze kterého je těžké vyjít ven (Korsová, 2021).

Samospráva tak hraje velkou roli v otázce rozvoje obce a v tom, jakým směrem bude rozvojová linie v budoucích letech směřována. A právě proto je nutné v problematice rozvoje venkovských obcí zmínit také úlohu samosprávy, u které veškerý rozvoj území začíná i končí. Právě proto jsou starostové těmi osobami, na jejichž základě by měla být provedena analytická část práce, protože právě oni jsou těmi aktéry, kteří stojí u zrodu úspěchu i neúspěchu rozvoje (Hečková & Chabera, 2021).

## 9 Regionální politika na úrovni venkovských regionů Plzeňského kraje

Na úrovni venkovských regionů existovalo mnoho problémů, dokonce i v dnešní době je venkov nucen bojovat s mnoha nástrahami moderní doby. V obou pohledech je ale jeden rozdíl, kterým je regionální politika. Zatímco dříve byly problémy a rozdílnosti regionu vnímány jako něco, co je dáno místními podmínkami i prostředím, a je tedy zbytečné se snažit o nápravu, která by šla proti zdejším poměrům. Problém byl vnímán jen jako dočasná situace, která se spolu s ekonomickou rovnováhou znovu vyrovná. V praxi se ale naopak jeden problémový faktor nakumuloval na další, což dalo za vznik regionů stagnujících a upadajících. Mnoho zemí tak jako reakci začalo v 30. letech 20. století uplatňovat regionální politiku (Wokoun et al., 2008).

Definice představuje regionální politiku jako: „soubor cílů, opatření a nástrojů, kterými stát snižuje velké rozdíly v sociálně ekonomické úrovni jednotlivých regionů“ (Jáč et al. 2010, s. 39). Pavlík (2016, s. 14) uvádí, že: „regionální politika je dnes chápána zejména jako nástroj k ovlivnění rozmístění socioekonomických zdrojů a aktivit za účelem harmonického rozvoje regionů.“ Přidává tak pojmu regionální politiky klíčovou roli rozvoje.

K tomu, aby bylo docíleno požadovaných výsledků, využívá regionální politika nástroje, které jsou obecně zaměřeny na aktivaci vnitřních zdrojů/aktérů, využití jedinečnosti venkovského prostoru, na stabilizaci počtu obyvatel i na snahu o příliv kapitálu. Nástroje regionální politiky lze na úrovni venkovských regionů rozdělit do tří nástrojů:

- *makroekonomické* – nástroje fiskální (snížení daní apod.) či monetární politiky (lepší přístup k úvěrům apod.)
- *mikroekonomické* – relokace pracovních sil (úhrada vynaložených nákladů na přestěhování se za prací apod.) i relokace kapitálu (levné půjčky apod.)
- *ostatní* – nástroje administrativní a institucionální (regionální rozvojové agentury apod.) (Wokoun et al., 2008)

## **9.1 Rozvojové dokumenty jako nástroj regionální politiky**

Pro analýzu problémů venkovských regionů a stanovení cílů využívají instituce rozvojové dokumenty, pomocí kterých jsou řešeny problémy, které brzdí rozvoj. Snaží se tak zlepšit kvalitu života danou úrovní mezilidských vztahů i kvalitou bydlení (Andráško, 2013).

### **9.1.1 Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+**

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (Strategie) je základním dokumentem v oblasti rozvoje. Zákon č. 248/2000 Sb., zákon o podpoře regionálního rozvoje stanoví, že strategie „určuje zaměření cíle regionálního rozvoje, zejména s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj státu a jeho jednotlivých regionů měst a venkova...“ (Zákony pro lidi, 2021). Zpracování Strategie je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj, které spolupracuje s dalšími dotčenými orgány. Strategie je klíčovým dokumentem pro poskytování dotačních titulů, ze kterých je rozvoj venkovských oblastí podporován.

Strategie vymezila dva typy regionů se soustředěnou podporou státu, kterými jsou strukturálně postižené kraje a hospodářsky a sociálně ohrožená území. V Plzeňském kraji se nachází hospodářsky a sociálně ohrožená území, ležící převážně na hranici Plzeňského a Jihočeského kraje. Jedná se o 3 správní obvody obcí s rozšířenou působností (Sušice, Horažďovice, Nepomuk) a dvě oblasti, na nichž se nachází území bývalého vojenského újezdu (rozmezí Sušice a Klatov i rozmezí Rokycan a Příbrami s Hořovicemi nacházejících se ve Středočeském kraji) (Český statistický úřad, 2018; Databáze strategií, 2019). Mapa vymezení je předmětem přílohy D.

### **9.1.2 Koncepce rozvoje venkova 2021-2027**

Cílem Koncepce rozvoje venkova (Koncepce) je stav, kdy: „v roce 2027 je venkov územím, ve kterém se dobře žije a o němž se říká, že se v něm dobře žije“ (Databáze strategií, 2020, s. 62).

Koncepce je koncepčním dokumentem sestaveným Ministerstvem pro místní rozvoj, jehož úkolem je zajistit vyvážený rozvoj českého venkova ve všech jeho směrech (Databáze strategií, 2020). Koncepce rozvoje venkova se zaměřuje na problémy a rozvoj venkova jako celku, z jeho národního pohledu. Plzeňský kraj je touto Koncepcí vymezen jako převážně venkovská oblast. Dále ale na tento kraj a jeho venkovský prostor pohlíží spíše ve smyslu srovnání s jinými oblastmi krajů, příkladem v přístupu k internetu či

v podílu občanské vybavenosti. Nijak konkrétněji ale nespécifikuje problémové prvky jednotlivých krajů a možnosti jejich řešení (Databáze strategií, 2020).

### **9.1.3 Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+**

Na úrovni krajů existují programy, které stanoví potřebné cíle a aktivity, pomocí kterých dochází k růstu a rozvoji ve všech oblastech jejich života. Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+ (Program) stanoví, že: „vize a z ní odvíjená soustava cílů je charakteristická důrazem na prvky kvality efektivity, oživení ekonomické aktivity, řešení podle místních potřeb a udržitelného a šetrného využívání zdrojů“ (Plzeňský kraj, 2014, s. 5).

Jelikož nejsou cíle Strategie na národní úrovni tak detailní a nerozlišují místní specifika do takové míry, které by odpovídaly reálné podobě, je Program rozvoje Plzeňského kraje rozvojovým dokumentem, který rozšiřuje a specifikuje cíle i opatření, na konkrétním území s přihlédnutím na jeho specifika. Přestože je Program stanoven na období let 2014–2020, ještě nyní, v dubnu roku 2022, není na následující období zveřejněna jeho aktuálnější verze.

### **9.1.4 Spolek pro obnovu venkova Plzeňského kraje**

Spolek pro obnovu venkova (Spolek) je občanským sdružením, jehož cílem je obnova a posílení rozvoje i života na venkově tím, že se snaží podněcovat obyvatele ke zvýšené participaci. Spolek je zřízen ve všech krajích, členy jsou obecní samosprávy, zemědělci i podnikatelé (Spolek pro obnovu venkova Česká republika, 2022a).

Nejvýraznějším nástrojem spolku je soutěž Vesnice roku, která je každoročně vyhlášována Spolkem, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem zemědělství i Svazem měst a obcí ČR, a to v rámci Programu obnovy venkova (Spolek pro obnovu venkova Česká republika, 2022b). Obce v kraji soutěží v mnoha oblastech, tzv. stuhách, reprezentující konkrétní oblast venkova (modrá – společenský život, zelená – péče o zeleň, oranžová – spolupráce obce a zemědělského subjektu apod.) (Vesnice roku, 2022a).

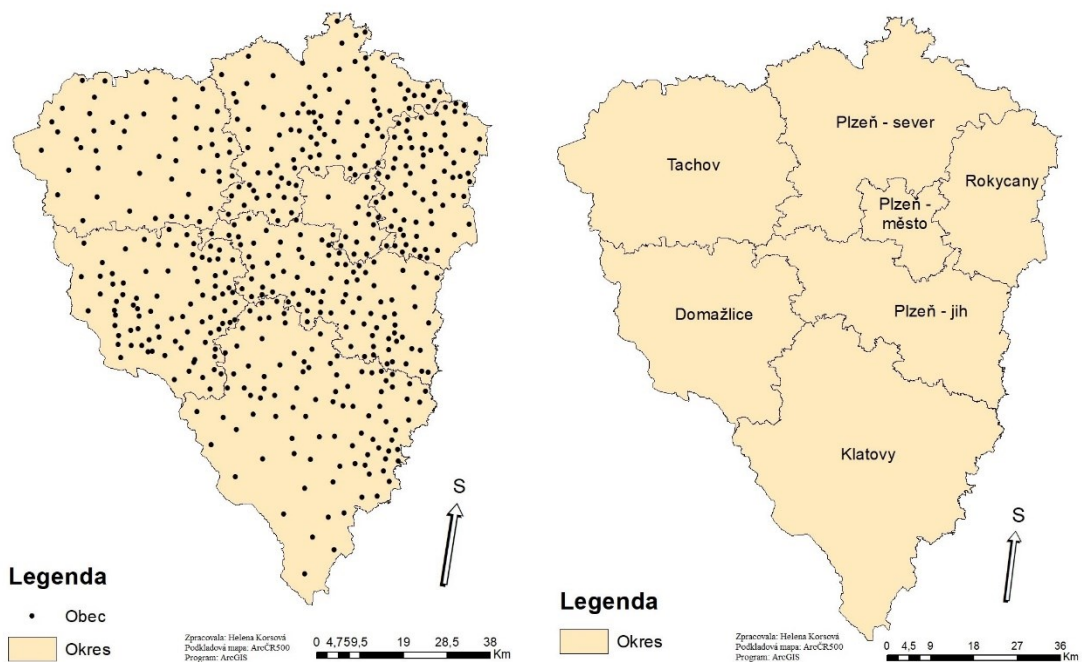
Plzeňský kraj je již tradičním členem této soutěže, v letošním roce, tedy 2022, byl dne 24.2.2022 vyhlášen již 26. ročník (Spolek pro obnovu venkova Česká republika, 2022c). Poslední ročník byl vyhlášen v roce 2019, poté přišla dvouletá pauza způsobená celosvětovou pandemií. Posledního ročníku se účastnilo 17 obcí (Vesnice roku, 2022b).

# 10 Základní geografická charakteristika Plzeňského kraje

Plzeňský kraj se nachází na jihozápadě České republiky, a spolu s 578 573 obyvateli (ke dni 21.3.2022) na 7 649 km<sup>2</sup> tvoří třetí nejřídčeji zalidněný kraj (Český statistický úřad, 2022p). Plzeňský kraj mimo vnitřní hranice s Karlovarským krajem, Středočeským krajem a Jihočeským krajem tvoří také státní hranici se Spolkovou republikou Německo, čímž se vlivem historie stává rozdělení území kraje velmi zajímavým. S krajem Jihočeským tvoří Plzeňský kraj v rámci regionální politiky region soudržnosti NUTS II Jihozápad. Plzeňský kraj je administrativně rozdělen do 7 územních celků, okresů, kterými jsou Klatovy, územím největší, zaujímající celkem 25,4 % kraje, dále pak okres Tachov, Plzeň-sever, Plzeň-jih, Plzeň-město, Domažlice a Rokycany (Český statistický úřad, 2021b; Plzeňský kraj, 2021).

## Mapa 5

*Rozložení obcí a okresů, ke dni 1.1.2022 v Plzeňském kraji*



Zdroj: ArcČR 4.0, ArcČR 500, vlastní zpracování v Geografickém informačním systému

Plzeňský kraj disponuje vysokým počtem malých sídel s nerovnoměrným rozmístěním. Sídla se nachází především u hranic okresů. Ve venkovských obcích Plzeňského kraje žije k roku 2020 celkem 33,3% obyvatel kraje. Od roku 2003 žijí obyvatelé kraje

v 501 obcí, z toho je k 31.12.2020 celkem 457 obcí do 1 999 obyvatel. (Český statistický úřad, 2021a; 2022q).

## 10.1 Poloha a dostupnost kraje

Poloha Plzeňského kraje hraje v otázce potenciální výhody či hrozby v oblasti rozvoje značnou roli, protože Plzeňský kraj je nejen krajem sousedícím s jiným státem, ale nachází se na území bývalých Sudet, které byly po 2. světové válce uměle dosídleny, což nese následky do dnešní doby v mnoha oblastech společnosti. Bývalé sudetské oblasti jsou do dnešní doby známé nízkou nabídkou práce, nižší volební účastí, tzv. Phantom Border efekt i obecným pocitem nízké soudržnosti (Boček & Cibulka, 2016).

V dnešní době je blízkost hranice pro mnohé obyvatele ale i přínosem. V rámci národních i nadnárodních iniciativ vzniklo poměrně silné pouto mezi Plzeňským krajem a Bavorskem, díky kterému dochází k ekonomickým, sociálním i environmentálním projektům, které sblíží aktéry obou stran hranice. Poloha při státních hranicích je tedy pozitivním, ale i negativním jevem (při pohledu do minulosti) zároveň. Aby bylo možné nadále využívat polohy a existence hranice, musí dojít k odstranění bariér, které by brzdily vzájemný rozvoj pohraničních regionů, takové bariéry mohou mít podobu psychologickou i jazykovou (Dokoupil et al., 2012; Wokoun, 2007).

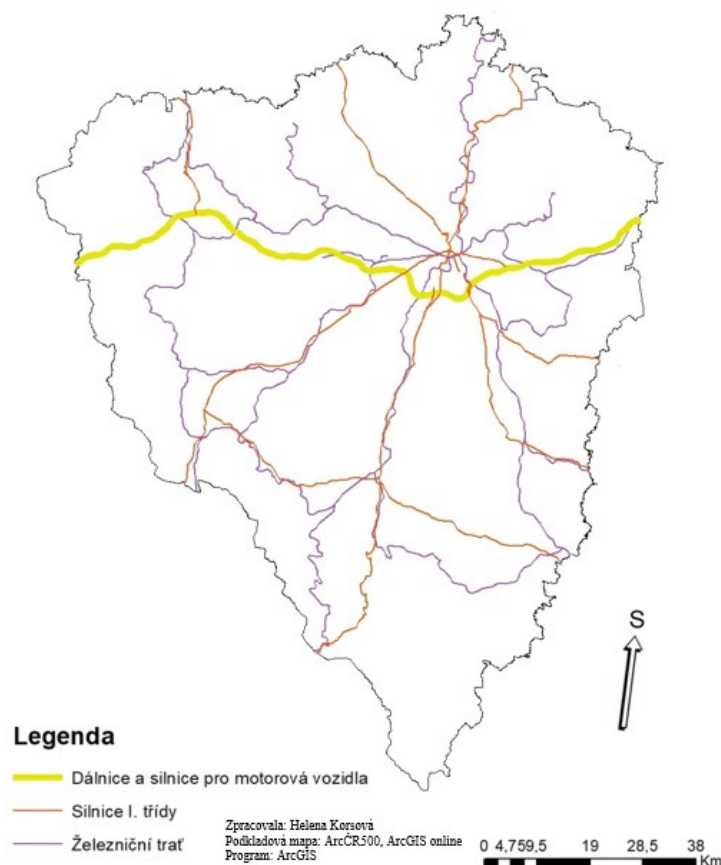
Je nutné podotknout, že i bez existence historie je rozvoj v pohraničních oblastech často těžkým úkolem. Přeshraniční spolupráce je spoluprací aktérů a institucí přes hranice států, které mají rozdílnou ekonomickou, sociální ale i kulturní úroveň. Často je spolupráce bržděna i jazykovou bariérou. Pohraniční regiony jsou dány dvěma prolínajícími se proměnnými, kterými je periferní poloha vzhledem ke vzdálenosti od sídel vyššího řádu a hraniční efekt tvořený státní hranicí, oddělující mnoho rozdílných aspektů zmíněných výše (Dokoupil et al., 2012).

Důležitá je také blízkostí větších měst (Plzeň, Klatovy, Domažlice, Tachov apod.) Všechny tyto proměnné tak nabízí předpoklad k lepšímu uplatnění na trhu práce, časovou dostupnost, zaměření se na sektor služeb a podobně. V praxi je pravidlem skutečnost, že čím nižší počet obyvatel, tím nižší úroveň vybavenosti. A právě nízká úroveň vybavenosti i dopravní dostupnosti je především v malých venkovských regionech problémem, protože region nemá způsob, jakým zastavit odliv především mladé generace do měst.

Právě v těchto případech je nutný zásah regionální politiky i vytvoření takové úrovně vybavenosti a dopravní dostupnosti, která by obyvatele udržela na venkově.

## Mapa 6

*Vybraná dopravní síť, ke dni 2.2.2021 na území Plzeňského kraje*



Zdroj: ArcGIS online, ArcČR500, vlastní zpracování v Geografickém informačním systému

Mapový výstup zobrazuje dálnici D5 spojující Plzeňský kraj s Prahou a Spolkovou republikou Německo. Důležité je zobrazení železniční sítě i sítě silnice 1. třídy, obě budou kritériem pro výběr venkovských obcí pro analytickou část.

## 10.2 Potenciál a vybavenost kraje

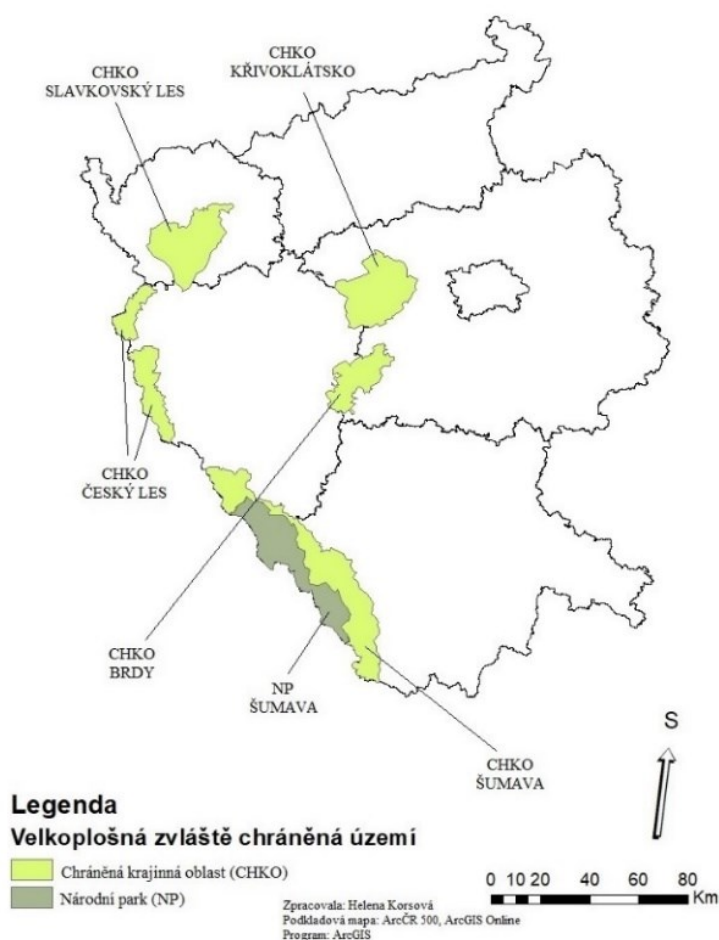
V roce 2011 proběhlo na české straně euroregionu Šumava dotazníkové šetření s obyvateli této oblasti, pomocí čehož bylo zjišťováno vnímání jejich okolí. Ve špatném, až nevyhovujícím stavu je dle jejich názoru trh práce, rozvojové možnosti pro mladou generaci, kvalita života, služby, kulturní vyžití nebo hospodářství. Právě na těchto bodech by měla regionální politika uplatňovat své nástroje. Naopak velmi dobrý potenciál tvoří



kvalita životního prostředí a k němu navazující cestovní ruch (Dokoupil et al., 2012). Právě cestovní ruch je pro rozvoj venkovských oblastí Plzeňského kraje velkým potenciálem, a to zásluhou rozsáhlého přírodního bohatství, které láká mnoho milovníků přírody po celý rok. Sama Koncepce rozvoje cestovního ruchu Plzeňského kraje uvádí ve své SWOT analýze, že hlavním potenciálem a silnou stránku kraje je právě přírodní bohatství a spolu s ním i kulturní dědictví a geografická poloha (KPMG, 2013). Přestože vliv přírodního prostředí na lokalizaci hospodářských a sídelních jednotek nemá takový účinek jako dříve, Plzeňský kraj je opakem, protože disponuje silnými přírodními faktory, díky kterým v sobě skrývá netušený potenciál (Dokoupil et al., 2005).

### Mapa 7

*Velkoplošná chráněná území, ke dni 5.8.2021 na úrovni Plzeňského kraje*



Zdroj: ArcGIS online, vlastní zpracování v Geografickém informačním systému

Na úrovni Plzeňského kraje se nachází pět chráněných krajinných oblastí a jeden národní park. Právě tyto chráněné oblasti se stávají cílem návštěvníků hledající sportovní

i odpočinkové aktivity uprostřed čisté a klidné přírody. Pro svou pohraniční přírodní krásu je Plzeňský kraj znám a hojně navštěvován. K cestovnímu ruchu se pojí i ekonomické příležitosti. Poblíž těchto území se v obcích nachází ubytovací zařízení, restaurace i půjčovny lyží a kol. Výhodou je, že tento typ cestovního ruchu není tak závislý na sezónnosti a přináší poměrně stejnou úroveň pracovních příležitostí po celý rok. Příklad atraktivity území i míry potenciálu území zobrazuje příloha E a F, přičemž míra potenciálu je složena z nabídky atraktivit pro návštěvníky a kvality infrastruktury. Pomocí přidělených bodů významnosti byla vytvořena stupnice, která barevně odráží míru potenciálu pro cestovní ruch. Úroveň vybavenosti venkovských regionů Plzeňského kraje lze zjistit mimo jiné pomocí technické vybavenosti. Přehled vybraných SO ORP Plzeňského kraje a jejich zastoupení technického vybavení v obcích do 1 999 obyvatel ležících v tomto obvodu za rok 2016 představí příloha G.

Venkovské regiony disponují mnoha potenciály, ale i čelí mnoha výzvam. Do roku 2050 zmiňuje Jiří Ježek několik výzev, které se sice týkají obecně sídel do 15 000 obyvatel, ale některé jsou aplikovatelné i na obce do 1 999 obyvatel. Mimo negativní prognózy, zmiňující, odchod mladých lidí z venkova nebo stárnoucí populaci, představuje Jiří Ježek pro venkov také pozitivní vyhlídky. Jednou z nich je posilování místní identity, tedy potřeby někam patřit, která může být důležitá pro endogenní rozvoj a sounáležitost v obci. Dále také zmiňuje rostoucí veřejnou angažovanost a rozvoj komunitních iniciativ. Oba tyto prvky mohou hrát významnou roli v rozvoji venkova, který může být díky vyšší účasti místních účinnější a lépe přijatý ze strany obyvatel (Ježek, 2020b).

## 11 Vybrané obce a jejich problémy v oblasti rozvoje

V rámci analytické části práce budou detailně představeny odpovědi starostů venkovských obcí, které splňují v metodice stanovená kritéria. Bylo zvoleno 12 obcí, které budou reprezentovat současné problémy venkovských obcí Plzeňského kraje. Mapa zobrazení umístění vybraných obcí na podkladu Plzeňského kraje je přílohou H, seznam otázek zaslaných starostům obce je přílohou CH. Kritéria byla zvolena na základě dat Českého statistického úřadu (2022e) a Map (2022).

### 11.1 Obec Nezdřev

#### Kritérium:

- č. 1. **1–199** = 102 obyvatel
- č. 2. **blízkost k vnitřní hranici** = 2 km

#### 11.1.1 Charakteristika obce

Obec Nezdřev se nachází v okrese Plzeň-jih, přibližně 2 km vzdušnou čarou od hranic s Jihočeským krajem (Mapy, 2022a). Počet obyvatel obce ke dni 1.1.2021 dosahuje 102 obyvatel. Neuvolněným starostou obce je již 20 let pan Petr Chlanda, současně pracuje jako investiční technik.

#### Tabulka 1

*Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Nezdřev*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	106	101	102	103	102
z toho muži	54	51	50	51	51
z toho ženy	52	50	52	52	51
Průměrný věk	47,0	47,7	47,9	48,7	49,5
<b>Celkový pohyb</b>	0	-5	1	1	-1
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	1	0	0	0	-1
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	-1	-5	1	1	0

Zdroj: Český statistický úřad (2022e)

Vývoj počtu obyvatel v obci, nacházející se na vnitřní (krajské) hranici, je poměrně vyrovnaný. Dochází zde ale ke zdatnému stárnutí obyvatel, mezi sledovanými roky je zdatné zestárnutí o 2,5 roku.

Obec disponuje kanalizací a dále také dětským hřištěm i obecním pohostinstvím. V obci je zřízen sbor dobrovolných hasičů, sportovní klub, myslivecký spolek i obora, lákající milovníky zvířat (Metlička, M. et al., 2012).

### 11.1.2 Představení obce

... **Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?**

Největším potenciálem je okolní příroda s mnoha rybníky i oborou, ve které lze najít jeleny, daňky i muflony.

... **Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?**

To si nemyslím.

... **Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.**

Mezi silné stránky patří příroda, klidná lokalita a milí lidé. Naopak mezi slabé stránky obce patří malé množství pracovních příležitostí, špatná dopravní obslužnost i absence obchodu s potravinami.

... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Poměrně nízká. V obci není zřízen vodovod a obyvatelé se tak musí potýkat s nedostatkem vody ve svých studnách a ani dopravní obslužnost není dostačující. Přes týden projedou obcí denně dva autobusy, o víkendu žádný, což je hlavně pro staré obyvatele, kteří nemají příbuzné, kteří by jim pomohli, poměrně velký problém.

... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Participace obyvatel je na velmi vysoké úrovni. Kulturní akce se těší vysoké účasti, a stejně je tomu i u brigád, kterých se účastní přibližně 40 obyvatel, včetně chalupářů.

... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Obec je členem Sdružení obcí Prácheňsko a Sdružení obcí na povodí Hradištského potoka. Členství pro nás nese výhodu společného pořádání kulturních akcí a společně se také snažíme získat dotace.

... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Strategický plán ani jiný rozvojový dokument na území obce zpracovaný nemáme.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Zastupitelstvo hraje schvalovací a kontrolní úlohu, ostatní je na mě. Při dnešní šílené byrokracii, zahrnující například mnoho tabulek, mi moc pomoci nemůže.

### 11.1.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Rozvoj nyní směřujeme spíše materiální cestou a je udáván převážně finančními prostředky, které na rozvoj máme momentálně k dispozici. Například vodovod je pro nás zatím snem. Jinak ale investujeme do opravy komunikací, obecních budov a nyní chceme vybudovat nové dětské hřiště. V minulosti se nám podařilo vybudovat čistírnu odpadních vod.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Klíčovým problémem je vysoké množství byrokracie a nedostatek financí.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Z mého pohledu mezi nejdůležitější nástroj rozvoje patří rozhodně finance.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Nejvíce využíváme krajské dotace z odboru Rozvoje venkova, protože jsou poměrně jednoduché na administraci. Za přispění krajské dotace jsme například opravili výše zmíněné obecní budovy nebo místní komunikaci. Za evropské dotace jsme vybudovali ČOV a splaškovou kanalizaci, s tím ale bylo spojené velké množství byrokracie, tudíž jsme o evropskou dotaci žádali naposledy. Není v silách takto malé obce takové dotace uskutečňovat. Jen samotné zajištění půjčky 13 milionů korun při obecním rozpočtu 800 000 korun ročně byl „nadhledkový úkol“.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Nevyužíváme, vše zvládáme sami.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Nyní pracujeme převážně na zlepšení vzhledu obce.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starosty Vaše očekávání?**

Ano. Kdybych nebyl patriotem, starostu obce již dávno nedělám. Ta byrokracie je pro mě ubíjející. Starostu dělám po večerech, o víkendech, po nocích.

## 11.2 Obec Bezvěrov

### Kritérium:

- č. 1. **500–999** = 680 obyvatel
- č. 2. **blízkost k vnitřní hranici** = 700 m
- č. 4. **poloha na silnici 1. třídy** = silnice I/20

### 11.2.1 Charakteristika obce

Obec Bezvěrov se nachází v okrese Plzeň-sever, přibližně 700 m od vnitřní krajské hranice s Karlovarským krajem (Mapy, 2022b). V obci žilo ke dni 1.1.2021 celkem 680 obyvatel. Uvolněnou starostkou obce je 2. rokem paní Jana Petřů, v předešlém zaměstnáním byla administrativní pracovnící na poště.

### Tabulka 2

*Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Bezvěrov*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	668	657	651	669	680
z toho muži	344	343	340	343	350
z toho ženy	324	314	311	326	330
Průměrný věk	43,0	43,4	43,4	43,2	43,2
<b>Celkový pohyb</b>	-4	-11	-6	18	11
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	-1	-3	-4	2	-4
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	-3	-8	-2	16	15

Zdroj: Český statistický úřad (2022f)

Vývoj počtu obyvatel v obci nacházející se na vnitřní hranici je kolísavý. Oproti obci Nezdrěv ale není znatelné stárnutí obyvatel. Důvodem může být poloha na silnici 1. třídy.

Obec sdružuje 12 částí, kromě Bezvěrova to je Žernovník, Nová Víska, Světec, Dolní Jamné, Chudeč, Krašov, Služetín, Buč, Vlkošov a Potok. V obci je zřízena základní a mateřská škola, knihovna, pošta, zdravotní středisko i obchod s potravinami. Dopravní obslužnost je zajištěna silnicí 1. třídy I/20 a evropskou silnicí E49 (Mapy, 2022b). V obci je zřízena kanalizace i vodovod. V obci funguje sbor dobrovolných hasičů, myslivecký spolek a sportovní klub (Bezvěrov, 2022a; Bezvěrov, 2022b).

## 11.2.2 Představení obce

### ... **Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?**

Obec Bezvěrov disponuje přírodním potenciálem v podobě nádherné přírody, ale nelze opomenout ani historický odkaz v podobě sklárny rodu Kavalírů, historickou tvrz, která je obklopena dvojitým valem s vodním příkopem nebo kostel sv. Petra a Pavla. Bezvěrov se také pyšní zajímavostí v podobě největších slunečních hodin v Evropě, které tvoří televizní vysílač Krašov.

### ... **Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?**

Určitě ano. Nacházíme se na hlavním tahu Plzeň – Karlovy Vary, kde končí Plzeňský kraj a začíná kraj Karlovarský. Tím se nám nabízí široký výběr možností a služeb, které můžeme využívat napříč kraji.

### ... **Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.**

Silnou stránku vidím jednu, a tou je poloha na hlavním tahu. Slabých stránek máme více. Nejzásadnější je, že jsme rozlohou velká obec, ale s malým počtem obyvatel. Přesto ale musíme zajistit osvětlení, odpady, veřejnou dopravu i sociální služby ve všech částech obce, i té nejmenší. V obci nám chybí restaurace i společenský dům.

### ... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Poměrně dobrá. V obci Bezvěrov máme základní i mateřskou školu, poštu, prodejnu potravin, zimní stadion i jednou týdně praktického lékaře. Chybí nám ale restaurace, penzion i parkovací místa. Za jinými službami jezdí obyvatelé do okolí.

### ... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Účast na společenských akcích záleží na jejich povaze. U brigád je účast velmi nízká. Lidé mají tendenci spíše kritizovat, než pomáhat. Mám rčení: „Člověk raději boří, než tvoří“. Já bych chtěla tvořit, ale narážím na neochotu a pohodlnost obyvatel.

### ... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Jsme členy Místní akční skupiny Kraj živých vod, Svazku obcí Slavkovský les a Sdružení místních samospráv. Pro mne je zásadní hlavně předávání a sdílení informací, společné školení i pomoc od jiných členů.

### ... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Ano, naše obec má zpracovaný dokument Projektové záměry, který je pro nás důležitý při žádosti o dotační tituly. Přála bych si, abychom vše naplánované dotáhli do

zdárného konce, ale při obnově tohoto dokumentu zjišťujeme, že jsme si sice mnoho věcí naplánovali, ale dost jsme toho museli přesunout nebo úplně zrušit.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Určitě ano, bez něj by to nešlo. Je dobré vzájemně diskutovat a hledat nejlepší možná řešení. Musím je ale motivovat a chválit, pak je spolupráce bez problémů.

### 11.2.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

V hlavě mám mnoho představ, vše je otázka času a peněz, momentálně se ale zaměřujeme především na rozvoj materiálních prvků (rozšíření kapacit mateřské a základní školy, dokončení kanalizace nebo obnovu vodovodního řádu).

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Jako největší problém vidím lidskou hloupost. Po dlouhou dobu řešíme vlastnictví pozemků a nemovitostí, kde se nic neděje, nemovitosti chátrají, zarůstají a my s tím nemůžeme nic dělat. V obci je mnoho práce, ale nemůžeme zaměstnat více osob, protože na ně nemáme finance. Problémů je mnoho.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Je to především územní plán a rozpočet obce.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Dotační možnosti sledujeme. Za evropské dotace jsme zateplili hasičskou zbrojnici, opravili nevyužívané budovy a vytvořili malé muzeum. Za krajské dotace jsme opravili kapličky, hřbitovní zeď, chodníky nebo vyměnili okna na základní škole.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Určitě ano. Pokud chceme, aby byl projekt úspěšný, musí ho řídit odborník. Myslela jsem si, že mnoho věcí zvládnou sama, ale není tomu tak. Za odborné služby si tak musíme zaplatit, a to z rozpočtu obce.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Pro nás je nyní prioritou obnova zeleně, konkrétně výsadba nových stromů s budováním klidových a odpočinkových zón nebo vytvoření nových rozvojových ploch na výstavbu rodinných domků.



### ... Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?

Ano, změnilo. Změna byla hlavně v názoru na práci úřadu. Nikdo si neumí představit, co musí starosta na malé obci zvládnout. Na druhou stranu mě to ale baví, je to různorodá práce, ve které mám možnost něčemu a někomu pomoci i poznat mnoho skvělých starostů. První dny byly o strachu, co mě čeká a zdali vše zvládnou. Dnes už vím, že vše zvládnou, pokud se přestanu bát a začnu se ptát.

## 11.3 Obec Prášily

### Kritéria:

- č. 1. **1–199** = 154 obyvatel
- č. 2. **blízkost k vnější hranici** = 0 m
- č. 3. **blízkost k městu** = 6,2 km

### 11.3.1 Charakteristika obce

Obec Prášily se nachází na vnější hranici se Spolkovou republikou Německo, přibližně 6,2 km od města Sušice (Mapy, 2022c). Obec k 1.1.2021 čítá celkem 154 obyvatel. Neuvolněným starostou obce je již 15 let pan Libor Pospíšil, původním zaměstnáním je lesník.

### Tabulka 3

*Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Prášily*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	157	153	156	154	154
z toho muži	80	77	83	83	86
z toho ženy	77	76	73	71	68
Průměrný věk	39,7	39,8	40,3	40,9	41,6
<b>Celkový pohyb</b>	4	-4	3	-2	0
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	3	1	1	3	-1
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	1	-5	2	-5	1

Zdroj: Český statistický úřad (2022g)

Počet obyvatel obce je dlouhodobě vyrovnaný. Došlo k lehkému navýšení průměrného věku obyvatel, a to o 1,9 roku v rámci sledovaného období.

Obec je tvořena částí Prášily a Nová Hůrka. Disponuje kanalizací, vodovodem i mnoha ubytovacími zařízeními, hostincem, poštou, horskou botanickou zahradou i dětským hřištěm. Obec Prášily je velmi bohatá na cestovní ruch (Mapy, 2022c; Prášily, 2022).

### 11.3.2 Představení obce

... **Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?**

Obec Prášily je bohatá zejména na přírodní potenciál, jelikož se celé naše území nachází v Národním parku Šumava.

... **Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?**

Nemyslím. To, co dle mého názoru předurčuje rozvoj je rozdílnost výchozích podmínek obce, které tvoří pestrý obraz naší krajiny.

... **Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.**

Silné stránky spočívají v přírodním bohatství a jeho ochraně, vybavenost základní infrastrukturou a sociální prostředí. Naopak nízkou občanskou iniciativu, snahu zaměřovat svobodu za bezohlednost a nevyvážené vlastnictví nemovitostí vzhledem k sekundární infrastruktuře vidím jako slabé stránky naší obce.

... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Úroveň občanské vybavenosti je dle mého názoru dostatečná.

... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Řekl bych, že je úměrná současnému způsobu individuálního života.

... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Obec Prášily je členem svazku obcí, které pro nás nese výhodu předávání jinak nezískatelných informací a vzájemných zkušeností.

... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Nemáme zpracovaný žádný strategický plán ani jiný rozvojový dokument.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Je mi oporou, jeho úlohu a smysl spatřuji v názorové pestrosti a hledání cest k co nejobjektivnějším rozhodnutím.

### 11.3.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Rozvoj chápu jako dokonalý svazek materiální a nemateriální povahy, v kterém by vůdčí úloha měla být na straně té nemateriální.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Klíčový problém vidím v lidech a jejich povyšování osobního či skupinového prospěchu nad tím všeobecným, zejména nad environmentálním.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Pro mne to jsou zkušenosti a finance.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Dotační programy využíváme každý rok, pomocí nich jsme vybudovali například kanalizaci, vodovod, opravili komunikace, budovy nebo udržujeme lyžařské stopy.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Nevyužíváme služeb žádného odborníka.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Priority spatřujeme ve stabilizaci mezilidských vztahů.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Mé očekávání se nezměnilo, jelikož jsem přesně věděl, do čeho jdu.

## 11.4 Obec Obora

### Kritéria:

- č. 1. **1–199** = 161 obyvatel
- č. 2. **blízkost k vnější hranici** = 0 m
- č. 3. **blízkost k městu** = 0 m

### 11.4.1 Charakteristika obce

Obora u Tachova se nachází v okrese Tachov. Katastrální hranice obce sousedí se Spolkovou republikou Německo i s hranicí katastrálního území města Tachov (Mapy, 2022d). Velikost populace činí k 1.1.2021 celkem 161 obyvatel. Neuvolněnou starostkou obce je 8. rokem paní Ing. Dana Lesak, hlavní pracovní náplní je krizovou manažerkou.

**Tabulka 4***Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Obora*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	134	139	149	156	161
z toho muži	70	72	79	82	80
z toho ženy	64	67	70	74	81
Průměrný věk	40,7	41,2	40,7	41,8	41,8
<b>Celkový pohyb</b>	5	5	10	7	5
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	-2	0	1	2	-1
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	7	5	9	5	6

Zdroj: Český statistický úřad (2022h)

V obci Obora, nacházející se na vnější hranici, je znatelný postupný nárůst počtu obyvatel, doprovázený mírným nárůstem průměrného věku.

Obec disponuje obecním vodovodem i nově vybudovanou kanalizací. Funguje zde také Vesnický spolek Obora (Obora, 2022).

#### 11.4.2 Představení obce

##### ... Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?

Naše obec disponuje značným přírodním potenciálem, jelikož se celé území obce nachází v chráněné krajinné oblasti (CHKO) Český les s četnými biokoridory a významnými krajinnými prvky. Obec považuji za půvabnou, až nostalgicky krásnou podhorskou vísku, která nabízí klidné bydlení v přírodě.

##### ... Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?

Rozhodně ano. Příkladem je fakt, že nepotřebujeme rozvíjet ani budovat sociální infrastrukturu, protože je pro nás dostupná v dosahu přibližně 4 až 8 km, a to v německém Bärnau nebo Tachově.

##### ... Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.

Mezi silné stránky patří poloha, nedotčená příroda a bydlení blízké rekreaci. Mezi slabé stránky infrastruktura, nízký počet obyvatel (161 = nízký rozpočet) a omezení rozvoje vzhledem k poloze v CHKO a ochranných pásmech vodního díla Lučina.

##### ... Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?

V poměru k počtu obyvatel je úroveň občanské vybavenosti dostatečná. Disponujeme nově vybudovanou kanalizací, volnočasovým hřištěm i kulturním domem.

... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Opět bych řekla, že v poměru k počtu obyvatel je participace místních velká. Společenské akce navštěvuje až 90 % obyvatel, sportovní a volnočasové akce 50–70 % obyvatel a brigád se účastní zhruba polovina.

... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Obec je členem Vodohospodářského sdružení obcí západních Čech, což má vysoký přínos pro naši vodohospodářskou infrastrukturu (například bez členství by obec nikdy nemohla vybudovat kanalizaci, protože na dotace kvůli nízkému počtu obyvatel nedosáhneme, a z vlastního rozpočtu cca 3,5 milionů korun, je projekt ve výši 35 milionů korun nemyslitelný). Obec je také členem Svazku obcí Lučina, který je pro nás výhodou hlavně pro možnost zapůjčení inventářů na akce (lavice, stoly apod.).

... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Strategický plán zpracovaný na území obce máme, ale jeho přínos vidím pouze při eventuální realizaci dotačních titulů, kdy je tento dokument vyžadován.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Zastupitelstvo mi je oporou, spolupracujeme na rozumné komunikační bázi s ohledem na možnosti, schopnosti i nadšení jednotlivých zastupitelů. Jako starostka chci dávat dobrý příklad, pečovat o demokracii a demokratické rozhodování v týmu.

### 11.4.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Samozřejmě materiální rozvoj jde ruku v ruce s tím nemateriálním. Vidím v tom jisté zrcadlení – pokud se daří obci, daří se i občanům. Pro obce s nízkým rozpočtem je důležité sociální klima, hodně osobní přístup, nadšení, vize, vysvětlování, důvěryhodnost, ale i stanovení reálných a rozumných cílů.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Při otázce rozvoje narážím na nízký rozpočet, složitou administraci evropských dotačních titulů, nesmyslnost některých nařízení, lhůt, rozsáhlou byrokracii i na složité požadavky státu na malé obce, zejména v některých statistikách nebo mnoha hlášeních.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Pro mě osobně to je především rozpočet obce, vize, výhled, plány rozvoje stanovené zastupitelstvem, manažerské vedení a úcta k zákonům, ať už si o nich myslím cokoli.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Téměř výhradně využíváme dotační tituly Plzeňského kraje, a to zejména díky jejich zacílení na potřeby malých obcí a jednoduchost administrace, kterou zvládnou i sama. Opravili jsme komunikace, víceúčelové hřiště, vytvořili sad starých odrůd i územní plán obce.

Pro rozvoj česko-německých vztahů jsme využili dotační titul Česko-německého fondu budoucnosti, a to pro rekonstrukci Böttgerova sloupu, jediného pozůstatku po zaniklé obci Pavlův Studenec. Evropské a národní dotace nevyužíváme pro jejich finanční neúnosnost, náročnost administrace i neúčelovost pro velmi malá sídla, podmínky jsou dle mého názoru často postavené na nereálných cílech.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Odborníky využíváme velmi málo. Orientuji se spíše na konzultaci a poradenství.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Nyní se zaměřujeme na dokončení realizace vrtu na pitnou vodu, na postupnou výměnu veřejného osvětlení i na sousedská setkávání.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Naskočila jsem do funkce starostky nečekaně, když předchozí starostka doslova utekla, na tvoření očekávání nebyl moc čas. Podařilo se mi ale konsolidovat rozhádané zastupitelstvo, obyvatele a najít cestu smíru prostřednictvím otevřenosti, slušnosti a samozřejmě s neúnavným vysvětlováním.

## 11.5 Městys Dešenice

### Kritérium:

- č. 1. **500–999** = 712 obyvatel
- č. 2. **blízkost k vnější hranici** = 4,6 km
- č. 4. **železnice** = železnice

### 11.5.1 Charakteristika obce

Městys Dešenice se nachází v okrese Klatovy, přibližně 12,8 km od města Klatovy, a zároveň 4,6 km od státní hranice se Spolkovou republikou Německo (Mapy, 2022e).

Počet obyvatel městyse Dešenice činí k 1.1.2021 celkem 712 obyvatel. Uvolněnou starostkou obce je 8. rokem paní PhDr. Lenka Sýkorová, která dříve pracovala jako archivářka (Dešenice, 2022a).

### Tabulka 5

*Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, městys Dešenice*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	679	684	698	706	712
z toho muži	350	354	363	365	370
z toho ženy	329	330	335	341	342
Průměrný věk	42,9	43,3	43,0	42,4	42,6
<b>Celkový pohyb</b>	-10	5	14	8	6
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	0	-4	1	7	-1
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	-10	9	13	1	7

Zdroj: Český statistický úřad (2022ch)

Počet obyvatel v městyse Dešenice, nacházejícího se na vnější hranici, postupně roste a průměrný věk obyvatelstva se snižuje.

Městys tvoří 9 částí, tedy Dešenice, Datelov, Děpoltice, Divišovice, Milence, Matějovice, Městiště, Oldřichovice a Žíznětice. Na území je vybudována kanalizace i vodovod, jejich dostupnost se ale v rámci obecních částí liší. Dále je vybudována základní a mateřská škola, potraviny, hostinství i pošta. V obci funguje sbor dobrovolných hasičů, myslivecké sdružení i fotbalový klub (Dešenice, 2022b; Mapy, 2022e).

### 11.5.2 Představení obce

#### ... Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?

Městys Dešenice disponuje především čistou a klidnou přírodou. Na našem území se nachází dvě přírodní rezervace, Datelovská strž a Městištská rokle, a téměř polovinu zaujímají (46 % rozlohy) lesy.

#### ... Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?

Určitě ano. Rozhodující je z mého pohledu vzdálenost k většímu městu ve smyslu dojíždění za prací. V minulosti byl v Dešenicích velkým zaměstnavatelem Státní statek Dešenice, který ale skončil v roce 1994. V současné době musí obyvatelé dojíždět do Nýrska, Klatov i Spolkové republiky Německo, což v sobě nese finanční i časové náklady. Pracovních příležitostí je v blízkém okolí velmi málo.

... **Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.**

Mezi silné stránky patří čisté životní prostředí, vysoký počet obyvatel v produktivním věku i neexistence sociálně vyloučené lokality. Naopak mezi slabé stránky řadím nedostatek pracovních příležitostí, stárnoucí obyvatelstvo i vylidňování jednotlivých částí obce (kromě částí Dešenice a Milence).

... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Dostatečná je v Dešenicích a Milencích, zde je vybudovaná kanalizace, veřejný vodovod, škola i hostinec. Jiné části jsou na tom hůře, těm chybí zejména kanalizace, v Matějovicích i vodovod. Zásadní je také dopravní obslužnost. Mimo silniční síť je pro obyvatele dodnes významným komunikačním spojením železniční trať Klatovy-Železná Ruda, otevřená v roce 1877.

... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Poměrně dobrá, společenských a jiných akcí se ale účastní většinou ti stejní lidé.

... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Jsme členy Sdružení místních samospráv (přínosné pro společné školení a právní poradnu). Dále jsme členy Svazu měst a obcí, Dobrovolného svazku obcí Údolí pod Ostrým (společný provoz kanalizace), Dobrovolného svazku obcí Úhlava, Euroregionu Šumava (tvoříme malé česko-německé projekty), Sdružení vlastníků obecních lesů (lesní hospodářství), Místní akční skupiny Úhlava (společná rozvojová strategie, díky které jsme dokončily mnoho dotačních titulů), a také jsme členy Akčního sdružení Královský Hvozd (sdružení a spolupráce českých a německých obcí).

... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Ano. Máme zpracovaný Program rozvoje městyse Dešenice na období let 2017–2022 zaměřující se na všechny oblasti rozvoje našeho území.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Zastupitelstvo schvaluje veškeré projekty a investice, částečně některé i navrhuje. Zastupitelstvo mi je oporou, zejména někteří zastupitelé.



### 11.5.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Má představa rozvoje kombinuje oba tyto prvky, které se vzájemně doplňují.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Práci mi stěžuje přebujelá administrativa a velmi omezené možnosti obce rozhodovat, například o vývoji území.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Strategie je důležitá jako vodítko, ale řadu projektů, které v ní máme jsme již uskutečnili nebo jsme z nich z určitých důvodů odstoupili. Nyní se nacházíme ve fázi aktualizace strategie. Zásadní jsou pro nás finance, i když důležité projekty jsem řešila v minulosti i úvěry. Nemohu zapomenout ani na otázku regulace, kdy je nám vodítkem územní plán z roku 2009, zejména při přípravě stavebních pozemků.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Dotace využíváme ve vysoké míře a vždy se snažíme sladit daný dotační titul s investiční prioritou obce, která se týká všech oblastí rozvoje.

Příkladem jsme pomocí dotací vybudovali 522 m chodníku s veřejným osvětlením (IROP), opravili kostel (MZE, Plzeňský kraj), vytvořili nový vrt a posílili zářezy na pitnou vodu v Děpolticích (SFŽP) nebo vytvořili polopodzemní kontejnery na tříděný odpad v Dešenicích (OPŽP). Využíváme tedy mnoho programů a fondů.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Odborníky jsme nevyužívali, až nyní, kdy řešíme otázku veřejného prostoru návsi v Dešenicích, budeme celou situaci konzultovat s architekty.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Mezi současné priority patří oprava vodovodu ve vybraných částech obce, zasít'ování vybraných pozemků či vyřešení otázky nového způsobu vytápění veřejných budov, které jsou doposud vytápěny zemním plynem.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Žádná očekávání jsem neměla. Vždy se snažím vidět realitu.

## 11.6 Obec Nezdice na Šumavě

### Kritéria:

- č. 1. **200–499** = 334 obyvatel
- č. 3. **blízkost k městu** = 0 m

### 11.6.1 Charakteristika obce

Obec Nezdice na Šumavě se nachází v okrese Klatovy a sousedí s katastrálním územím města Sušice (Mapy, 2022f). Počet obyvatel ke dni 1.1.2021 činí 334 obyvatel. Uvolněnou starostkou obce je již 14 let paní Marie Mráčková, původním zaměstnáním byla referentkou odbytu.

### Tabulka 6

*Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Nezdice na Šumavě*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	322	313	325	330	334
z toho muži	160	158	161	163	167
z toho ženy	162	155	164	167	167
Průměrný věk	48,4	48,7	48,5	48,4	48,4
<b>Celkový pohyb</b>	4	-9	12	5	4
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	-2	-2	0	-2	-4
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	6	-7	12	7	8

Zdroj: Český statistický úřad (2022i)

Obec Nezdice na Šumavě, ležící u města Klatovy, se vyznačuje postupným nárůstem obyvatel i dlouhodobě vyrovnaným průměrným věkem obyvatel.

Obec je tvořena 3 částmi, a to Nezdicemi na Šumavě, Ostružnem a Pohorskem. V obci je vybudován vodovod i kanalizace, dále je vybudován kulturní dům, pošta, prodejna potravin, pohostinství i pět ubytovacích zařízení (Mapy, 2022f). V obci funguje sbor dobrovolných hasičů (Nezdice na Šumavě, 2022).

## 11.6.2 Představení obce

### ... **Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?**

Naše obec disponuje historickým potenciálem (kapličky, boží muka nebo pomníky padlých), ale také potenciálem sociálně-kulturním, protože máme v obci Muzeum řemeslné výroby, ateliér Šumavských perel i kulturní dům.

### ... **Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?**

Myslím, že ano. Obec se nachází 7 km od Kašperských hor a 13 km od Sušice, což není moc, ale není to ani málo.

### ... **Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.**

Mezi silné stránky obce patří naše příroda, možnost stravování v obecní jídelně a sportovní vyžití v obci spojené s možnostmi vycházek po okolí. Mezi slabé stránky řadím nedostatek pracovních příležitostí, nedostatečné autobusové spojení pro obyvatele i dojíždění místních dětí do škol a školek.

### ... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Na tak malou obec máme dobrou úroveň vybavenosti. V každé obecní části je prodejna, v Nezdicích i pošta. Chybí nám základní a mateřská škola, ale vzhledem k počtu dětí není možné tato zařízení provozovat. Obyvatelé ale pak řeší problém s dopravou dětí do školek a škol. Do některých obcí se dostanou hromadnou dopravou, do některých (Soběšice) musí rodiče zajišťovat dopravu sami.

### ... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Kulturní a společenské akce zajišťuje obec nebo místní dobrovolní hasiči. Účast a pomoc místních obyvatel se velmi odvíjí od povahy dané akce, jsou zde tedy rozdíly.

### ... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Jsme členy několika spolků a sdružení, což je pro nás velkým přínosem, zejména v otázce společného vydávání publikací, spolupráce starostů či pro společné žádosti o dotace.

### ... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Máme zpracovaný Strategický rozvojový plán obce na období 2021–2025, v rámci kterého máme zpracované plánované akce a plánovaný rozvoj na požadované období.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Důležité otázky řešíme společně, ale fakt, že zastupitelstvo obce tvoří neuvolnění členové, jejich podíl na práci není tak značný.

### 11.6.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Má představa rozvoje zahrnuje zejména materiální rozvoj, konkrétně rozvoj místních komunikací, dopravní obslužnosti, údržby obecního majetku i vznik pracovních příležitostí.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Největší brzdou v rozvoji mi je stále složitější, náročnější a často naprosto nesmyslná byrokracie spolu s nedostatkem financí.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Jsou to převážně finance a strategické dokumenty.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Dotační programy využíváme, a to hlavně v oblasti vodovodů, místních komunikací či na opravu obecního majetku.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Ano, využíváme. Ne na vše si vystačíme sami.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Nyní pracujeme na vylepšení infrastruktury, veřejného osvětlení, místních komunikací i obecních budov.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Vzhledem k faktu, že jsem v předchozích obdobích byla členkou zastupitelstva, měla jsem částečný přehled o práci starosty, se kterou se pojila i má očekávání. V posledních letech se ale práce starosty stává náročnější, jak časově, tak i psychicky.

## 11.7 Obec Mrákov

### Kritérium:

- č. 1. **1 000 – 1 999** = 1 124 obyvatel
- č. 3. **blížkost k městu** = 0 m

### 11.7.1 Charakteristika obce

Obec Mrákov leží v okrese Domažlice na hranicích s tímto městem (Mapy, 2022g). Počet obyvatel Mrákova dosáhl ke dni 1.1.2021 celkem 1 124 obyvatel. Uvolněným starostou obce je již 32 let pan Josef Janeček, který byl v předchozím zaměstnání autoklempířem.

### Tabulka 7

*Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Mrákov*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	1 163	1 139	1 130	1 133	1 124
z toho muži	588	581	576	577	572
z toho ženy	575	558	554	556	552
Průměrný věk	42,3	43,0	43,0	43,1	43,1
<b>Celkový pohyb</b>	21	-24	-9	3	-9
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	-2	-7	-4	-1	-13
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	23	-17	-5	4	4

Zdroj: Český statistický úřad (2022j)

Mrákov, nacházející se na hranici katastrálního území města Domažlice, čelí dlouhodobě se snižujícím počtu obyvatel spolu s narůstajícím průměrným věkem.

Obec je tvořena 5-ti částmi, Mrákovem, Smolovem, Starým Klíčovem, Novým Klíčovem a Mlýnečkem. Obec disponuje kanalizací (nikoli však v menších částech) i vodovodem. V obci je zřízena mateřská i základní škola, knihovna, pošta, restaurace i pohostinství (Mapy, 2022g). Ze spolků nalezneme v obci sbor dobrovolných hasičů, myslivecký spolek, chodský spolek nebo také sportovní a chodský soubor (Mrákov, 2022).

### 11.7.2 Představení obce

#### ... Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?

Díky zatopenému bývalému lomu s podvodní pozorovatelnou disponujeme přírodním potenciálem. Dále také potenciálem kulturním tím, že v obci udržujeme chodské

tradice. Letošní rok proběhne již 60. folklórní festival „Chodská hyjta“. Neopominul bych ale ani potenciál historický, a to díky domu u „Bílků“, který navštěvovali známí spisovatelé, příkladem Božena Němcová či Jindřich Šimon Baar.

... **Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?**

Určitě ano, díky velmi blízké poloze města Domažlice máme veškerou potřebnou infrastrukturu ve vzdálenosti do 5 km.

... **Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.**

Mezi silné stránky řadím dobrou možnost zaměstnání, široké kulturní, sportovní i společenské vyžití i velmi vyhledávanou a dobře vedenou mateřskou a základní školu. Mezi slabé stránky bych zařadil nedostatek stavebních parcel (tato situace je již ve fázi řešení), stav komunikací a chybějící kanalizace v menších částech obce.

... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Vybavenost naší obce je dle mého názoru dobrá, co nemáme v obci, nalezneme v blízkých Domažlicích. Chybí nám ale cyklostezky pro obyvatele i turisty.

... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Participace místních obyvatel je v posledních letech slabší, což přičítáme Covidu-19. Brigády a vybrané akce pořádají naše spolky a vše funguje, jak má.

... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Obec je členem Svazku obcí Kdyňsko a Svazku obcí pro odpadové hospodářství Lazce. Oba svazky jsou pro nás velkým přínosem, zejména v tom, že na této úrovni řešíme společné problémy napříč několika obcemi.

... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Strategický plán zpracovaný na území obce máme, ale v současnosti již nevyhovuje současným potřebám a plánům, proto nyní zpracováváme novější verzi.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Zastupitelstvo je mi velkou oporou. S jeho pomocí se snažíme řešit společné úkoly dle možností každého člena.

### 11.7.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Dle mého názoru je nutné budovat oba typy rozvoje.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Největším problémem je zdlouhavé vyřizování různých agend, například vyplňování mnoha hlášení nebo vyřizování velkého množství složitých povolení.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Mezi nejdůležitější nástroje řadím strategické dokumenty spolu s názory a podněty občanů, protože právě pro ně je rozvoj v obci tvořen.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Dotační programy se snažíme využívat a řekl bych, že jsme v nich úspěšní. V poslední době jsme díky nim například vyměnili střešní krytiny na budově základní školy, postavili multifunkční hřiště či jsme rekonstruovali ČOV.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Využíváme, zejména v případech, které nedokážeme vyhodnotit nebo zpracovat sami.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Nyní pracujeme na přípravě dvou obytných zón a na výstavbě domovních ČOV v menších obcích, kde dosud není vybudována.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Docela ano. V počátcích jsem si neuvědomoval náročnost funkce starosty.

## 11.8 Obec Nevřeň

### Kritéria:

- č. 1. **200–499** = 294 obyvatel
- č. 3. **blízkost k městu** = 5,9 km

### 11.8.1 Charakteristika obce

Obec Nevřeň se nachází v okrese Plzeň – sever, přibližně 6 km severozápadním směrem od krajského města Plzeň (Mapy, 2022h). V obci žije ke dni 1.1.2021 celkem 294 obyvatel. Uvolněnou starostkou obce je 10. rokem paní Ing. Štěpánka Bejčková, v předchozím zaměstnání byla manažerkou nákupu v nadnárodní společnosti.

## Tabulka 8

Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Nevřeň

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	285	289	294	288	294
z toho muži	155	156	160	156	157
z toho ženy	130	133	134	132	137
Průměrný věk	41,0	40,8	40,8	41,1	40,8
<b>Celkový pohyb</b>	1	4	5	-6	6
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	-1	-2	1	-1	1
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	2	6	4	-5	5

Zdroj: Český statistický úřad (2022k)

Vývoj počtu obyvatel v obci Nevřeň, nacházející se v blízkosti krajského města Plzeň, se vyznačuje lehce kolísavým průběhem. Průměrný věk ve vybraných letech klesal.

Obec disponuje kanalizací, k dubnu roku 2022 je ve výstavbě také obecní vodovod. V obci se nachází prodejna potravin a společenská budova Centrum Caolinum Nevřeň. V obci je zřízena jednotka sboru dobrovolných hasičů a místní skupina Červeného kříže (Nevřeň, 2021).

### 11.8.2 Představení obce

#### ... Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?

Obec Nevřeň disponuje přírodním potenciálem, kromě množství zeleně v intravilánu je obec obklopena lesy, nivními loukami, obhospodařovanými poli a leží v údolí řeky Třemošná. Mimo přírodní krásy je obec historicky i industriálním sídlem (v 19. století se u nás těžilo černé uhlí a kaolin), což odstartovalo i naše kulturní předpoklady.

#### ... Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?

Poloha určitě může ovlivňovat rozvoj a ostatně blízkost krajského města bývá silnou stránkou menších obcí, neplatí však ale přímá úměra. Dvě vedle sebe ležící obce mohou být diametrálně jinak rozvinuté. Obec s lepší polohou může být méně rozvinutá, než obec vzdálená od centra. Vždy záleží na schopnosti a chuti vedení obce výchozí potenciál využít a rozvíjet. Myslím, že rozvojový potenciál má každá obec.

#### ... Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.

Silnými stránkami je poloha ve smyslu blízkosti a dobré dopravní dostupnosti krajského města a zároveň jsme uprostřed přírody. Dále pak naše industriální historie



umožňující rozvoj cestovního ruchu, a také množství pozemků ve vlastnictví obce, které umožní budování infrastruktury a další rozvoj. Slabou stránkou je vysoký podíl tranzitní dopravy ve spojení s vysokou rychlostí projíždějících vozidel, nižší stupeň občanské vybavenosti a závislost obce na službách okolních měst (pošta, lékař) i malý počet spolků a související nižší zapojení obyvatel do veřejného života.

... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Obec má na počet obyvatel poměrně dobrou občanskou vybavenost. Máme obchod s potravinami, fungující kulturní středisko, které zajišťuje kulturní a společenské vyžití a je zároveň základnou pro turistickou infrastrukturu. Bohužel kvůli velikosti obce nemáme lékaře ani poštu.

... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Participace je na poměry naší malé obce nadprůměrná. Ať už se jedná o brigády nebo společenské akce. Záleží samozřejmě na nabídce, pokud se v obci něco děje, lidé přijdou. Pokud bude obec nebo spolky neaktivní, lidé si zvyknou zůstat doma.

... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Ano. Obec je členem Dobrovolného svazku obcí Slavkovský les a Dobrovolného svazku obcí Krašov. Dále jsme členy Místní akční skupiny Kraj živých vod. Členství je pro nás přínosem ať už z pohledu dotačních příležitostí, tak z důvodu možnosti vzájemné výměny informací a zkušeností při setkávání.

... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Máme zpracovaný Strategický plán rozvoje obce a Dlouhodobý plán rozvoje zeleně a životního prostředí. Oba dokumenty jsou důležité pro koncepční řízení a rozvoj obce. Kromě toho je existence Strategického plánu rozvoje obce nezbytností při čerpání většiny dotací.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Zastupitelstvo je rozhodující pro řízení a rozvoj obce, který přímo ovlivňuje. Rozhádané a proti sobě bojující zastupitelstvo rozvoj do jisté míry limituje. Naopak konstruktivní jednání a schopnost se dohodnout a nadřadit zájmy obce zájmům vlastním je obrovským benefitem pro úspěšný rozvoj. V našem případě je mi zastupitelstvo naštěstí oporou.

### 11.8.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Je to kombinace obojího, avšak je potřeba vybudovat materiální základy, ve kterých je možné rozvíjet oblast nemateriální, sociální.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Klíčovým problémem rozvoje jsou jednoznačně finance, jejich získávání, hospodaření s nimi a udržení rovnováhy mezi novými projekty a jejich ufinancováním. Dále jsou to lidské kapacity pro realizaci projektů na malých obcích (i kdyby byly peníze, jeden starosta kvalitně určí jen několik projektů). Schopnosti a znalosti také mohou být limitujícím prvkem při realizaci jednotlivých projektů, pro které je potřeba využívat kvalitní odborníky.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Především strategické dokumenty schválené zastupitelstvem, finance, dotace, konstruktivní zastupitelstvo i spolupráce s odborníky.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Dotační programy se snažíme využívat v maximální míře, to znamená, že se snažíme vyvažovat množství projektů, jejich financování, realizaci i vyúčtování jednotlivých dotací. Využíváme krajské, národní i evropské dotace, které jsou ale už pro realizaci složitější v důsledku jejich administrativní náročnosti. Z dotací jsme vybudovali například kulturní centrum, obecní tůň, naučnou stezku, kanalizaci nebo jsme opravili obecní úřad i dětské hřiště.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Při plánování využíváme odborníky na vše, co nezvládneme, co je mimo můj obor.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Momentální prioritou je rozvoj infrastruktury, tedy stavba vodovodu, kanalizace a ČOV. Dále také rozvoj turistické infrastruktury a návrat obyvatel do veřejného života po pandemii, to pro nás znamená zajištění nabídky kulturních a společenských akcí.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Očekávání se příliš nezměnilo. Jen povinnosti samospráv nějak nenápadně narůstají.

## 11.9 Obec Bezděkov

### Kritéria:

- č. 1. **500–999** = 949 obyvatel
- č. 3. **blízkost k městu** = 0 m
- č. 4. **poloha na silnici 1. třídy, železnice** = silnice I/22, železnice

### 11.9.1 Charakteristika obce

Bezděkov je obec v okrese Klatovy, která s tímto městem sdílí společné hranice (Mapy, 2022ch). Počet obyvatel obce ke dni 1.1.2021 dosahoval 949 obyvatel. Uvolněnou starostkou obce je 4. rokem paní Mgr. Xenie Begerl. V předchozím zaměstnání byla pedagogem (Bezděkov, 2022a).

### Tabulka 9

*Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Bezděkov*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	927	926	926	918	949
z toho muži	454	454	454	454	467
z toho ženy	473	472	472	464	482
Průměrný věk	41,6	41,9	42,3	42,4	42,2
<b>Celkový pohyb</b>	-19	-1	0	-8	31
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	4	-3	1	-2	1
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	-23	2	-1	-6	30

Zdroj: Český statistický úřad (2022l)

Počet obyvatel obce Bezděkov, nacházející se na hranici katastrálního území města Klatovy i ležící na silnici 1. třídy, se v posledním sledovaném roce vyznačuje výrazným nárůstem. Zvyšuje se také průměrný věk obyvatelstva.

Obec se skládá ze 6-ti částí, kterými jsou Bezděkov, Koryta, Poborovice, Struhadlo, Tětětice a Vítaná. Bezděkov je vybaven kanalizací i vodovodem (Mapy, 2022ch). V obci je zřízen sbor dobrovolných hasičů, základní i mateřská škola, je zde vybudovaný pivovar, obchod, knihovna, dětské hřiště, sportoviště i zámek se zámeckým parkem (Bezděkov, 2022b).

## 11.9.2 Představení obce

### ... **Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?**

Obec Bezděkov disponuje historickým potenciálem, působil zde německý spisovatel Christian Henrich Spiess, který je na místním hřbitově pohřben, v obci se k jeho životu váže i naučná stezka. Potenciál vidím i v sociální oblasti, protože naši obec vnímám jako dobré místo pro život. Za zmínku stojí i potenciál polohy tím, že jsme blízko města Klatovy.

### ... **Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?**

Určitě ano. Vidím to hlavně v porovnání s obcí Tětěnice, která se nachází ve větší vzdálenosti od hlavní silnice Domažlice-Klatovy. Přestože tato obec náleží do našeho obvodu, výstavba rodinných domů je zde oproti naší obci téměř nulová, což zcela přičítám právě poloze vůči okolí.

### ... **Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.**

Mezi silné stránky naší obce patří dobrá dopravní obslužnost, dostupnost služeb a příjemné životní prostředí. Slabé stránky vidím v nedostatku stavebních pozemků pro výstavbu, absenci společenského zázemí v podobě kulturního domu a špatnou kvalitu místních komunikací.

### ... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Občanská úroveň je dostatečná, ale jak už bylo řečeno, chybí nám zde společenský sál nebo větší tělocvična, kde by se obyvatelé mohli scházet.

### ... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Místní se společenských akcí účastní minimálně, o něco lepší je to s akcemi pro děti, ty už jsou navštěvovány o něco více.

### ... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Ano, jsme členem Svazu měst a obcí, Sdružení místních samospráv, Místní akční skupiny Úhlava i Euroregionu Šumava. Přínosem jsou pro nás zkušenosti, které spolu s jinými obcemi vzájemně sdílíme.

### ... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Strategický plán na území obce zpracovaný máme. Pomáhá nám především v plánování investičních akcí a při sestavování rozpočtu na další roky.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Někteří členové zastupitelstva zastávají pasivní pozici, máme ale zřízenou radu obce, která pracuje flexibilně a dobře. Zastávám názor, že více hlav, více názorů a zkušeností, v tom vidím jejich přínos.

### 11.9.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Pro mne je důležitý rozvoj obou složek najednou. Aby se lidem v obci dobře žilo, musí oba typy rozvoje probíhat kompaktně. K čemu nám bude krásný sál, když v něm nebudeme nic pořádat?

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Práci mi sťažuje především rozsáhlá administrativa, zdlouhavé procesy přidělování dotací a stavebního povolení.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Pro naši obec jsou nejdůležitější rozhodně finance.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Naše obec využívá krajské a evropské dotace, díky kterým jsme vybudovali parkovací místa u základní školy, zrekonstruovali školní jídelnu s družinou a nyní se snažíme získat dotaci na chodníky a vybavení obecní základní a mateřské školy.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Odborníky v rámci naší činnosti nevyužíváme.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Momentálně se snažíme o přestavbu zakoupené nemovitosti na obecní úřad, sál, knihovnu a veterinární praxi. Mimo to se snažíme rekonstruovat komunikace.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Očekávání jsem neměla, spíše jsem se dostala do fáze rozčarování z toho, o čem všem mám rozhodovat nebo k čemu je potřeba se vyjadřovat. Mimo to se musím vyznat v zákoně o obcích, umět ověřovat podpisy, legalizovat listiny a podobně. Je to velmi rozsáhlý záměr všech možných oblastí života, které musím zvládat. Tím na mne jako starostku obce vzniká tlak a nejistota, zdali dělám všechno správně.

## 11.10 Obec Kozolupy

### Kritéria:

- č. 1. **1 000 – 1 999** = 1 079 obyvatel
- č. 3. **blízkost k městu** = 1,5 km
- č. 4. **železnice** = železnice

### 11.10.1 Charakteristika obce

Obec Kozolupy se nachází v okrese Plzeň – sever, přibližně 1,5 km od katastrálního území krajského města Plzeň (Mapy, 2022i). V obci žije ke dni 1.1.2021 celkem 1 079 obyvatel. Neuvolněnou starostkou obce je již 12. rok současná poslankyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, paní Ing. Michaela Opltová. Před výkonem funkce starostky byla studentkou Západočeské univerzity v Plzni.

### Tabulka 10

*Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Kozolupy*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	1 039	1 088	1 093	1 092	1 079
z toho muži	513	542	548	552	542
z toho ženy	526	546	545	540	537
Průměrný věk	41,6	41,5	42,0	42,3	42,8
<b>Celkový pohyb</b>	18	49	5	-1	-13
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	1	2	7	0	-5
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	17	47	-2	-1	-8

Zdroj: Český statistický úřad (2022m)

Počet obyvatel obce Kozolup se v posledních letech snižoval, naopak je patrné stárnutí obyvatel. Mezi sledovanými roky došlo k navýšení průměrného věku o 1,2 roku.

V obci je vybudována kanalizace i vodovod. V obci je zřízena mateřská i základní škola, pošta, zdravotnické zařízení, restaurace, kulturní dům, prodejna potravin i pohostinství. Kozolupy disponují také ubytováním a muzeem (Obec Kozolupy, 2022).

### 11.10.2 Představení obce

... **Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?**

Mezi největší potenciál obce řadím kulturně-společenský, a to díky bohatému společenskému životu našich obyvatel, kteří se mohou účastnit mnoha akcí pořádaných obcí nebo jejími složkami.

... **Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?**

Nemyslím si, že by poloha obce předurčovala úroveň rozvoje.

... **Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.**

Mezi silné stránky patří dopravní obslužnost, občanská vybavenost a výborná poloha nedaleko Plzně. Jako slabé stránky pak vidím silnou intenzitu dopravy, slabé přírodní zázemí a malou možnost rozrůstání obce.

... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Občanská vybavenost v naší obci je dostatečná. Mohu říci, že nám zde nic nechybí.

... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Úroveň participace místních obyvatel je velmi vysoká.

... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Obec je součástí Svazu měst a obcí ČR, Svazu měst a obcí Plzeňského kraje, Sdružení místních samospráv ČR, Místní akční skupiny Radbuza a mikroregionu Touškovsko. Účast v těchto společenstvích je pro obce přínosem hlavně z důvodu výměny informací a realizace společných projektů.

... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Na území obce máme zpracovaný strategický rozvojový plán, ale v současnosti by potřeboval aktualizaci. Obecně je ale tento plán využíván jen z části.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Zastupitelstvo je mi oporou, a to především při přípravě mnohých projektů.

### 11.10.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Pro rozvoj obce je zapotřebí rozvoj jak materiální, tak i nemateriální. V naší obci si hodně zakládáme na komunitním a kulturně-společenském životě.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Jako nejzásadnější problém vidím nedostatek finančních prostředků a administrativní náročnost projektů.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Kombinace strategických dokumentů, regulace a dostupných financí.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Dotace se snažíme využívat, a to i přes jejich náročnost. Využili jsme je například při vybudování kanalizace, u opravy kulturního domu, komunikací a chodníků nebo k mobilnímu rozhlasu. Mnoho projektů si ale tvoříme z vlastních peněz.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Odborníky využíváme pouze výjimečně, především u složitých dotačních titulů.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Nyní se zaměřujeme na modernizaci kanalizace a ČOV, na opravu komunikací, rozšíření základní školy i vybudování biotopu.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Mé očekávání se změnilo především po zjištění, jak moc jsou procesy, které dělám, složité a časově náročné.

## 11.11 Obec Borovy

### Kritéria:

- č. 1. **200–499** = 237 obyvatel
- č. 4. **poloha na silnici 1. třídy, železnice** = silnice I/27, železnice

### 11.11.1 Charakteristika obce

Obec Borovy je obcí nacházející se v okrese Plzeň – jih, ležící na silnici 1. třídy I/27. Zároveň se v obci nachází i železniční zastávka (Mapy, 2022j). Počet obyvatel činí k 1.1.2020 celkem 237 obyvatel. Neuvolněným starostou obce je již 20 let pan Jiří Černý. Hlavním pracovním poměrem je příslušníkem Hasičského záchranného sboru České republiky Plzeňského kraje.



## Tabulka 11

Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Borovy

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	227	230	234	230	237
z toho muži	117	114	115	115	119
z toho ženy	110	116	119	115	118
Průměrný věk	41,2	40,8	40,2	40,7	41,0
<b>Celkový pohyb</b>	1	3	4	-4	7
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	-1	-1	-4	-2	0
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	2	4	8	-2	7

Zdroj: Český statistický úřad (2022n)

Obec Borovy, nacházející se na silnici 1. třídy, se vyznačuje lehce kolísavým vývojem počtu obyvatel. Ve sledovaném období došlo i k mírnému snížení průměrného věku.

V obci Borovy je zřízena kanalizace i vodovod. Obyvatelé mají v obci k dispozici mateřskou školu, kulturní dům s pohostinstvím i víceúčelové hřiště (Obec Borovy, 2022).

### 11.11.2 Představení obce

#### ... Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?

Obec disponuje historickým potenciálem, a to díky kapli Narození Panny Marie, kde je pořádáno poutní procesí a směrem na Plzeň, se nachází jedno z největších nalezišť mladší doby kamenné. Obec jinak nemá kvůli poloze v zátopovém pásmu řeky Úhlavy i v zátopovém pásmu Havarijního plánu přehrady Nýrsko velký potenciál.

#### ... Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?

Ano. Bohužel ale naše poloha obec předurčuje k nulovému rozvoji. Mimo toho, že se nacházíme v záplavové oblasti se na opačné straně obce, směrem na Vřeskovice, nachází zásobárna státních rezerv cihlářské hlíny (přibližně 6,5 mil. m<sup>3</sup>).

#### ... Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.

Mezi silné stránky patří finanční soběstačnost, dobrá úroveň služeb a dobrá dopravní obslužnost. Mezi slabé pak řadím polohu obce, malou možnost rozvoje obce a úbytek obyvatel v obci.

#### ... Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?

V současné době nám v obci chybí prodejna potravin, pracujeme ale na výstavbě nové. V obci je hostinec, mateřská škola, benzinová pumpa i kadeřnictví.

... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

Bohužel v současné době nemůžeme téměř v ničem počítat s našimi obyvateli. Jakýchkoli akcí se účastní pouze malá skupina obyvatel, lze říci, že stále ta stejná.

... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Obec byla v minulosti členem svazku obcí, který byl založen v 90. letech a měl za úkol plynofikaci dotčených obcí. Po úspěšné výstavbě plynovodu byl spolek zrušen.

... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Obec má zpracovaný Strategický a rozvojový plán obce, který slouží jako plánovač stavebních akcí a rozvoje obce. V současné době pracujeme na jeho aktualizaci.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Zastupitelstvo se bohužel mnoho nezapojuje. Komě místostarostky, která mi pomáhá s vyřizováním datových zpráv a při úředních hodinách, na kterých často nemohu z důvodu svého zaměstnání být. Ostatní záležitosti jsou velkým problémem, problémem je i se sejít na veřejném zasedání jednou za tři měsíce.

### 11.11.3 Problémy rozvoje

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Má představa rozvoje je čistě materiální.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Problém je finanční, kdy jdou v posledních letech ceny nahoru nevídaným tempem a firmy nám garantují ceny jen týden, maximálně dva.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

V naší obci jsou hlavním nástrojem finance.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Každoročně využíváme dotace krajské i evropské. Problémem ale je, že se oproti minulým rokům evropské dotace zaměřují na malé obce už jen velmi málo.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Moc ne, využíváme pouze zpracovatele rozvojových dokumentů a projektanty. Ostatní záležitosti se snažím řešit sám.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Soustředíme se na změnu územního plánu, díky kterému by došlo ke změně využití bývalých zemědělských prostor, což by obci přineslo rozšíření přibližně o 40 parcel.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Ano. Po nástupu do funkce jsem přišel o kamarády a iluze o českém úřednickém aparátu, který se mění postupem času v čím dál tím větší administrativní nesmysl.

## 11.12 Obec Lužany

### Kritéria:

- č. 1. **500–999** = 678 obyvatel
- č. 4. **poloha na silnici 1. třídy, železnice** = silnice I/27, železnice

### 11.12.1 Charakteristika obce

Obec Lužany se nachází v okrese Plzeň – jih a sdílí katastrální hranice s Přešticemi, od jejich centra leží přibližně 3,4 km vzdušnou čarou (Mapy, 2022k). Počet obyvatel k 1.1.2021 byl na hodnotě 678 obyvatel. Uvolněnou starostkou obce je 12. rok paní Věra Petrželková. Původním povoláním je administrativní pracovnící Policie České republiky.

### Tabulka 12

*Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Lužany*

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Počet celkem (osoba)</b>	652	660	668	667	678
z toho muži	321	331	332	331	333
z toho ženy	331	329	336	336	345
Průměrný věk	43,4	43,4	43,6	44,2	43,4
<b>Celkový pohyb</b>	0	8	8	-1	11
Přirozený přírůstek (+) /úbytek (-)	-3	0	1	-1	-3
Přírůstek (+)/úbytek (-) stěhováním	3	8	7	0	14

Zdroj: Český statistický úřad (2022o)

Vývoj počtu obyvatel v obci Lužany, nacházející se na silnici 1. třídy spolu se železniční zastávkou, je kolísavý. Průměrný věk je dlouhodobě vyrovnaný.

Obec se skládá ze 4 částí, kterými jsou Lužany, Dlouhá Louka, Zelená Hora a Zelené. Obec disponuje kanalizací, základní a mateřskou školou, poštou, pohostinstvím i zámekem

(Mapy, 2022k). V obci je také zřízen sbor dobrovolných hasičů a Sokol (Obec Lužany, 2022).

### 11.12.2 Představení obce

#### ... **Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí?**

Díky poloze obce na levém břehu meandrující řeky Úhlavy, která tak nabízí mnoho krásných scenérií i díky přírodní památce Loužek, vidím jako velký potenciál přírodu. V okolí máme naučnou stezku Živé paměti krajiny Lužan, která vede přes Lužanskou horu, kde se nachází vrchol Taneček – zde údajně stála hospoda, která se při tanci čerta s Káčou propadla do země. Tato pověst inspirovala Antonína Dvořáka k napsání slavné opery, která vede k druhému potenciálu, ke kultuře. V obci máme i zámek, kde se setkávaly známé osobnosti (Vrchlický, Dvořák, Zeyer, Myslbek, Nedbal...)

#### ... **Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje?**

Určitě ano. Díky faktu, že se obec nachází na státní silnici I/27 spojující Plzeň a Klatovy, máme dobrou úroveň pro náš rozvoj.

#### ... **Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.**

Silnou stránkou je krásná příroda, poloha blízko velkých měst a snadná dostupnost lékařů i obchodů. Slabou stránkou je silnice I/27 (obcí projede přibližně 12 000 aut denně), nedostatek služeb v cestovním ruchu a nevybudovaný vodovod.

#### ... **Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci?**

Myslím, že úroveň občanské vybavenosti je dostačující. Máme v obci školku, školu, kulturní dům, hřiště i prodejnu potravin. Chybí nám lékaři a zubaři, ale díky blízkosti Přeštic, Klatov a popřípadě i Plzně, obyvatelé u těchto služeb nestrádají.

#### ... **Jaká je úroveň participace místních obyvatel?**

V každé obci se najdou aktivnější jedinci, kteří dokážou strhnout další zájemce, a tak je to i u nás. Brigád se účastní místní hasiči, sportovci i ochotníci, společenských akcí nepořádáme mnoho, ale lidé se jich účastní, zejména tedy střední a starší generace. Mladší ročníky se účastní jen akcí pro děti.

#### ... **Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem?**

Jsme členem mikroregionu Přešticko. Přínosem je pro nás společné setkávání starostů i možnost zisku dotace pro naši obec. Jako příklad lze uvést nákup vycházkových uniforem pro hasiče, opravu památného křížku nebo vybudování sezení v parku.

... **Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument?**

Máme zpracovaný Strategický plán rozvoje obce Lužany 2021–2030, který nám slouží jako podklad pro dotace.

... **Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou?**

Zastupitelstvo je mi oporou a vždy najdeme řešení přijatelná pro všechny.

### **11.12.3 Problémy rozvoje**

... **Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální či i nemateriální rozvoj?**

Pro mě je rozvoj především o materiální stránce.

... **Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje?**

Rozvoj obce zahrnují především větší investiční akce a velké finanční nároky, a ty vyžadují dotace, které jsou ale stále složitější a složitější, i přesto se ale o ně snažíme. Problémem tak je nedostatek financí a narůstající složitost administrativy.

... **Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje?**

Strategický rozvojový dokument a finance.

... **Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce?**

Dotace využíváme pravidelně, přibližně tak 1 – 2x ročně. Dotace z Plzeňského kraje které jsou jednodušší si administrujeme sami, národní a evropské za pomoci poradenských firem. Z dotací uskutečňujeme všechny větší akce, a pokud v jednom roce dotaci nezískáme, pokusíme se o ni za rok znovu. Dotace jsme využili například pro výstavbu víceúčelového hřiště, výsadbu dubů, revitalizaci parku, územní plán obce, opravu místních komunikací nebo pro restaurování sochy sv. Josefa.

... **Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech?**

Odborníky využíváme zejména u větších investičních projektů, kdy je potřeba vysoutěžit akci ve výběrovém řízení, příkladem jsou stavební projekty.

... **Jaké jsou momentální rozvojové priority obce?**

Nyní se soustředíme na přístavbu družiny u budovy základní školy.

... **Změnilo se po nástupu do funkce starostky Vaše očekávání?**

Díky tomu, že jsem byla již 4 roky zastupitelkou obce, věděla jsem, že půjde o velmi různorodou práci, díky které se nenudím. I když papírů, které je potřeba vyplňovat je stále více. Tuto práci mám ale ráda, a chtěla bych pokračovat i další funkční období.

## 12 Venkov v pohraničních Sudech

Česko-německá státní hranice je hranicí, která definuje celou západní oblast Plzeňského kraje. Její historie do vysoké míry ovlivňovala a stále ovlivňuje podobu posudetského, která je pro Plzeňský kraj více, než charakteristická. O tom, jak funguje život na česko-německé hranici v oblasti bývalých Sudet, a jakým nástrahám čelí venkov, představí starosta obce Chudenín, pan Ing. Jaroslav Bouzek, který je uvolněným starostou 2. volební období, tedy 8. rok. Seznam otázek pro pana starostu je přílohou I.

Obec Chudenín nacházející se na česko-německých hranicích, 11 km od katastrálního území města Klatovy, čítá ke dni 1.1.2021 celkem 612 obyvatel (Český statistický úřad, 2021e; Mapy, 2022l).

### 12.1 Život v Sudetech

#### ... V jakém roce a jak začala historie Vaší rodiny v Sudetech? Jaké to tam bylo?

Historie mé rodiny sahá na podzim roku 1945, ve kterém byli do obce Chudenín uměle dosídleni Bouzkové, rodina ze strany otce. O rok později, v roce 1946, postihl stejný osud i rodinu mé matky, rodinu Dvořáků, ti sem byli dosídleni jako jedni z posledních. V pohraniční oblasti od Zelené Lhoty po Všeruby s nimi žili převážně Volynští Češi, Češi z Rumunska, především z oblasti Borod i Arad, Slovenska i Maďarska. Jejich vzpomínky ale nejsou pěkné. Vnímali Čechy jako ty, kteří je využívali a pro koho museli dřít za pár korun. Téměř všichni pracovali na státním statku, známém jako statek Dešenice. Statek měl ve své minulosti mnoho názvů a byl jeden z největších v republice. Rodiny, které v něm pracovaly, to neměly lehké, ale postupně někteří začali i podnikat. S těmito rodinami zde žilo i německé obyvatelstvo. Poslední Němec odešel z naší obce v lednu roku 1947.

Právě promícháním vysokého počtu národnostní skladby obyvatel byla tato oblast Sudet vyhlášena, a až dnes si zde rodiny budují kořeny svého rodu. Ještě stále nejsme srovnání a vypořádání s odsunem i se změnami, které přišly po roce 1989, jako bylo zrušení statku, velký odliv obyvatel do Německa nebo situace, kdy obyvatelé českého Chudenína říkali v hospodě: „my Němci“.

#### ... Jak vypadá každodenní život obyvatel v Sudetech?

Lidé žijící v Sudetech v drtivé většině pracují právě v sousedním Německu, kde si vydělávají mnoho peněz, a tam po práci realizují i mnoho služeb. Domů pak jezdí

pouze přespávat. Jejich sounáležitost s obcí, kde žijí je velmi malá. Lidé zde žijí více „německým způsobem života“. Dosti dbají na to, jak vypadá jejich dům, kde žijí. Neustále ho opravují a uklízejí, přesně po vzoru německých domů.

... **Jaká je sounáležitost obyvatel v obci?**

Je komplikovaná a vázaná na minulost (zejména 50. léta minulého století), její problémy spojené s národnostním mixem i rokem 1989, který přinesl mnoho změn. Lidé jezdí za prací do Německa, domů se jedou pouze vyspat a nejsou velkým přínosem pro obec. Tvoří se nám zde několik skupin obyvatel, kteří se potkávají jen mezi sebou a dávat tyto lidi dohromady je těžký úkol. Museli jsme zrušit i mnoho společenských akcí, příkladem maškarní. Spíše se orientujeme na přeshraniční společenské akce, než akce směřované pro samotnou obec. V obci fungují jen akce, které si pořádají dobrovolní hasiči pro sebe.

... **Jaký vztah mají obyvatelé k obyvatelům německých obcí? Scházejí se?**

Velmi vřelí. Čeští i němečtí obyvatelé se rádi schází u mnoha společenských akcích, které jsou navštěvovány daleko více, než akce pořádané jen pro obyvatele naší obce.

... **Kam jezdí obyvatelé Sudet za službami a jinou občanskou vybaveností? Do českých nebo německých měst?**

Většinou využívají německou stranu, jak pro samotnou práci, tak i pro svůj volný čas. Hojně využívají jejich koupaliště, nádherné lyžařské sjezdovky, běžecké tratě, tenisové kurty i hřiště na rugby a fotbal. Německé ženy naopak jezdí k nám do Česka do kadeřnictví a kosmetických salonů.

## 12.2 Venkov v Sudetech

... **Čím je pro Vás charakteristický venkov v česko-německém pohraničí?**

Zejména malou nezaměstnaností, konkurenčním prostředím a faktem, že se venkov v česko-německém pohraničí přetváří na venkov německý, a ten český ztrácí svou podobu i charakter. Lidé chtějí v obci po německém vzoru nové chodníky a golfové hřiště. Česká podoba ve smyslu chovu dobytka a tradičních domů téměř vymizela.

... **Jako starosta, vnímáte v rámci samosprávy nějaké činnosti, které se odlišují od těch, které vykonávají starostové v jiných oblastech Plzeňského kraje?**

Ano. Více spolupracujeme na přeshraničních projektech, zejména v sociálně-společenské sféře, a také se navštěvujeme a vzájemně si vyměňujeme své zkušenosti.

Doléhají na mě ale také narůstající požadavky místních, kteří si zvykli na „německý život“. Vše, co vidí v Německu chtějí mít i v naší obci. Nové silnice, další chodníky, více veřejného osvětlení (pak si ale stěžují na světelné znečištění) nebo neustále čisté veřejné prostranství. Celková vyšší životní úroveň obyvatel klade daleko vyšší nároky na starostu a jeho činnost.

Dále je tu, jak jsem již říkal, rivalita a křivda z minulosti, daná právě naší polohou k hranicím. Rivalitu se mezi místními snažím mírnit a obyvatele sjednocovat jak ve vztahu k samotné obci, tak i ve vztahu k německým obyvatelům, právě pomocí společných akcí.

### ... **Jaké jsou výhody a nevýhody polohy obce na česko-německých hranicích?**

Výhodou je především výborná finanční situace obyvatel, kteří pracují ve Spolkové republice Německo. Finanční poměry obyvatel jsou na první pohled viditelné hlavně na podobě a vzhledu jejich rodinných domů.

Nevýhodou spatřuji ve velké konkurenci pro podnikatele, zejména z hlediska mzdových nákladů (v porovnání se Spolkovou republikou Německo). Stávají se pak situace, kdy si pracovníci v truhlářství vybudují praxi, a po jednom roce odejdou pracovat do německé společnosti, která jim nabídne 2x vyšší mzdu. Tamní čeští podnikatelé fungují jen jako „přestupní stanice“. České prostředí se snaží reagovat na výši mezd, které jdou v posledních letech strmě nahoru, ale stále se nevyrovnají tomu německému.

V minulosti jsme byli regionem, který mohl nabídnout vše, od kravského mléka až po brambory, jetel i len, dnes ale nikdo nechce pracovat v zemědělství, všichni dojíždějí za prací do Německa, takže my místo toho, abychom jezdili do Klatov nabízet naše výrobky, jak tomu bylo dříve, tak si je tam jezdíme kupovat. Místo toho zde německé společnosti a soukromníci hospodaří, siláž svážejí do německého Chamu, a obyvatelé si stěžují, že nám po silnicích jezdí desítky konvojů cisteren, které jsou hlučné a produkují prach.

### ... **Co Vám komplikuje práci při řešení rozvojových aktivit?**

Neochota soukromých zemědělců vyjít vstříc obcím (pěstují vše ve velkém, více se soustředí na podmínky pro své dotace, než na dopady na okolí), dále přebujelá administrace, ať už jde o dotace nebo veřejné zakázky. Komplikace přichází také ze vztahů mezi obyvateli, které se u nás nesou od 50. let minulého století.



... **Jakými nástroji lze řešit problémy obce v česko-německém pohraničí?**

Některé problémy, které se týkají infrastruktury, lze vyřešit pomocí dotací. Obecně využíváme zejména krajské dotace, které jsou na administrativu poměrně jednoduché. Ostatní problémy je nutné řešit vzájemnou komunikací a spoluprací, bez které by nešel rozvoj ani na jedné straně hranice.

... **Spolupracují spolu obce v rámci přeshraničního spolku? Jak obecně funguje taková spolupráce?**

Přeshraniční spolupráce funguje velmi dobře. Jak ze strany české, tak i německé. Obecně spolupracujeme s německými obcemi i městy (Cham či Waldmünchen). V rámci vlastní iniciativy pořádáme přeshraniční vánoční pečení, kde si vzájemně vyměňujeme recepty a soutěžíme s nimi. Dále spolupracujeme na akcích spojených s mezinárodním dnem žen nebo mezinárodní den matek, a není výjimkou ani přeshraniční zápas naší „staré gardy“. Další spolupráce je organizovaná pak skrze euroregion.

Oceňuji, že jsme na obou stranách pochopili sílu spolupráce a vzájemně si odpustili. Chtěli bychom jít příkladem i jiným přeshraničním regionům jinde v Evropě.

... **Jaká budoucnost čeká na venkov v česko-německém pohraničí?**

Myslím, že se venkov v současném česko-německém pohraničí má dobře, a pokud to tak zůstane, budeme jedině rádi. Prolíná se zde česká i německá spolupráce, a tak je to ideální.

Ve společnosti přetrvává jakási představa sudetského venkova jako nezajímavého a vylidněného prostředí, opak je ale pravdou. Právě díky naší blízkosti k německým hranicím jsme velmi žádanou obcí. Kdybychom měli 20 volných stavebních parcel, hned je prodáme. Blízkost k německému pracovnímu trhu je dnes velmi atraktivní.

## 13 Vyhodnocení a diskuse analytické části

### 13.1 Vyhodnocení

Mezi obce nacházející se v blízkosti vnitřních, krajských hranic patří obce Nezdřev a Bezvěrov. Potenciálem těchto oblastí je především příroda. Názor na vliv polohy na rozvoj obce se mezi starosty liší. Obec Nezdřev, ležící mimo silnici 1. třídy i železnici, nevnímá vliv polohy na rozvoj jako zásadní, naopak obec Bezvěrov, ležící na silnici 1. třídy, vnímá svou polohu na vnitřní hranici pozitivně, a to zejména díky možnosti si vybrat, v jakém kraji budou obyvatelé využívat služby, a kam budou jezdit za prací. Oblast mezikrajských hranic nabízí čistou přírodu, klidnou atmosféru i vřelé obyvatele, naopak slabostí je malé množství pracovních příležitostí, nízká úroveň občanské vybavenosti, v případě obce Nezdřev i dopravní. Klíčovým problémem je nedostatek financí i náročná a zdlouhavá byrokracie. Přestože je nedostatek financí považován za problém, finance jsou hlavním nástrojem rozvoje. Obce tak žádají každoročně o dotace, v případě malé obce Nezdřev jsou to, vlivem administrativní jednoduchosti, pouze dotace krajské. Při rozvoji se obce zaměřují především na jeho materiální složku.

Městys Dešenice a obce Obora a Prášíly se nachází v blízkosti vnější hranice. Tato oblast disponuje především bohatým přírodním potenciálem, který je ale mimo svou pozitivní povahu i omezujícím prvkem, a to zejména v případě obcí Obora a Prášíly, které se nachází v chráněném území. Obce na vnější hranici bojují s nízkým počtem obyvatel (městys Dešenice a obec Obora populačně rostou), který s sebou nese nízký rozpočet a malé množství pracovních příležitostí na české straně. I přes svou Sudetskou historii dnes tyto obce nemají sociálně vyloučené skupiny a jejich poloha vůči státní hranici je naopak výhodou (již plně neodpovídají charakteristice ve výše zmíněných typologiích). Obyvatelé mají totiž možnost využívat práci i služby v nedaleké Spolkové republice Německo, a obce tak nemusí nutně investovat do rozsáhlé občanské vybavenosti. Rozvoj je brzděn opět nízkým rozpočtem i náročnou a přebujelou administrativou, která ztěžuje, na rozdíl od předchozích příkladů, rozvoj materiální i nemateriální. Obce se pomocí strategií, financí i vizí zaměřují nejen na dotace spojené s rozvojem vlastního území, ale také na rozvoj přeshraniční spolupráce, která je vnímána jako velká výhoda.

Další skupinou jsou obce nacházející se v blízkosti města nad 10 000 obyvatel, tedy obce Nezdice na Šumavě, Mrákov, Nevřeň, Bezděkov a Kozolupy. Oproti obcím u vnitřní

a vnější hranice, je přírodní potenciál nahrazen převážně potenciálem kulturně-sociálním a historickým. Poloha je u 4 z 5 obcí chápána jako skvělý předpoklad pro rozvoj z toho důvodu, že obyvatelé obce mají potřebné služby i nabídku práce pár minut od domova, tudíž na obec nejsou kladeny tak vysoké nároky na zajištění těchto prvků. Nevýhodou ale bývá vyšší intenzita dopravy, nižší úroveň přírodní složky i méně možností pro růst obce. Problémovými body je zdlouhavé a složité vyřizování agend a opět finance, a to i přesto, že obce nemusí zajišťovat takovou úroveň vybavenosti, jako obce od města vzdálenější. Kromě financí a strategických dokumentů patří mezi nástroje rozvoje nově i lidský faktor v podobě názorů občanů, zastupitelstva i odborníků. Finance jsou nejčastěji získávány z dotačních titulů, které jsou náročné, ale nejsou takovou překážkou, jako u předešlých skupin. Pohled je upírána na kombinaci rozvoje materiálního i nemateriálního.

Tato populačně velká skupina obcí Bezvěrov, Dešenice, Bezděkov, Kozolupy, Borovy a Lužany se nachází na silnici 1. třídy nebo se na jejich území nachází železniční zastávka. Tyto obce disponují přírodním, kulturním i historickým potenciálem. Celkem 5 ze 6 obcí chápe polohu jako předpoklad úspěšného rozvoje, dokládají to dobrým dopravním spojením, některé i blízkostí k větším městům zajišťující služby. Přesto ale tyto obce, v porovnání s předchozími skupinami, vynikají, dle názorů starostů, dobrou úrovní občanské vybavenosti, což je dáno kombinací polohy vůči městu spolu s polohou na silnici 1. třídy nebo železniční zastávkou, která je stále přínosná. Dobrá dopravní dostupnost ale přináší vysokou dopravní zátěž spojenou s vysokým počtem projíždějících automobilů (v obci Lužany až 12 000 denně). Rozvojové problémy i v této skupině pramení z nedostatku financí a náročné administrativy. Řešení spočívá ve strategických dokumentech a financích. Polovina starostů chápe rozvoj pouze jako rozvoj materiální, jehož současnou potřebu řešení dokládá příloha G, týkající se úrovně vybavenosti obcí technickou infrastrukturou ve vybraných SO ORP. Druhá část starostů vidí rozvoj jako kombinaci materiálních i nemateriálních prvků, které se vzájemně doplňují.

Průměrný počet obyvatel vybraných obcí činí 541,7 obyvatele. Lze tak obce rozdělit na populačně malé (do 500 obyvatel = 6 obcí) a větší (nad 500 obyvatel = 6 obcí).

Malé i větší obce disponují, dle slov svých starostů, dostatečnou vybaveností ve vztahu k počtu obyvatel, jejichž participace se liší v závislosti na velikosti. V malých obcích je až na výjimky účast na společenských událostech vysoká, naopak ve větších obcích nad 500 obyvatel je kromě Kozolup úroveň participace na nízké úrovni. Obyvatelé se mohou účastnit také mnoha akcí pořádaných sdružením obcí, jejímž členem obec je. Zatímco

u malých obcí je členství spojeno převážně s vyšší šancí na získání dotačního titulu, u větších obcí převažuje motivace v podobě sdílení informací a zkušeností. Sdílení vzájemných zkušeností starostů je důležitým bodem, jelikož téměř všichni spatřují jako hlavní problém rozvoje složitou a rozsáhlou administrativu spolu s nedostatkem financí, mohou si tak vzájemně pomoci. Větší obce využívají pomoc také od odborníků, u malých obcí byla četnost nižší. Mezi hlavními nástroji rozvoje u malých obcí převažovaly finance, u větších strategické dokumenty a plány. Ostatně vypracovaný strategický plán mají všechny větší obce a 4 z 6 malých obcí, přičemž některé přiznaly, že existence strategického plánu není vodítkem rozvoje, ale pouze podmínkou pro získání dotačního titulu. Právě dotace byly často skloňovány v řadě otázek. Zatímco větší obce si dotace spíše pochvalují a hojně využívají, u malých obcí je tomu jinak. Tyto obce preferují převážně dotace krajské, a to ze dvou důvodů. Prvním je administrativní jednoduchost, druhým je názor, že evropské dotace se postupně oddalují od potřeb malých obcí, a zaměřují se spíše na početně větší sídla. Přestože si ale téměř všechny malé obce stěžují na administrativní náročnost evropských dotací, nakonec i ty jsou malými obcemi využívány, zejména pak na finančně nákladnější projekty.

## 13.2 Diskuse

Po mnoho let byla část Sudet nejen na území Plzeňského kraje vnímána jako vyloučená lokalita se starými opuštěnými domy, vysokou nezaměstnaností a špatnou infrastrukturou. Historie sice zůstala v mnohých obyvatelích hluboce zakořeněna, ale hraniční poloha se v dnešní době zdá být spíše naopak výhodou. Blízkost Spolkové republiky Německo nabízí pracovní příležitosti i možnost využití jejich služeb. Spolupráce se nerozvíjí jen na úrovni obyvatel, ale i obcí skrze přeshraniční projekty. Ačkoli se stírání státní hranice zdá dobrým krokem vpřed, nese s sebou i nyní viditelná negativa. Mimo konkurenční podnikatelské prostředí to je zejména ztráta charakteru českého venkova. Je ale v dnešní době možné udržet český venkov ve své ryze české podobě? Měl by se územně samosprávný celek rozvíjet po vzoru českých hodnot nebo po vzoru požadavků svých obyvatel, a pokud ano, byl by to stále český venkov nebo by to byl venkov německý na území toho českého? A co vůbec charakterizuje a tvoří venkov – jeho podoba, obyvatelé nebo území? Je těžké si odpovědět, už jen podle toho, že mnoho dalších aspektů je na první pohled skryto. Ať už bude podoba venkova v bývalé Sudetské oblasti jakákoli, tento venkov už není zanedbaný, naopak se rozvíjí a populačně roste.

## 14 Návrhy a opatření pro lepší rozvoj vybraných obcí

Za největší překážku v rozvoji téměř všechny obce napříč kritérii považují složitou narůstající administrativu a nedostatek financí. V důsledku narůstající administrativy ztrácí starostové obcí čas, který by mohli věnovat rozvojovým aktivitám. Proto je potřeba si uvědomit důležitost a skutečný význam některých úkolů, které starostové musí ze zákona v rámci své funkce vykonávat. Otázka financí je odvozena například od hospodaření obce, získaných dotačních titulů, ale hlavně na základě rozpočtového určení daní, které nepřeje populačně malým obcím. Není pak výjimkou malá obec, která hospodaří s malým rozpočtem, na velké projekty finančně nedosáhne nebo je administrativně nezvládne, tím se nerozvíjí, a tak populačně ještě více chudne. To, co by mělo být řešením rozvoje je také její zátěží. V práci je zmíněno i několik obcí, které se skládají z vícero populačně malých částí, ale i zde je potřeba zajistit dostupnost veřejných statků. Evropské dotace se svými prioritami od malých obcí vzdalují a ty se tak spoléhají na finančně i administrativně dostupnější krajské dotace. Přínosem by byla systémová úprava žádostí na evropské úrovni, která by umožnila obcím reagovat na jejich současné potřeby rozvoje, nikoli aby obce přizpůsobovaly vypsáním výzvám.

Tím se dostáváme do oblasti strategických dokumentů, jejichž obsah není zákonem stanoven. Z dotazníků vyplývá, že k rozvoji je využito jen malé množství strategických dokumentů, zbylé jsou neaktualizované nebo vytvořené pouze jako podmínka žádosti o dotační titul. Výsledky odpovídají teoretické části, která tvrdí, že pouze 39,2 % starostů vychází při rozvoji obce ze strategických dokumentů. Přitom zákonem daná povinnost jejich existence, obsahu i včasné aktualizace by napomohla obcím k jejímu skutečnému využití v dlouhodobém rozvoji tím, že by většina větších projektů byla naplánována a vzájemně propojena.

Obce na vnější hranici, na silnici 1. třídy a v blízkosti města propojuje jeden problém, kterým je doprava, vždy ale v jiném významu. Pro obce na vnější hranici, ale i v blízkosti měst je potřeba zajistit ze strany kraje dostatečný počet spojů, které by odpovídaly potřebám obcí, a to i z pohledu stavu komunikace. Obce na silnici 1. třídy se potýkají s vysokou frekvencí i rychlostí projíždějících aut, které by bylo potřeba regulovat objízdými trasami. Obce na vnější hranici mají vzhledem k chráněnému území velmi omezené možnosti růstu, jejich pohled by tak měl být směřován spíše do oblasti vlastní vybudované infrastruktury i vlastních obyvatel.

## Závěr

Teoretická i analytická část práce představila venkovské regiony Plzeňského kraje jako regiony bohaté, a to v mnoha směrech. Některé oplývají více přírodou, některé naopak historií a kulturou, hlavní určující proměnnou byla jejich poloha. Jedno však ale mají společné, a to problémy v oblasti financí, administrativy i dopravy. Mnoho z těchto prvků je potřeba řešit systémovou změnou na národní i evropské úrovni. Zároveň je potřeba si uvědomovat nejen bohatost venkova v jeho podobě fyzické, ale i sociální, která je reprezentována starosty, zastupiteli obce i samotnými obyvateli. Právě jejich nadšení, odhodlání a participace je důležitá pro rozvoj území, který je konec konců tvořen právě pro ně. Je potřeba, aby fungovali společně, aby využívali možných dostupných prostředků v podobě strategických plánů, dotačních titulů i sebe samých, aby zvládli koordinovat rozvoj, který je v mnoha případech předurčen svou polohou, ale i využitým potenciálem.

Pohled byl upřen i na posudetský venkov, který do dnešní doby charakterizoval značnou část Plzeňského kraje. Analytická část zjistila, že pohraniční venkov již dávno není odlehlou oblastí bez obyvatel. Lidé v těchto obcích žijí, dbají o své domy a územně samosprávné celky se již dostaly do podoby, která je nutí přemýšlet o zvyšování počtu stavebních pozemků, protože zájem o pohraniční oblasti stoupá, což dokazuje i zvyšující se počet obyvatel v obci Obora i městyse Dešenice. Je to dáno jak krásnou přírodou, tak i možnostmi, které nabízí sousední Spolková republika Německo. Krásná příroda ale není jen předností, ale i brzdou rozvoje, a to v důsledku existence chráněných území. Právě v této oblasti je potřeba pracovat a rozvíjet endogenním modelem zejména sociální kapitál a rozvoj s ním spojený, aby došlo k vzájemné harmonizaci vztahů mezi společností a přírodou. Platí to také o venkovu, který by měl zůstat svým charakterem český a neměl by podléhat současným nárokům tamních obyvatel pracujících v německých společnostech o jeho přeměnu na německý model.

Vazby k přírodě mají i oblasti v blízkosti vnitřních hranic, které na jednu stranu využívají svůj potenciál možnosti nabídky služeb v obou hraničních krajích, na druhou stranu ale trpí na svou vnější polohu vůči centru, a to zejména v oblasti dostupnosti hromadné dopravy. Dobrá dopravní dostupnost není zaručena ani u venkovských obcí v blízkosti města nad 10 000 obyvatel. Blízkost k městu ale není vždy pouze výhodou. Pokud nemá blízká obec k městu zajištěný dostatečný počet spojů hromadné dopravy, jsou její obyvatelé odkázáni na svou rodinu nebo časově nevyhovující příjezdy a odjezdy spojů.

Kde naopak škodí vysoká úroveň dopravní zátěže jsou venkovské obce ležící na silnici 1. třídy, které se potýkají s denním průjezdem až 12 000 aut. Těmto řidičům je potřeba nabídnout kvalitní hromadnou dopravu a motivovat je v tom zanechat své auto doma a jet jiným dopravním prostředkem, například vlakem. Přestože se v posledních několika letech na venkově ruší železniční zastávky, analytická část dokazuje, že i dnes mají tyto zastávky vysoký význam pro obce a jejich obyvatele.

Po vzoru cíle práce byly v analytické části řešeny shody i rozdílnosti v rámci malých obcí do 500 obyvatel a obcí větších, jejichž počet obyvatel je vyšší, než hranice 500 obyvatel. Zatímco malé obce jsou v mnoha svých činnostech, ke kterým patří tvorba strategického plánu rozvoje nebo členství ve sdružení obcí, motivovány zvýšenou šancí na získání dotačního titulu, populačně větší obce vidí hlavní přínos ve sdílení zkušeností a informací. Je smutné, že mnoho malých obcí je například pro vytvoření strategického plánu rozvoje motivováno jen tím, že v něm vidí klíč k financím, než jako střednědobý harmonický plán rozvoje. Starostové se snaží získat co nejvíce financí pro rozvoj své obce, až zapomínají na to opravdu podstatné. Obce se stávají v rámci honu za dotačními tituly uvězněny v činnostech, které vytváří pouze jako podmínku zisku finančních prostředků, a to bez většího významu. Příkladem je, výše zmíněné, vytvoření strategického plánu nebo účast ve svazku obcí. Svůj čas by přitom mohly věnovat daleko důležitějším a prospěšnějším činnostem, které se bezprostředně týkají rozvoje venkovského prostoru.

S tím souvisí i skutečnost, že v rozpočtovém určení daní není zohledněna velikost obce a počet jejích částí. Proč obec, která je rozlehlá a rozdělena do několika obydlých obecních částí, ve kterých musí zajistit stejnou úroveň veřejných statků v podobě osvětlení nebo odpadů, musí hospodařit se stejně velkým objemem financí, jako obec, která je populačně stejně velká, ale která zajišťuje veřejné statky pouze v jedné části obce.

V práci byly zjištěny problémové body, které jsou v analytické části popsány, to ale nestačí k jejich řešení. Je potřeba tyto oblasti analyzovat, diskutovat a hledat vhodné nástroje šité na míru konkrétním obcím. Podpora, která bude směřována pohraničním oblastem nebude vhodná pro oblasti v okolí větších měst a naopak. Je potřeba zjišťovat konkrétní problémy ve vztahu ke konkrétnímu místu, jedině pak může být rozvoj úspěšný.

Důležitou roli hrají také starostové obcí, které je potřeba oprostít od namáhavé a často zbytečné administrativní náročnosti, která jim bere čas i sílu, kterou by mohli věnovat na činnosti spojené s rozvojem své obce.

## Seznam použitých zdrojů

- Andráško, I. (2013). *Quality of Life: An Introduction to the Concept*. Masarykova univerzita.
- ARCDATA PRAHA (2019). *ArcČR 500*. <https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500>
- ARCDATA PRAHA (2022). *ArcČR 4.0*. <https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-4-0>
- Bartoněk, J. (2015). *Regionální rozvoj: regiony, rozvoj, strategie*. Rok v obci. <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/769-21-regionalni-rozvoj/>
- Bayerová, N. (2017). *Kapitál*. Sociologická encyklopedie. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kapit%C3%A1l>
- Beneš, L., Kalman, M., Osvaldová, M., & Salov, T., (2008). *Formy spolupráce veřejného a soukromého sektoru při vytváření podmínek pro rozvoj cestovního ruchu a marginálních oblastech*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [http://lenka.tomanova.eu/download/verejna-sprava/Formy\\_spoluprace\\_ver\\_a\\_soukr\\_sektoru.pdf](http://lenka.tomanova.eu/download/verejna-sprava/Formy_spoluprace_ver_a_soukr_sektoru.pdf)
- Bernard, J., Kostelecký, T., Mikešová, R., Šafr, J., Šimon, M., Trlifajová, L., & Hurrle, J. (2018). *Nic se tady neděje...: Životní podmínky na periferním venkově*. SLON.
- Bezděkov (2022a). *Seznam usnesení z ustavujícího zasedání zastupitelstva Obce Bezděkov konaného dne 31.10.2018*. <https://www.bezdekov.cz/bezdekov/ou/user/deska/2018/Usneseni%20ustavujici%2031-10-2018.pdf>
- Bezděkov (2022b). *Spolky, sdružení*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.bezdekov.cz/bezdekov/urady.asp>
- Bezvěrov (2022a). *Úřad: Statistické údaje*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.bezverov.cz/urad/?ftresult=vodovod>
- Bezvěrov (2022b). *Organizace, spolky*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.bezverov.cz/obec/organizace-spolky/>
- Binek, J., Konečný, O., Šilhan, Z., Svobodová, H., Chaloupková, M. (2020). *Místní akční skupiny: Leaderi venkova? Mendelova univerzita v Brně*.
- Binek, J., Toušek, V., Galvasová, I., Věžník, A., Kunc, J., Seidenglanz, D., Halásek, D., & Řehák, S. (2007). *Venkovský prostor a jeho oživení*. GaREP.
- Boček, J., & Cibulka, J. (2016). *Existují Sudety? Hranice jsou zřetelné i sedmdesát let po vysídlení Němců*. Český rozhlas. <https://interaktivni.rozhlas.cz/sudety-clanek/www/>
- Česká zemědělská univerzita v Praze (n.d.). *Sociální a regionální rozvoj*. Interní dokument České zemědělské univerzity v Praze.
- Český statistický úřad (2018). *Kraje (NUTS 3) a SO ORP České republiky*. Dostupné 17.12.2021 z: <https://www.czso.cz/csu/czso/kraje-nuts-3-a-so-orp-ceske-republiky>
- Český statistický úřad (2021d). *Počet obyvatel v obcích Plzeňského kraje k 1.1.2021*. <https://www.czso.cz/csu/xp/pocet-obyvatel-v-obcich-plzenskeho-kraje-k-1-1-2021>



Český statistický úřad (2021e). *Počet obyvatel v obcích – k 1.1.2021. Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2021.* <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>

Český statistický úřad (2022a). *Technické vybavení v obcích vybraného SO ORP. SO ORP Rokycany.* [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E501\\_null\\_&katalog=all&pvo=RSO28&pvokc=65&pvoch=3211#w=](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E501_null_&katalog=all&pvo=RSO28&pvokc=65&pvoch=3211#w=)

Český statistický úřad (2022b). *Technické vybavení v obcích vybraného SO ORP. SO ORP Domažlice.* [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E501\\_null\\_&katalog=all&pvo=RSO28&pvokc=65&pvoch=3202](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E501_null_&katalog=all&pvo=RSO28&pvokc=65&pvoch=3202)

Český statistický úřad (2022c). *Technické vybavení v obcích vybraného SO ORP. SO ORP Nýřany.* [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E501\\_null\\_&katalog=all&pvo=RSO28&pvokc=65&pvoch=3208](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E501_null_&katalog=all&pvo=RSO28&pvokc=65&pvoch=3208)

Český statistický úřad (2022d). *Technické vybavení v obcích vybraného SO ORP. SO ORP Sušice.* [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E501\\_null\\_&katalog=all&pvo=RSO28&pvokc=65&pvoch=3214](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E501_null_&katalog=all&pvo=RSO28&pvokc=65&pvoch=3214)

Český statistický úřad (2022e). *Veřejná databáze. Nezdřev (okres Plzeň-jih): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 540102#>

Český statistický úřad (2022f). *Veřejná databáze. Bezvěrov (okres Plzeň-sever): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 558656#>

Český statistický úřad (2022g). *Veřejná databáze. Prášily (okres Klatovy): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 556084#>

Český statistický úřad (2022h). *Veřejná databáze. Obora (okres Tachov): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 541443#>

Český statistický úřad (2022ch). *Veřejná databáze. Dešenice (okres Klatovy): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 556041#>

Český statistický úřad (2022i). *Veřejná databáze. Nezdice na Šumavě (okres Klatovy): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 556815#>

Český statistický úřad (2022j). *Veřejná databáze. Mrákov (okres Domažlice): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 553981#>

Český statistický úřad (2022k). *Veřejná databáze. Nevřeň (okres Plzeň-sever): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 559288#%20https://www.czso.cz/csu/xp/obyvatelstvo-xp-obce>

- Český statistický úřad (2022i). *Veřejná databáze. Bezděkov (okres Klatovy): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 555801#>
- Český statistický úřad (2022m). *Veřejná databáze. Kozolupy (okres Plzeň – sever): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 559059#>
- Český statistický úřad (2022n). *Veřejná databáze. Borovy (okres Plzeň – jih): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 542156#>
- Český statistický úřad (2022o). *Veřejná databáze. Lužany (okres Plzeň – jih): Demografický vývoj.* <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u= VUZEMI 43 558028#>
- Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Plzni (2022p). *Nejnovější údaje o kraji.* <https://www.czso.cz/csu/xp>
- Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Plzni (2022q). *Území, sídelní struktura: Časové řady.* <https://www.czso.cz/csu/xp/uzemi-sidelni-struktura-kraj>
- Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Plzni (2021b). *Charakteristika Plzeňského kraje.* <https://www.czso.cz/csu/xp/plzensky-kraj>
- Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Plzni. (2021a). *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje.* [https://www.czso.cz/csu/xp/zakladni\\_tendence\\_demografickeho\\_socialniho\\_a\\_ekonomickeho\\_vyvoje\\_plzenskeho\\_kraje](https://www.czso.cz/csu/xp/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyvoje_plzenskeho_kraje)
- Čmejkrek, J. (2016). *Veřejná správa.* Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- Databáze strategií (2019). *Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (2019).* <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/strategie-regionálního-rozvoje-cr-2021>
- Databáze strategií (2020). *Koncepce rozvoje venkova 2021-2027.* <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/koncepce-rozvoje-venkova-2021-2027>
- Dešenice (2022a). *Usnesení z 98. jednání rady městysu (RM) dne 13. října 2014, v Dešenicích,* 15.00 hod. <https://www.desenice.cz/desenice/fr.asp?tab=umdesenice&id=1072&burl=>
- Dešenice (2022b). *Instituce, spolky.* Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.desenice.cz/desenice/urady.asp>
- Dokoupil, J., Bartoš, M., Bičík, I., Forster, S., Frankenberger, M., Holický, J., Chocholoušková, Z., Jeřábek, M., Kopp, J., Kušová, D., Maier, J., Matušková, A., Najman, J., Novotná, M., Těšitel, J., & Zemek, F. (2011). *Vliv hranice na přírodní a socioekonomické prostředí česko-bavorského pohraničí.* Západočeská univerzita v Plzni.
- Dokoupil, J., Hájek, J., Chocholoušková, Z., Jedlička, K., Kopp, J., Kraft, J., Majer, J., Matušková, A., Marada, M., Mentlík, P., Novotná, M., Reitspies, Z., & Suda, J. (2005). *Rozvojový potenciál Plzeňského kraje.* Západočeská univerzita v Plzni.
- Dokoupil, J., Matušková, A., Preis, J., & Kaňka, M. (2012). *Euroregion Šumava.* Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

- Dušek, J. (2011). Meziobecní spolupráce malých měst a obcí v Jihočeském kraji v kontextu veřejných financí. In J. Ježek & L. Kaňka (Ed.), *Konkurenceschopnost a udržitelný rozvoj malých měst a venkovských regionů v České republice*, (s. 5-12). Západočeská univerzita v Plzni.  
[https://fek.zcu.cz/doc/svrr/P3%20Je%c5%beek\\_Ka%c5%88ka%20Konkurenceschopnost%20a%20udr%c5%beiteln%c3%bd%20rozvoj%20mal%c3%bdch%20m%c4%9bst%20a%20venkov%20region%c5%af.pdf](https://fek.zcu.cz/doc/svrr/P3%20Je%c5%beek_Ka%c5%88ka%20Konkurenceschopnost%20a%20udr%c5%beiteln%c3%bd%20rozvoj%20mal%c3%bdch%20m%c4%9bst%20a%20venkov%20region%c5%af.pdf)
- Fachinelli, H., Kutscherauer, A., Hučka, M., Skokan, K., Sucháček, J., Tománek, P., & Tuleja, P. (2010). *Regionální disparity: disparity v regionálním rozvoji země – pojetí, teorie, identifikace a hodnocení*. Alkut.  
[http://alkut.cz/edice\\_cd/cd10\\_regdis\\_monografie/pdf/region\\_disparity\\_monografie.pdf](http://alkut.cz/edice_cd/cd10_regdis_monografie/pdf/region_disparity_monografie.pdf)
- Grohová, H., & Pacovský, T. (2020) *Destinace venkov: Reportáž z vesnic, které našly elixír mládí*. Seznam zprávy. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/destinace-venkov-reportaz-z-vesnic-ktere-nasly-elixir-mladi-85191>
- Hečková, M., & Chabera, M. (2021). *Možnosti vesnice: Portréty architektonické proměny českého venkova*. Meziměsto.
- Horáková, H., & Fialová, D. (2014). *Transformace venkova. Turismus jako forma rozvoje*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Horzinková, E., & Novotný, V. (2008). *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Hudečková, H. (2018). *Venkov*. Sociologická encyklopedie.  
<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Venkov>
- Hudečková, H., Lošťák, M., & Ševčíková, A. (2015). *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Česká zemědělská univerzita v Praze.
- Jáč, I., Jáčová, H., Lukášová, I., Maršíková, K., Nedomlelová, I., Ortová, M., Rydvalová, P., Řehořová, P., Syrovátková, J., Sojková, L., Šmída, J., Švihovský, J., Zbránková, M., & Žížka, M. (2010). *Jedinečnost obce v regionu*. PBTisk.
- Ježek, J. (2015a). *Kritická analýza strategického plánování obcí, měst a regionů v České republice. Identifikace problémových oblastí a návrh řešení*. Západočeská univerzita v Plzni.  
[https://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet\\_list&type=FileType&file=Data&name=FileName&idname=IDInternet&id=4528](https://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet_list&type=FileType&file=Data&name=FileName&idname=IDInternet&id=4528)
- Ježek, J. (2015b). Postoje českých obcí a měst ke slučování obcí a k meziobecní spolupráci – kritická analýza. In Ježek et al. (Eds.). *Spolupráce obcí a měst. České a evropské přístupy ke slučování obcí a meziobecní spolupráci*. (s. 89–116). Západočeská univerzita v Plzni.  
[https://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet\\_list&type=FileType&file=Data&name=FileName&idname=IDInternet&id=4529](https://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet_list&type=FileType&file=Data&name=FileName&idname=IDInternet&id=4529)
- Ježek, J. (2020a). *Adaptační strategie rozvoje venkova. Příklady dobré praxe*.  
<https://drive.google.com/file/d/1FLFcOfsYGAZBlmuue4JgK7DvPowowFuY/view>
- Ježek, J. (2020b). Regiony budoucnosti 2050. Malé obce. In Pavlík et al. (Eds.), *Regiony budoucnosti: spolupráce, bezpečí, efektivita*, (s. 188-191). Grada.

Kadeřábková, J., & Khendriche Trhlínová, Z. (2011). Rozpočtové příjmy malých obcí a měst a posilování lokální konkurenceschopnosti. In J. Ježek & L. Kaňka (Ed.), *Konkurenceschopnost a udržitelný rozvoj malých měst a venkovských regionů v České republice*, (s. 109-117). Západočeská univerzita v Plzni. [https://fek.zcu.cz/doc/svrr/P3%20Je%5%beek\\_Ka%5%88ka%20Konkurenceschopnost%20a%20odr%5%beiteln%3%bd%20rozvoj%20mal%3%bdch%20m%4%9bst%20a%20venkov%20region%5%af.pdf](https://fek.zcu.cz/doc/svrr/P3%20Je%5%beek_Ka%5%88ka%20Konkurenceschopnost%20a%20odr%5%beiteln%3%bd%20rozvoj%20mal%3%bdch%20m%4%9bst%20a%20venkov%20region%5%af.pdf)

Kde je dobře (2022). *Metodika*. <https://kdejedobre.cz/metodika>

Klufová, R. (2015). *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. Wolters Kluwer.

Kopecký, M., Průcha, P., Havlan, P., & Janeček, J. (2015). *Zákon o obcích: komentář*. Wolters Kluwer.

Korsová, H. (2021). *Úloha a postavení starosty obce*. [Diplomová práce, Česká zemědělská univerzita v Praze]. Univerzitní informační systém. [https://is.czu.cz/zp/index.pl?podrobnosti\\_zp=289817;zpet=;prehled=vyhledavani;vzorek\\_zp=korsov%C3%A1%20helena;dohledat=Dohledat;kde=nazev;kde=autor;kde=klic\\_slova;stav\\_filtr=bez;typ=1;typ=2;typ=3;typ=101;typ=8;typ=7;fakulta=20;fakulta=41;fakulta=40;fakulta=71;fakulta=50;fakulta=73;fakulta=72;fakulta=10;fakulta=30;obhajoba=2022;obhajoba=2021;obhajoba=2020;jazyk=1;jazyk=3;jazyk=2;jazyk=-1](https://is.czu.cz/zp/index.pl?podrobnosti_zp=289817;zpet=;prehled=vyhledavani;vzorek_zp=korsov%C3%A1%20helena;dohledat=Dohledat;kde=nazev;kde=autor;kde=klic_slova;stav_filtr=bez;typ=1;typ=2;typ=3;typ=101;typ=8;typ=7;fakulta=20;fakulta=41;fakulta=40;fakulta=71;fakulta=50;fakulta=73;fakulta=72;fakulta=10;fakulta=30;obhajoba=2022;obhajoba=2021;obhajoba=2020;jazyk=1;jazyk=3;jazyk=2;jazyk=-1)

KPMG (2013). *Koncepce rozvoje cestovního ruchu Plzeňského kraje pro období 2014–2020. Strategie udržitelného rozvoje cestovního ruchu*. <https://docplayer.cz/104704415-Koncepce-rozvoje-cestovniho-ruchu-plzenskeho-kraje-pro-obdobi-strategie-udrzitelneho-rozvoje-cestovniho-ruchu.html>

Krtička, L., & Ženka, J. (2018). *Vymezení venkova: Mapové výstupy*. Atlas venkova. <https://atlasvenkova.osu.cz/mapove-vystupy/#vymezeni-venkova>

Krtička, L., Ženka, J., Macháček, J., Dvořák, P., Vogt, D., Kukuliač, P., Orliková, L., Pavlík, A., Kopp, J., Nováček, A., Wellisch, S., Hatesohl, G., Žufan, P., Šťastná, S., & Malada, M. (2021). *Atlas rozvoje venkova*. Atlas venkova. <https://atlasvenkova.osu.cz/vyzvy-a-scenare-rozvoje-venkovskych-oblasti/>

Kubátová, H. (2016). *Proměny příměstského venkova a venkovské každodennosti*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Leimgruber, W., & Chang, CH. D. (2019). *Rural Areas Between Regional Needs and Global Challenges: Transformation in Rural Space*. Springer Nature Switzerland AG.

Majerová, V. (2009). *Český venkov 2008: Proměny venkova*. Česká zemědělská univerzita v Praze.

Majerová, V., Kostelecký, T., & Sýkora, L. (2011). *Sociální kapitál a rozvoj regionu. Příklad Kraje Vysočina*. Grada.

Mapy (2022a). *Nezdřev: Ruční měření*. <https://mapy.cz/zakladni?mereni-vzdalenosti&x=13.7373351&y=49.4270260&z=15&rm=9fC7zxUJ0uknOeCu>

Mapy (2022b). *Bezvěrov*. <https://mapy.cz/zakladni?x=13.0699512&y=49.9937250&z=13&l=0&q=bezv%C4%9Brov&source=muni&id=1408&ds=2>

Mapy (2022c). *Prášily: Ruční měření*. <https://mapy.cz/zakladni?mereni-vzdalenosti&x=13.4365462&y=49.1631784&z=13&rm=9eLHFxTdZq9eUCFxTphp>

- Mapy (2022d). *Obora*.  
<https://mapy.cz/zakladni?x=12.5397711&y=49.8144871&z=16&source=muni&id=465&ds=1>
- Mapy (2022e). *Dešenice: Ruční měření*. <https://mapy.cz/zakladni?mereni-vzdalenosti&x=13.1890038&y=49.2849008&z=12&rm=938mBx8MBB93Lcr19h>
- Mapy (2022f). *Nezdice na Šumavě*.  
<https://mapy.cz/zakladni?x=13.6050010&y=49.1652669&z=13&q=nezdice&source=muni&id=1321&ds=2>
- Mapy (2022g). *Mrákov*.  
<https://mapy.cz/zakladni?x=12.9522445&y=49.4011794&z=16&q=mr%C3%A1kov&source=muni&id=1192&ds=2>
- Mapy (2022h). *Nevřeň: Ruční měření*. <https://mapy.cz/zakladni?mereni-vzdalenosti&x=13.3205038&y=49.7830414&z=12&rm=93oeGxWTN893ytAxW4kP>
- Mapy (2022ch). *Bezděkov*.  
<https://mapy.cz/zakladni?x=13.2151949&y=49.3893584&z=13&q=bezd%C4%9Bkov&source=muni&id=1293&ds=2>
- Mapy (2022i). *Kozolupy: Ruční měření*. <https://mapy.cz/zakladni?mereni-vzdalenosti&x=13.2693916&y=49.7631140&z=14&rm=93pHGxWDqFdKHgsU>
- Mapy (2022j). *Borovy*.  
<https://mapy.cz/zakladni?x=13.2997119&y=49.5246154&z=17&q=obec%20borovy&source=muni&id=4823&ds=2>
- Mapy (2022k) *Lužany: Ruční měření*. <https://mapy.cz/zakladni?mereni-vzdalenosti&x=13.3172429&y=49.5463385&z=16&l=0&rm=939CexUt8Y5obxVAw2>
- Mapy (2022l). *Chudenín: Ruční měření*. <https://mapy.cz/zakladni?mereni-vzdalenosti&x=13.1284690&y=49.3487393&z=11&rm=93Tynx8bOq93IKnx89wo>
- Matoušek, R., & Osman, R. (2014). *Prostor(y) geografie*. Nakladatelství Karolinum.
- Metlička, M., Smolík, L., & Chlanda, P. (2021). *Nezdřev. Dějiny obce od pradávna po dnešek*. Obec Nezdřev. [https://www.obecnezdrev.cz/images\\_users/nezdrev\\_kniha.pdf](https://www.obecnezdrev.cz/images_users/nezdrev_kniha.pdf)
- Ministerstvo pro místní rozvoj (2019). *Koncepce rozvoje venkova*. <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/regionalni-politika/koncepce-a-strategie/koncepce-rozvoje-venkova>
- Ministerstvo životního prostředí (2021). *Udržitelný rozvoj*. <https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny-rozvoj>
- Miras (2021). *Co je stavba občanské vybavenosti?* <https://www.mirascz.eu/faq/co-je-stavba-obcanske-vybavenosti.htm>
- Místní akční skupina MEZILEŠÍ (2021). *Co je Strategie komunitně vedeného místního rozvoje neboli SCLLD?* <http://www.masmezilesi.cz/co-je-strategie-komunitne-vedeneho-mistniho-rozvoje-neboli-sclld->
- Mrákov (2022). *Spolky a organizace*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.mrakov.cz/spolky-a-organizace/>
- Nevřeň (2021). *O obci*. <http://www.nevren.cz/cs/pro-navstevniky/o-obci/>

- Nezdice na Šumavě (2022). *Statistické údaje*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.nezdicenasmusave.cz/>
- NS MAS České republiky (2021). *Místní akční skupiny*. <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>
- Obec Borovy (2022). *Obecné informace*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://borovy.cz/obec-borovy/obecne-informace/>
- Obec Kozolupy (2022). *Statistické údaje*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.obec-kozolupy.cz/obec/statisticke-udaje/>
- Obec Lužany (2022). *Současnost*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.obec-luzany.cz/obec/soucasnost/>
- Obora (2022). *Zapsané spolky v obci a informace*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.obec-obora.cz/obec-7/zapsane-spolky-v-obci-a-informace/>
- Ochrana, F. (2019). *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Karolinum.
- Oremusová, D. (2009). *Geografické aspekty regionálního rozvoje mikroregionu Termál*. ŠEVT.
- Pavlík, M. (2016). *Podpora lokální ekonomiky: Využití skrytých potenciálů v regionech*. Wolters Kluwer.
- Perlín, R. (1999). *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Ministerstvo vnitra České republiky.  
<https://cse.google.com/cse?cx=015489265366623571386%3Aizzrwwg3bmqm&q=perl%C3%ADn&ok.x=9&ok.y=2>
- Perlín, R. (2010, 19. července). *Typologie venkovského prostoru*. Deník veřejné správy.  
<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6438321>
- Perlín, R., & Hupková, M. (2010). *Venkovy a venkované*. Univerzita Karlova v Praze.
- Perlín, R., Komárek, M., Marada, M., Havlíček, T., Jančák, V., Chromý, P., & Bednářová, H. (2019). *Typologie mikroregionů Česka*. Ústav územního rozvoje.  
<http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2019/2019-04/04-typologie.pdf>
- Perlín, R., Kučerová, S., & Kučera, Z. (2010). *Typologie venkovského prostoru Česka*. Scholar Google.  
[https://scholar.google.cz/citations?view\\_op=view\\_citation&hl=cs&user=HII3dEEAAA&AJ&citation\\_for\\_view=HII3dEEAAA&u5HHmVD\\_uO8C](https://scholar.google.cz/citations?view_op=view_citation&hl=cs&user=HII3dEEAAA&AJ&citation_for_view=HII3dEEAAA&u5HHmVD_uO8C)
- Plzeňský kraj (2014). *Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+ schválen*. Dostupné 23.12.2021 z: <https://www.plzensky-kraj.cz/clanek/program-rozvoje-plzenskeho-kraje-2014-schvalen>
- Plzeňský kraj (2021). *Kraj: Základní informace o kraji*. <https://www.plzensky-kraj.cz/plzensky-kraj>
- Podnikatel (2021). *Stavební zákon – část třetí – územní plánování*.  
<https://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-183-2006-sb-o-uzemnim-planovani-a-stavebnim-radu-stavebni-zakon/f3030779/>
- Portál na podporu rozvoje obcí ČR (2012a). *Rozvojové rozhodování obce*.  
<https://www.rozvojobci.cz/news/rozvojove-rozhodovani-obce/>

- Portál na podporu rozvoje obcí ČR (2012b). *Východiska rozvoje obce*. <https://www.rozvojobci.cz/news/vychodiska-rozvoje-obce/>
- Prášily (2022). *Základní údaje*. Dostupné 20.3.2022 z: <https://www.sumavanet.cz/prasily/zaklad.asp>
- Pro města a obce (2021). *Prodejny a obchody nesmí z venkova mizet*. <https://www.promestaobce.cz/prodejny-a-obchody-nesmi-z-venkova-mizet/>
- Rýpar, V., Klas, I., Richtr, T., Hroncová, K., & Trejbal, J. (2015). *Venkov, architektura I*. Sborník příspěvků z doktorandské konference. Nakladatelství ČVUT.
- Sandnerová, M. (2021). *EU peníze středním školám*. SlydePlayer <https://slideplayer.cz/slide/2453864/>
- Slach, O., Ženka, J., Dvořák, P., Macháček, J., Vogt, D., Kopp, J., Nováček, A., Pavlík, A., Ježek, J., Žufan, P., Krtička, L., Šťastná, S., Marková, B., Halada, M., & Kebza, M. (2021). *Výzvy a scénáře rozvoje venkovských oblastí*. <https://atlasvenkova.osu.cz/wp-content/uploads/2021/07/Vyzvy-a-scenare-rozvoje-venkovskych-oblasti.pdf>
- Spolek pro obnovu venkova Česká republika. (2022a). *O spolku*. <https://www.spovcr.cz/o-nas-1/o-spolku/>
- Spolek pro obnovu venkova Česká republika (2022b). *Vesnice roku*. <https://www.spovcr.cz/o-nas-1/vesnice-roku/>
- Spolek pro obnovu venkova Česká republika (2022c). *Dnes byl vyhlášen 26. ročník soutěže Vesnice roku*. <https://www.spovcr.cz/o-nas-1/aktuality/aktuality/dnes-byly-vyhlasen-26-rocnik-souteze-vesnice-roku-716cs.html>
- STEM (2022). *Databáze kvality života v obcích – jak se žije ve vaší obci?* <https://www.stem.cz/databaze-kvality-zivota-v-obcich-jak-se-zije-ve-vasi-obci/#more-6912>
- Svobodová, H., & Věžník, A. (2014). *Problémy a možnosti rozvoje venkova*. Úvod do geografie venkova. [https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g\\_venkov/web/pages/07-problemy-rozvoje.html](https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g_venkov/web/pages/07-problemy-rozvoje.html)
- Svobodová, H., & Věžník, A. (2021). *Akteři rozvoje venkova*. Úvod do geografie venkova. [https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g\\_venkov/web/pages/05-akteri-rozvoje.html](https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g_venkov/web/pages/05-akteri-rozvoje.html)
- Šauer, M., Vystoupil, J., Holešinská, A., Palatková, M., Pásková, M., Zelenka, J., Fialová, D., Vágner, J., Halánek, P., Repík, O., & Petr, O. (2015). *Cestovní ruch*. Masarykova univerzita. [https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/studijni\\_texty/cestovni\\_ruch\\_e\\_PDF.pdf](https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/studijni_texty/cestovni_ruch_e_PDF.pdf)
- Šlechta, R. (2022). *Jak se žije ve tvé obci? Nová web porovnává kvalitu života v různých oblastech v Česku*. Refresher. <https://refresher.cz/109851-Jak-se-zije-ve-tve-obci-Novy-web-porovna-kvalitu-zivota-v-ruznych-oblastech-v-Cesku>
- TAČT STARFOS (2020). *Socioekonomický vývoj nemetropolitních oblastí České republiky se zřetelem na rozvojové potřeby jednotlivých regionů*. <https://starfos.tacr.cz/cs/project/TITSMMR701#project-main>

- TN (2018). *Kde nakoupit? Z obcí na venkově mizí tisíce malých prodejen.* <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/379825-kde-nakoupit-z-obci-na-venkove-mizi-tisice-malych-prodejen>
- Ústav územního rozvoje (2010). *Potenciál cestovního ruchu v České republice.* Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. <http://www.uur.cz/default.asp?ID=3690>
- Vavroň, J., & Holý, J. (2019). *Z vesnic mizí malé prodejny. Nevyplatí se.* Novinky. <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/z-vesnic-mizi-male-prodejny-nevyplati-se-40281322>
- Venkov Plzeň (2021). *Místní akční skupiny v Plzeňském kraji.* <http://www.venkovplzni.cz/>
- Vesnice roku (2022a). *Ocenění.* <https://www.vesniceroku.cz/o-soutezi/oceni>
- Vesnice roku (2022b). *Shrnutí ročníku 2019: Seznam zúčastněných obcí.* <https://www.vesniceroku.cz/vysledky&rok=2019&kraj=9>
- Vidovičová, L., Petrová Kafková, M., Hubatková, B., & Galčanová Batista, L. (2018). *Stárnutí na venkově: Podoby aktivního stárnutí a kvalita života v rurálních oblastech.* SLON.
- Wokoun, R. (2007). *Regionální rozvoj a jeho management v České republice.* Oeconomica.
- Wokoun, R., Malinovský, J., Damberský, M., & Blažek, J. (2008). *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování.* Linde.
- Zákony pro lidi (2021). *Zákon č. 248/2000 Sb. zákon o podpoře regionálního rozvoje.* <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-248>



## Seznam tabulek

<b>Tabulka 1</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Nezdřev..	51
<b>Tabulka 2</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Bezvěrov	54
<b>Tabulka 3</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Prášily ....	57
<b>Tabulka 4</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Obora .....	60
<b>Tabulka 5</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, městys Dešenice .....	63
<b>Tabulka 6</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Nezdice na Šumavě.....	66
<b>Tabulka 7</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Mrákov...	69
<b>Tabulka 8</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Nevřeň....	72
<b>Tabulka 9</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Bezděkov	75
<b>Tabulka 10</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Kozolupy .....	78
<b>Tabulka 11</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Borovy .	81
<b>Tabulka 12</b> Vývoj počtu a pohyb obyvatel, ke dni 31.12. daného roku, obec Lužany .	83

## **Seznam obrázků**

<b>Obrázek 1</b> Obecné prvky rozvojového potenciálu na úrovni venkovského regionu.....	30
<b>Obrázek 2</b> Podmínky potenciálu rozvoje na úrovni venkovského regionu.....	32
<b>Obrázek 3</b> Základní principy LEADER .....	39

## Seznam map

<b>Mapa 1</b> Vymezení venkova dle Atlasu rozvoje venkova z roku 2021 na území České republiky dle Krtičky a Ženky .....	23
<b>Mapa 2</b> Typologie mikroregionů Česka z roku 2020 na úrovni SO POÚ dle Perlína, Marady, Havlíčka, Jančáka a Chromého .....	24
<b>Mapa 3</b> Typologie venkovského prostoru z roku 2010 na úrovni SO POÚ dle Perlína, Kučerové, Kučery a Marady .....	26
<b>Mapa 4</b> Typologie venkovského prostoru z roku 2010 na úrovni SO POÚ Plzeňského kraje dle Perlína, Kučerové, Kučery a Marady .....	27
<b>Mapa 5</b> Rozložení obcí a okresů, ke dni 1.1.2022 v Plzeňském kraji .....	46
<b>Mapa 6</b> Vybraná dopravní síť, ke dni 2.2.2021 na území Plzeňského kraje .....	48
<b>Mapa 7</b> Velkoplošná chráněná území, ke dni 5.8.2021 na úrovni Plzeňského kraje.....	49

## Seznam použitých zkratk

CLLD	komunitně vedený místní rozvoj
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
FA ČVUT	fakulta architektury, České vysoké učení technické v Praze
CHKO	chráněná krajinná oblast
Koncepce	Koncepce rozvoje venkova 2021–2027
MAS	místní akční skupina
NUTS	nomenklatura územně statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
Program	Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+
SO ORP	správní obvod obcí s rozšířenou působností
SO POÚ	správní obvod obcí s pověřeným obecním úřadem
Spolek	Spolek pro obnovu venkova Plzeňského kraje
Strategie	Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

## Seznam příloh

**Příloha A:** Úrovně aktérů v rozvoji venkova

**Příloha B:** Vymezení venkovského regionu na základě „stupně venkovskosti“

**Příloha C:** Rozložení MAS, ke dni 1.12.2021 na území Plzeňského kraje

**Příloha D:** Vymezení oblastí dle Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

**Příloha E:** Atraktivita cestovního ruchu za rok 2010 na území SO ORP Sušice a SO ORP Klatovy

**Příloha F:** Celkový potenciál cestovního ruchu, k prosinci roku 2013 v Plzeňském kraji na úrovni obcí

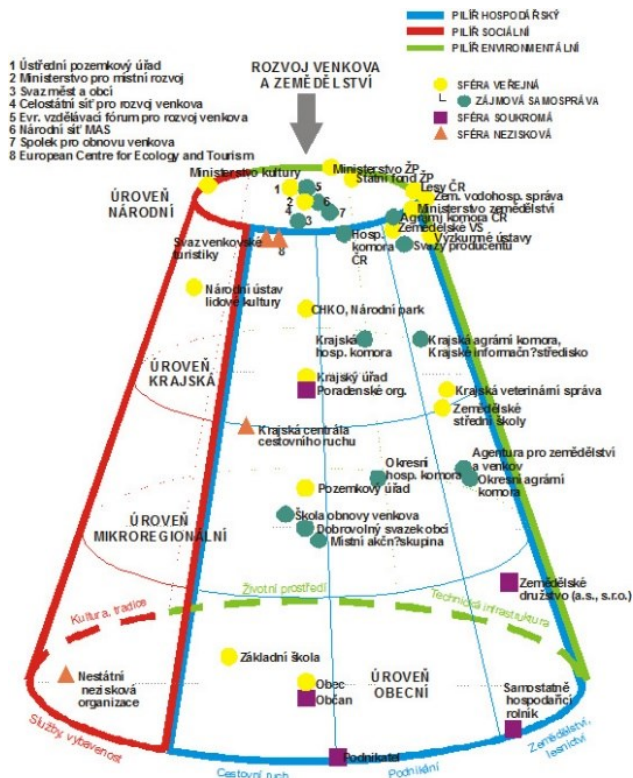
**Příloha G:** Zastoupení technické vybavenosti za rok 2016 ve vybraných SO ORP Plzeňského kraje

**Příloha H:** Lokalizace vybraných obcí pro analytickou část

**Příloha CH:** Seznam otázek pro starosty obcí

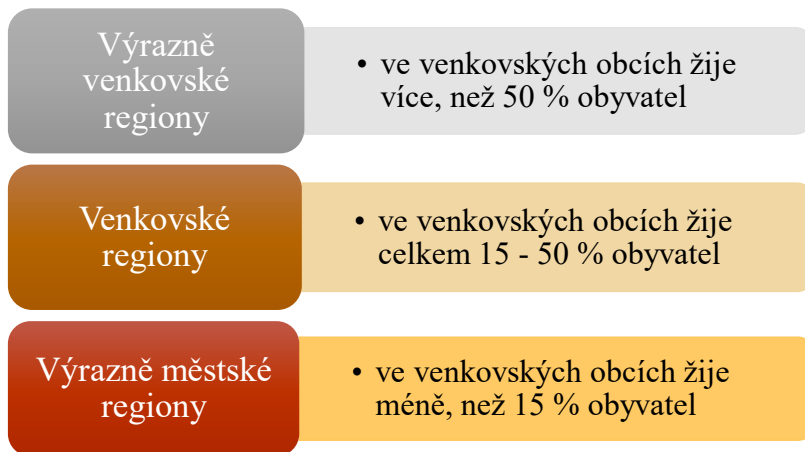
**Příloha I:** Seznam otázek pro starostu obce v česko-německém pohraničí

## Příloha A: Úrovně aktérů v rozvoji venkova



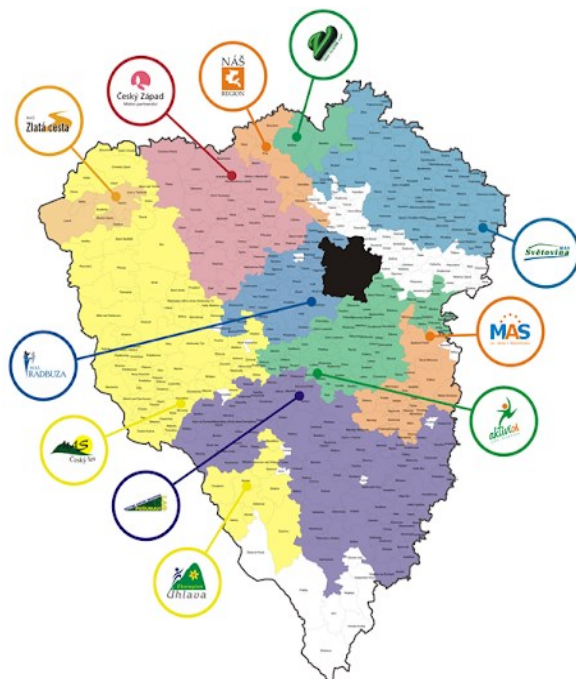
Zdroj: Svobodová & Věžník (2021)

## Příloha B: Vymezení venkovského regionu na základě „stupně venkovskosti“



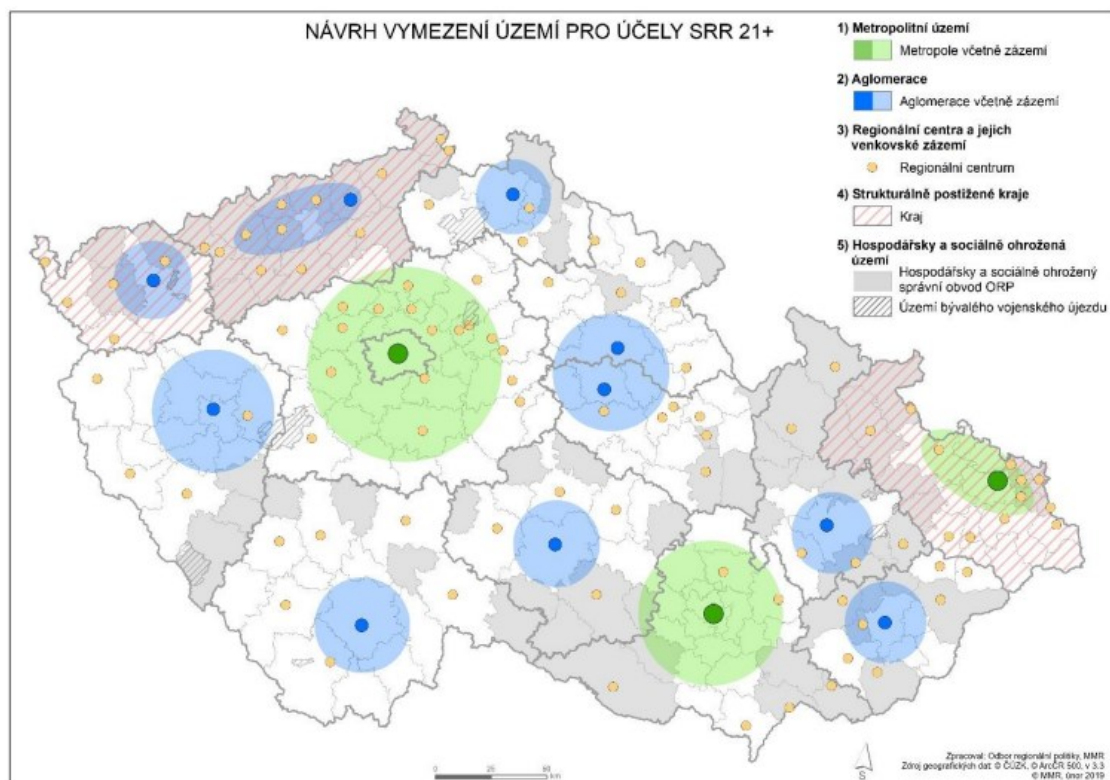
Zdroj: Hudečková et al. (2015), vlastní zpracování

### Příloha C: Rozložení MAS, ke dni 1.12.2021 na území Plzeňského kraje



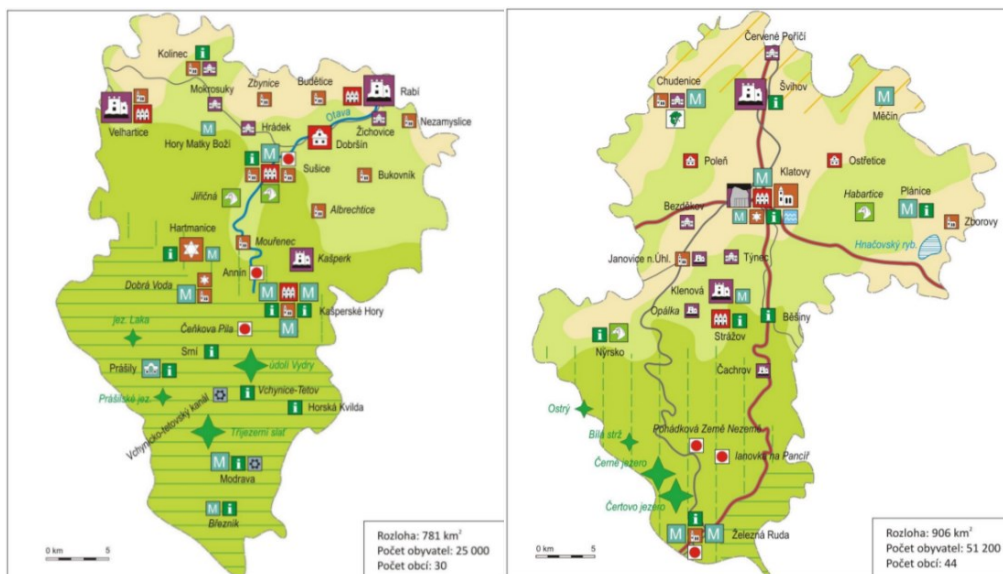
Zdroj: Venkov Plzeň (2021)

### Příloha D: Vymezení oblastí dle Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+



Zdroj: Databáze strategií (2019)

## Příloha E: Atraktivity cestovního ruchu za rok 2010 na území SO ORP Sušice a SO ORP Klatovy



### Legenda kartogramů

#### Atraktivity cestovního ruchu:

	přírodní pozoruhodnost		historické pozemí		jiná atraktivita CR
	historický městský soubor		muzeum, galerie		přidaná hodnota: památka UNESCO
	historický vesnický soubor		muzeum v přírodě, skanzen		
	zámek		lázeňské místo		
	hrad, tvrz, zřícenina		zoologická zahrada, zoopark		
	křesťanská sakrální památka		botanická zahrada, arboretum		
	židovská památka		aquapark, plavecký bazén		
	vojenská památka		golfové hřiště		
	pietní památník		farma pro hipoturistiku		
	technická památka		vinařský věhlas		
	archeologická památka		pivovarnický věhlas		

Velikost symbolu (bodová hodnota):

	do 20
	25 - 35
	40 - 50
	55 - 75
	100

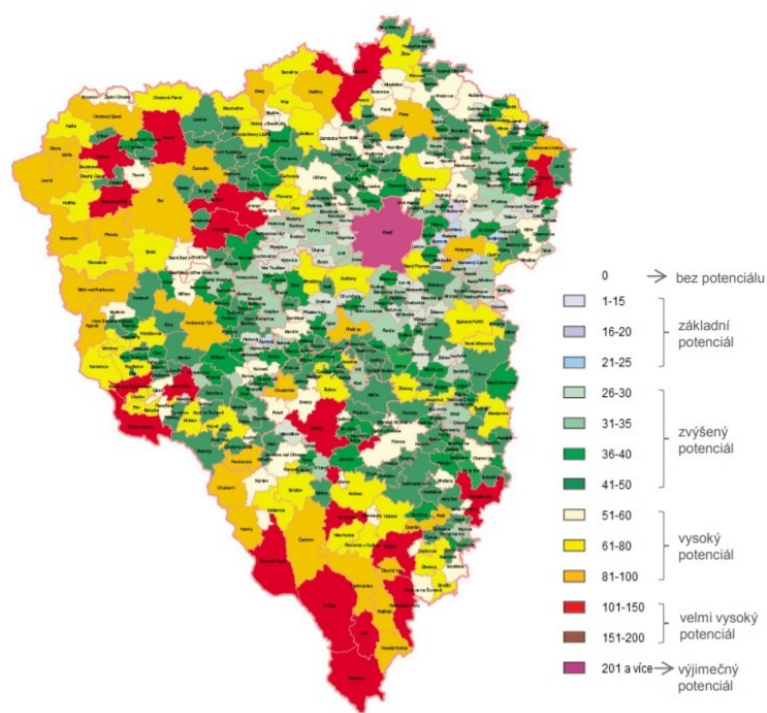
#### Plochy a linie ovlivňující cestovní ruch:

	rekreační a turistická krajina typ I		břeh vodní plochy typ I
	rekreační a turistická krajina typ II		břeh vodní plochy typ II
	rekreační a turistická krajina typ III		feka vhodná ke splouvání
	rekreační a turistická krajina typ IV		silnice I. třídy
	urbanizovaný prostor		železnice typ I
	průmyslový a těžební prostor		železnice typ II
	dálnice a R-silnice se sjezdem		přidaná hodnota: národní park
	areál dálniční dostupnosti typ I		přidaná hodnota: chráněná kraj. oblast
	areál dálniční dostupnosti typ II		

Zdroj: Ústav územního rozvoje (2010)



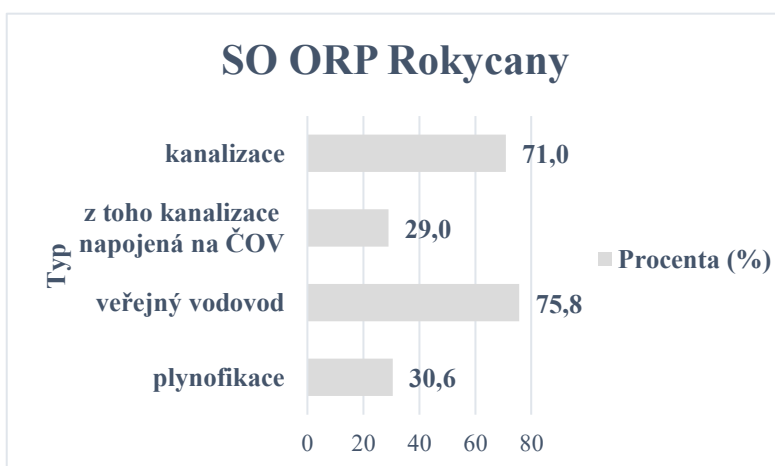
**Příloha F: Celkový potenciál cestovního ruchu, k prosinci roku 2013 v Plzeňském kraji na úrovni obcí**



Zdroj: KPMG (2013)

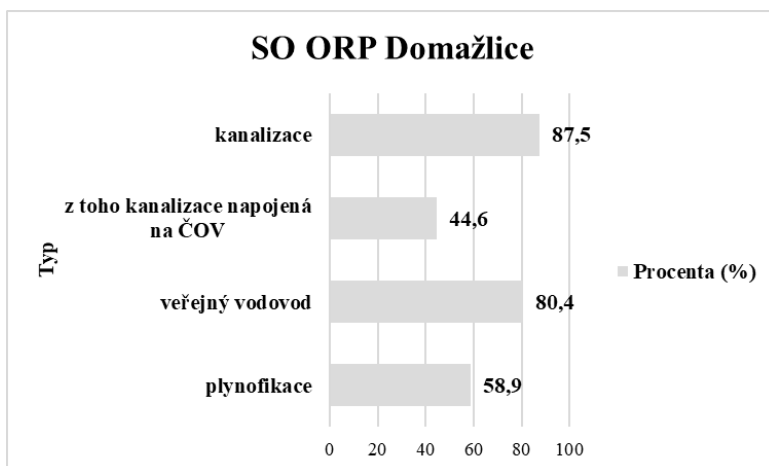
**Příloha G: Zastoupení technické vybavenosti za rok 2016 ve vybraných SO ORP  
Plzeňského kraje**

SO ORP Rokycany	Technické vybavení v obcích do 1 999 obyvatel			
Typ	kanalizace	z toho kanalizace napojená na ČOV	veřejný vodovod	plynifikace
Zastoupení v obcích/celkový počet obcí	44/62	18/62	47/62	19/62
Procenta (%)	71,0	29,0	75,8	30,6



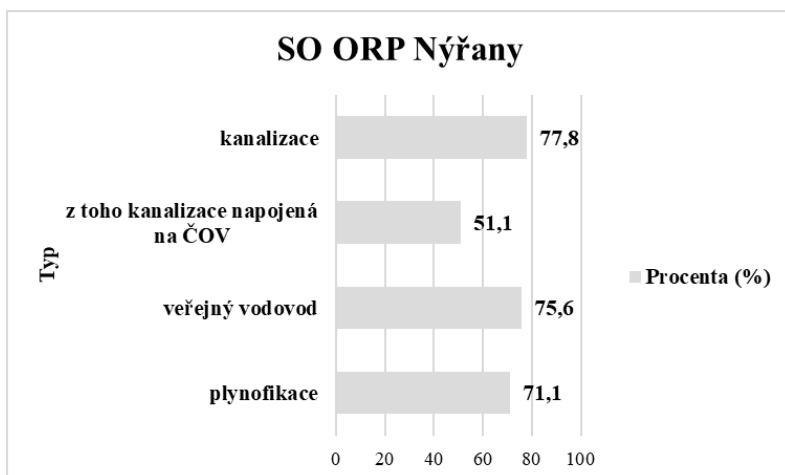
Zdroj: Český statistický úřad (2021d; 2022a), vlastní úprava a zpracování

SO ORP Domažlice	Technické vybavení v obcích do 1 999 obyvatel			
Typ	kanalizace	z toho kanalizace napojená na ČOV	veřejný vodovod	plynifikace
Zastoupení v obcích/celkový počet obcí	49/56	25/56	45/56	33/56
Procenta (%)	87,5	44,6	80,4	58,9



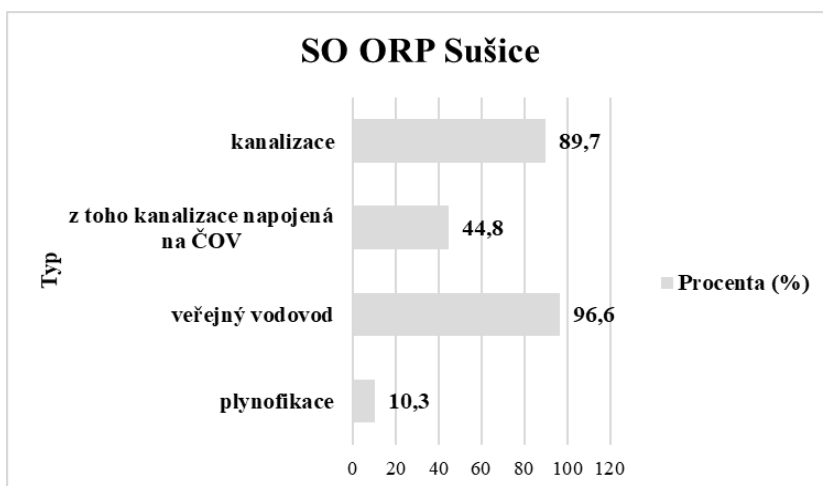
Zdroj: Český statistický úřad (2021d; 2022b), vlastní úprava a zpracování

SO ORP Nýřany	Technické vybavení v obcích do 1 999 obyvatel			
	Typ	kanalizace	z toho kanalizace	veřejný
Zastoupení v obcích/celkový počet obcí	35/45	23/45	34/45	32/45
Procenta (%)	77,8	51,1	75,6	71,1



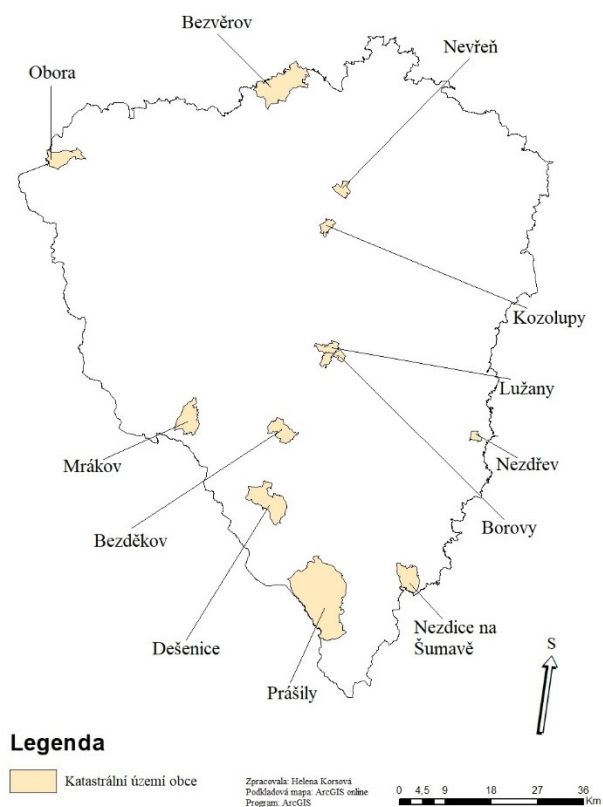
Zdroj: Český statistický úřad (2021d; 2022c), vlastní úprava a zpracování

SO ORP Sušice	Technické vybavení v obcích do 1 999 obyvatel			
	Typ	kanalizace	z toho kanalizace napojená na ČOV	veřejný vodovod
Zastoupení v obcích/celkový počet obcí	26/29	13/29	28/29	3/29
Procenta (%)	89,7	44,8	96,6	10,3



Zdroj: Český statistický úřad (2021d; 2022d), vlastní úprava a zpracování

## Příloha H: Lokalizace vybraných obcí pro analytickou část



Zdroj: ArcGIS online, vlastní zpracování v Geografickém informačním systému

## Příloha CH: Seznam otázek pro starosty obcí

### Představení obce

1. Jakými potenciály disponuje Vaše obec a její okolí? (přírodní, kulturní, historické, tradice...) *Pokud možno, konkrétně.*
2. Myslíte si, že poloha obce předurčuje úroveň rozvoje? (perifernost x centrálnost, vzdálenost od města) *Pokud ano, čím?*
3. Jmenujte, prosím, 3 silné a 3 slabé stránky Vaší obce.
4. Jaká je úroveň občanské vybavenosti ve Vaší obci? *Je dostatečná? Co Vám ve vybavenosti chybí?*
5. Jaká je úroveň participace místních obyvatel? *Jak moc se účastní společenských akcí, brigád a podobně?*
6. Je obec členem svazku obcí či jiné organizace spojující obce? Je toto společenství pro Vás přínosem? *Pokud ano, v čem. Pokud ne, proč?*
7. Máte na území obce zpracovaný Strategický plán rozvoje obce či jiný rozvojový dokument? *Prosím popsat jaké a jaký mají přínos.*
8. Jakou úlohu při řešení rozvoje obce hraje zastupitelstvo? Je Vám oporou? *V čem je oporou?*

### Problémy rozvoje

9. Jaká je Vaše představa o rozvoji obce? Je to pouze materiální nebo i nemateriální rozvoj? (rozvoj sociálního kapitálu apod.)
10. Jaké jsou, dle Vašeho názoru, klíčové problémy rozvoje? *Co Vám stěžíje práci? Proč?*
11. Jaké jsou pro Vás hlavní nástroje rozvoje? (strategické dokumenty, finance, regulace...)
12. Do jaké míry využíváte dotační programy pro rozvoj obce? *Jak často a co jste díky nim vybudovali? Pokud je nevyžíváte, proč?*
13. Využíváte při plánování rozvoje odborníky/firmy v daných oblastech? *Pokud ano, v jakých oblastech a na co?*
14. Jaké jsou momentální rozvojové priority obce? (technická infrastruktura, zeleň...)

### Starosta

1. Jaké je Vaše původní zaměstnání?
2. Jak dlouho jste ve funkci starosty obce?
3. Změnilo se po nástupu do funkce starosty Vaše očekávání? *Jak/ v čem?*

Zdroj: Vlastní zpracování

## **Příloha I: Seznam otázek pro starostu obce v česko-německém pohraničí**

### **Život v Sudetech**

1. V jakém roce a jak začala historie Vaší rodiny v Sudetech? Jaké to tam bylo?
2. Jak vypadá každodenní život obyvatel v Sudetech?
3. Jaká je sounáležitost obyvatel v obci?
4. Jaký vztah mají obyvatelé k obyvatelům německých obcí? Scházejí se?
5. Kam jezdí obyvatelé Sudet za službami a jinou občanskou vybaveností? Do českých nebo německých měst?

### **Venkov v Sudetech**

6. Čím je pro Vás charakteristický venkov v česko-německém pohraničí?
7. Jako starosta, vnímáte v rámci samosprávy nějaké činnosti, které se odlišují od těch, které vykonávají starostové v jiných oblastech Plzeňského kraje?
8. Jaké jsou výhody a nevýhody polohy obce na česko-německých hranicích?
9. Co Vám komplikuje práci při řešení rozvojových aktivit?
10. Jakými nástroji lze řešit problémy obce v česko-německém pohraničí?
11. Spolupracují spolu obce v rámci přeshraničního spolku? Jak obecně funguje taková spolupráce?
12. Jaká budoucnost čeká na venkov v česko-německém pohraničí?

Zdroj: Vlastní zpracování

## **Abstrakt**

Korsová, H. (2022). *Problémy rozvoje venkovských regionů Plzeňského kraje* (Diplomová práce), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

**Klíčová slova:** Plzeňský kraj, potenciál, regionální politika, regionální rozvoj, rozvoj, Sudety, venkov

Diplomová práce, zabývající se problematikou rozvoje venkovských regionů Plzeňského kraje, pomocí obsahové analýzy a následné syntézy představuje v rámci teoretické části vymezení venkovských regionů, jejich rozvojový potenciál i regionální politiku a její vazby na rozvoj venkova. Pomocí dotazníků zaslaných starostům obcí byly zjišťovány konkrétní charakteristiky venkova a jeho problémů v závislosti na sledovaných kritériích i populační velikosti. Pomocí řízeného polostrukturovaného rozhovoru byla nastíněna současná podoba i problémy venkova na česko-německé hranici v oblasti bývalých Sudet, které jsou dodnes charakteristickým územím pro celý Plzeňský kraj. Na závěr práce byly na základě zjištěných problémů nastíněny možné varianty řešení rozvoje venkovských obcí.

## **Abstract**

Korsová, H. (2022). *Development of Rural Areas of Pilsen Region* (Master's Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

**Key words:** countryside, development, Pilsen region, potential, regional development, regional policy, Sudetenland

The master's thesis, dealing with the development of rural regions of the Pilsen region, using content analysis and synthesis presents in the theoretical section definition of rural regions, their development potential and regional policy and its connection to rural development. Using questionnaires sent to the mayors of municipalities, specific characteristics of the countryside and its problems were determined, depending on the monitored criteria and population size. With the help of controlled semi-structured interview, the current situation and problems of the countryside on the Czech-German border in the area of the former Sudetenland, which are still a characteristic area for the entire Pilsen region, were presented. At the end of the thesis, based on the identified problems, possible variants of solutions for the development of rural municipalities were presented.